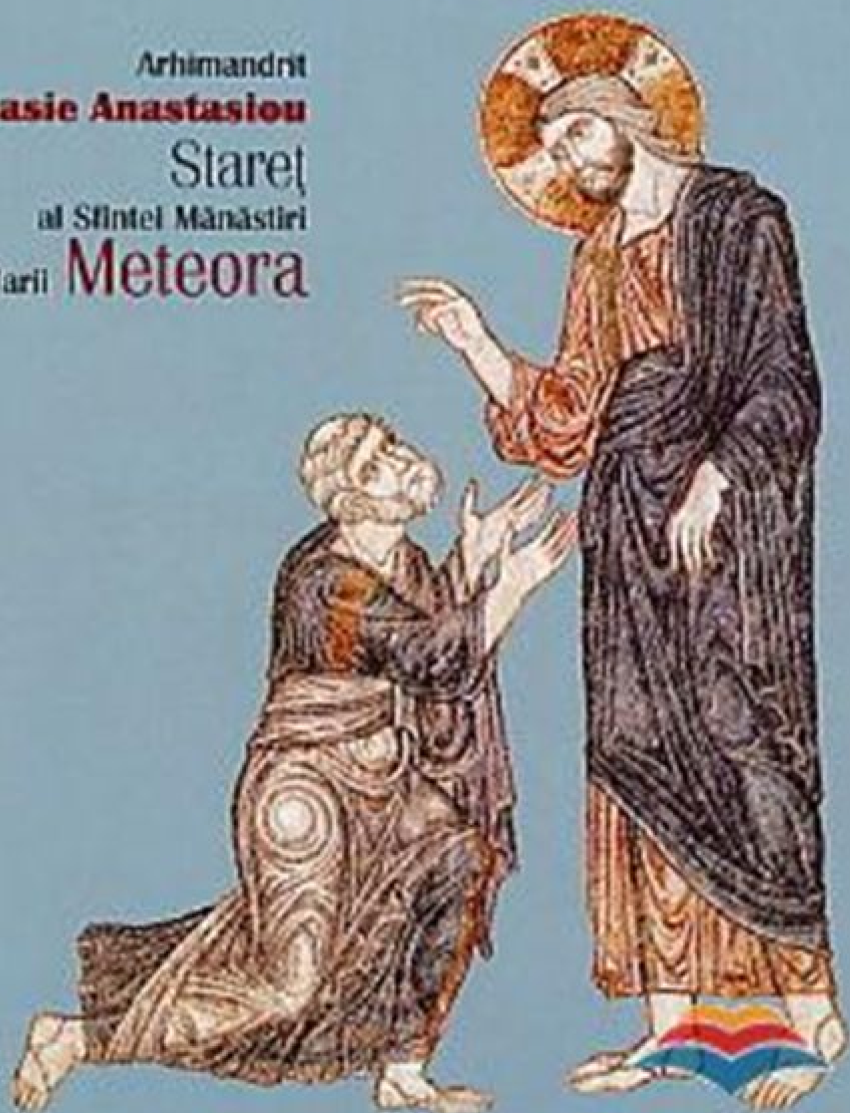
Spovedania
ÎNDRUMAR

Arhimandrit
Atanasie Anastasiou
Stareț
al Sfintei Mânăstiri
a Marii Meteora

Mulţumim Preacuviosului Părinte Arhimandrit Atanasie,
Stareţul Sfintei Mănăstiri Meteora,
pentru bunăvoinţa de a ne acorda dreptul şi binecuvântarea
de a publica lucrarea sa în limba română.

Arhimandrit ATANASIE ANASTASIOU
Stareţ al Sfintei Mănăstiri a Marii Meteora

SPOVEDANIA
Îndrumar

Traducere din limba greacă de Pr. Şerban Tica

Tipărită cu binecuvântarea
Preasfinţitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei şi Teleormanului

Redactori: Elena Marinescu, Irina Floarea
Coperta: Mona Velciov

Traducerea a tăcută după originalul în limba greacă: Χειπαγονία στή μετάνοια, Πρακτικός οδοηγός γία τό ιερό μυστήριο της εξομολογήσεως, τον Άρχιμ. Άθανασίου Άναστασίου, 2001.

Ca recunoştinţă
Preacinstiţilor noştri părinţi duhovniceşti,
Vrednicilor de pomenire stareţi
ieromonahi Hariton Sarri şi Spiridon Xeno

Şi preacuvioşilor părinţi ieromonahi
Ghermanos Dimakos, Ambrozie Lazaris
şi Antim Dimakopoulos,
care au slujit Taina Spovedaniei cu îngăduinţă,
cu zel, cu jertfire de sine, şi cu darul deosebirii
şi care ne-au îndrumat cu multă dragoste
pe calea pocăinţei şi a vieţuirii monahale.

Ca o datorie a rugăciunii
pentru cititorii lucrării noastre.

Stareţ Arhimandrit Atanasie Anastasiou
şi cei împreună cu noi, fraţi întru Hristos

ΜΡ
ΘΥ
IC XC

Prolog

Ca întâi-stătător al ocrotitei de Dumnezeu mitropolii a Stagonelor și Meteorei, vestită pentru ansamblul monahal al Sfintelor Meteore, cu deosebită bucurie și satisfacție precuvântăm cartea ce vă stă înainte, *Îndrumar de spovedanie,* jertfă plină de dragoste a chinoviei Marii Meteora față de omul contemporan, atât de năpăstuit astăzi.

Taina Sfintei Spovedanii nu este numai condiție a Sfintei Împărtășiri, ci, ca dăruire a iertării păcatelor, este în același timp izvor al păcii, mângâiere sufletelor, dezlegare multor greutăți, intrare în noua viață în Hristos, înnoire a minții și dobândire a harului.

În sfintele mănăstiri ale Lithopolisului Stagonelor, precum se întâmplă și în restul mitropoliei noastre, cu zel deosebit și cu jertfire de sine, se slujește Taina Sfintei Spovedanii de către cercații și temeinicii părinți, cu îmbelșugată rodire. Și această dăruire în îndrumarea și viața duhovnicească are o importanță deosebită pentru mitropolia noastră, de vreme ce sfintele mănăstiri oferă nu numai măreția sfintelor slujbe sau a artei bizantine, ci sunt totodată bolnițe ale sufletelor și limanuri liniștite fraților noștri mult întristați.

Acest îndrumar, prinos al comunității Sfintei Mănăstiri a Schimbării la Față a Mântuitorului – Marea Meteora –, inspirat de har și luminat de Duhul Sfânt, este un ajutor de mare preț pentru duhovnici și credincioși, adăugându-se la bogata activitate editorială a mănăstirii.

Pentru aceasta îl și felicit din inimă pe Întâi-stătătorul, Arhimandrit Atanasie Anastasiou, dar și comunitatea Sfintei Mănăstiri a Marii Meteora și binecuvântez din tot sufletul această scriere folositoare de suflet și mă rog ca mâna cea tare a Domnului să-i primească și să-i îndrume la turma celor mântuiți pe cititorii săi, pe cei care se ostenesc, și să-i răsplătească cu răsplătirea cea cerească.

Înflăcărat rugător către Dumnezeu,
Mitropolit al Stagonelor și Meteorelor,
SERAFIM

Cuvânt înainte

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel care nu voieşte moartea „păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea sa şi să fie viu”[1]. Acest cuvânt profetic, atât de mângâietor pentru orice om, nu mărturiseşte numai multa milă şi nesfârşita îndurare a lui Dumnezeu, dar scoate în evidenţă şi viul adevăr că modul păcătos de vieţuire, viaţa departe de Dumnezeu este moarte pentru suflet şi lipsire de adevărata viaţă.

Domnul Cel atotbinefacător a binevoit să cunoaştem din tinereţe duhovnici sfinţi şi experimentaţi, care ne-au călăuzit cu nemincinoasă dragoste în viaţa Sfintei noastre Biserici şi la cugetul cel bisericesc. Apoi ne-a învrednicit să spovedim, cu harul Său, în mănăstirea noastră o mulţime de oameni care străbate anevoiosul urcuş până la noi cu nepotolită sete, pentru a primi în Sfânta Spovedanie iertarea păcatelor, pentru a afla împăcarea şi reapropierea lor de Iisus Hristos. Şi putem să mărturisim sincer că cele mai emoţionante clipe din slujirea noastră pastorală sunt acelea ale smeritei spovedanii a credincioşilor şi a învierii din morţi pe care o realizează Duhul Sfânt înăuntrul Tainei Pocăinţei, cea iubitoare de oameni. Cuviosul Antonie al Kievului scrie: „Nicicând nu este omul atât de frumos, atât de plăcut lui Dumnezeu ca atunci când îşi ucide înaintea lui Dumnezeu şi înaintea preotului duhovnic mândria. De îndată ce este distrus vrăjmaşul de căpetenie al mântuirii noastre, vrăjmaşul lui Dumnezeu, zidul care ne desparte de Dumnezeu, adică mândria, imediat sufletul celui ce se spovedeşte se deschide spre a primi gândurile, dorinţele, intenţiile şi hotărârile cele sfinte”[2] .

Această luptă eroică de micşorare de sine, de osândire de sine a omului, această dezvelire salvatoare a celor ascunse ale inimii în faţa duhovnicului care are darul deosebirii, al discernământului duhovnicesc, este o faptă de smerenie şi

---

[1] Iezechiel 33, 11.

[2] Cuviosul Antonie al Kievului, *Despre spovedanie,* 1936, la Arhim. Ilie Mastroianopoulos, *Cum văd Părinţii spovedania,* Editura Zoi, Atena, 1994, p. 63.

de eliberare pentru primul şi o înaltă încredere faţă de al doilea. Şi această întâlnire a sufletelor în Duhul Sfânt le uneşte cu legături puternice, duhovniceşti, într-o relaţie de părinte şi fiu, cu o nevicleană şi adâncă dragoste în Domnul. Este vorba de o naştere duhovnicească, de o adevărată rezidire de către Dumnezeu. Procopie Megalospileotul explică: „Căci Dumnezeu, când iartă un păcat cu un singur cuvânt pe care îl rosteşte preotul Său în faţa păcătosului, face o lucrare atât de mare şi atât de minunată, care nu s-ar fi împlinit nici dacă ar fi creat alte mii şi mii de lumi cu mult mai frumoase şi mai plăcute decât aceasta creată deja. Şi motivul este că, atunci când El îndreaptă un păcătos, se arată nu doar conturând o nouă lume, împodobită cu luminoasele însuşiri ale harului Său, dar şi că îl scoate pe păcătos dintr-un abis întunecat al nimicului, în care l-a doborât lucrarea stricătoare a păcatului."[3]

* * *

Dragostea în Hristos a frăţiei noastre monahale pentru fraţii noştri din lume şi agonia ei pentru mersul lumii contemporane au condus la alcătuirea acestui ghid practic de pocăinţă, ce poartă numele de *Îndrumar de spovedanie.*

Atât primirea călduroasă de care s-au bucurat prima ediţie a acestei cărţi şi desele ei retipăriri, cât şi întrebările ce au urmat din partea cititorilor, care au cerut lămuriri şi explicaţii, ne-au condus la această a doua ediţie a *Îndrumarului,* îmbunătăţită şi adăugită.

Ca şi în prima ediţie, părinţii, duhovnicii cu experienţă, monahi şi monahii, precum şi preoţii cei căsătoriţi, dar şi fraţii noştri laici (teologi, filologi ş.a.), care, în afară de cultura lor teoretică posedă şi o experienţă practică, au ajutat la materializarea noii ediţii.

Tuturor fraţilor noştri care în orice mod au conlucrat cu noi şi ne-au ajutat să dăm expresie în cartea de faţă Sfintei Taine a Spovedaniei şi a Pocăinţei, le mulţumim pe această cale cu multă căldură.

* * *

„Chestionarul", care constituie prima parte a cărţii şi care se doreşte în acelaşi timp un elementar catehism ortodox, se bazează pe cele zece porunci[4], date lui Moise pe Muntele Sinai de către Însuşi Dumnezeu, porunci care, într-un fel, sintetizează Dumnezeiasca Lege.

Scopul întrebărilor este să-l ajute pe cititor să localizeze şi să înveţe să deosebească nu numai abaterile grave, care se observă uşor, dar şi pe cele „mai

---

[3] Procopie Megalospileotul, *Fluierul cel păstoresc,* Cuvânt în Duminica dinaintea Bobotezei (Teofania), Leipsia, 1780, p. 325.

[4] Ieşirea 20, 2-17.

puţin grave" după părerea multora, şi din această cauză considerate neimportante, dar care, nemărturisite şi adunate, nu numai că rămân neiertate, dar conduc treptat la păcate mai adânci şi mai grave. Întrebările nu se bazează pe o înţelegere legalistă a păcatului, ci pe cuvântul Apostolului: „că cine va păzi toată legea, dar va greşi într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat faţă de toate poruncile"[5].

Trebuie accentuat că niciun păcat, oricât de grav ar fi, nu ne poate lipsi de Împărăţia Cerurilor, dacă-l mărturisim cu sinceră căinţă. Nici mulţimea, nici felul păcatelor noastre nu poate schimba mila lui Dumnezeu, dacă le descoperim cu căinţă, sub epitrahilul duhovnicului, cu hotărârea tare de a începe o nouă viaţă, conformă voii dumnezeieşti.

A doua parte a cărţii se referă condiţiile unei bune spovedanii, care este în principal pocăinţa sinceră, şi cuprinde şi unele comentarii şi explicaţii la Taina Spovedaniei, bazate în special pe „Manualul de spovedanie" al Sfântului Nicodim Aghioritul şi mai ales pe capitolul „Sfaturi către cel ce se pocăieşte".

În partea a treia se face referire la starea contemporană a lumii, stăpânită atât de „dezvoltarea" ilogică şi necontrolată a economiei, ştiinţei, tehnologiei (distrugerea mediului, inginerii genetice, produse sintetice, vaci „nebune" şi altele), cât şi de noua eră a globalizării, cu noua ordine mondială, care aplatizează personalitatea şi libertatea – darul dumnezeiesc – şi omogenizează popoare, culturi şi civilizaţii. Combinarea sincretismului religios cu ecumenismul sincretic, neopăgânismul (îndumnezeirea naturii, în special sub chipul „zeiţei" Gaia-pământ, ecologismul ateu şi altele), reînvierea vechii idolatrii (cei 12 zei, panteismul). Lumea de astăzi se apropie, din punct de vedere spiritual şi moral, de crearea condiţiilor pentru continua şi mai intensa cultivare a păcătoşeniei omului şi voita şi autodistrugătoarea îndepărtare a lui de Dumnezeu şi predarea (de sine) deplină în adorarea diavolului.

La sfârşitul cărţii există o anexă ce cuprinde fragmente grăitoare din scrierile Părinţilor Bisericii, cu referiri largi la marea temă a pocăinţei, de vreme ce ei înşişi au trăit mai întâi din plin această taină.

Din experienţa noastră îndelungată în Sfânta Taină a Spovedaniei putem afirma că mulţi dintre cei care vin pentru prima oară la spovedanie încearcă o amorţeală sufletească şi nu ştiu ce să spună. Este de asemenea adevărat că alţii, deşi au o bună intenţie, stau departe de această taină din neştiinţă, frică sau ruşine. Credem că prezenta lucrare va constitui pentru toţi un ajutor şi o provocare pentru un bun început.

Cartea aceasta nu îşi propune să epuizeze marea temă a pocăinţei şi a desăvârşirii duhovniceşti. Îndrumarea duhovnicească a fiecărui suflet pentru tămăduirea de patimi este lucrarea duhovnicului, şi nu se face cu „instrucţiuni" sau „reţete", ci cu o pedagogie aplicată pentru fiecare persoană, în funcţie de

---

[5] Iacov 2, 10.

starea sufletească, de condiţiile de viaţă, de nevoile şi de puterile celui ce se căieşte. Duhovnicul, cu dragostea în Hristos pe care o are şi cu luminarea Duhului Sfânt poate deosebi când va folosi *iconomia,* când va aplica vreun canon, când va arăta îngăduinţă, când exigenţă. Astfel, pentru acelaşi păcat, putem avea multe feluri de abordare şi de vindecare.

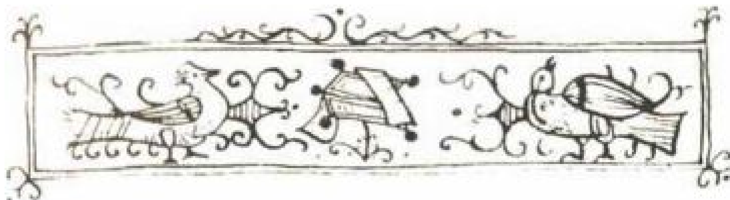
Textul de faţă este un simplu ajutor bazat pe cuvântul Evangheliei şi pe experienţa şi învăţătura Sfinţilor Părinţi, pe a celor ce vieţuiesc în trezvie, a multor părinţi contemporani nouă. Dorinţa şi urarea noastră sunt ca ea să fie de folos, alături de celelalte cărţi valoroase care tratează aceeaşi temă, închinătorilor din mănăstiri, dar şi celor ce, în lume fiind, se nevoiesc pentru mântuirea lor, iubiţilor noştri fraţi, spre o mai conştientă apropiere de mântuitoarea Taină a Spovedaniei şi în vieţuirea adevăratei pocăinţe.

Rugăciunea şi urarea noastră sunt ca spovedania noastră, a tuturor, să devină deplină, curată, sinceră, bineplăcută lui Dumnezeu, încât să nu ne găsim fără de răspuns în Ziua Judecăţii, ci, ştergând păcatele noastre prin deasa spovedanie, să fim scrişi „în cartea vieţii”[6] şi primiţi în Împărăţia Cerurilor.

Întâi-stătătorul Sfintei Mănăstiri a Marii Meteora
† Arhimandrit Atanasie Anastasiou
şi fraţii cei întru Hristos

[6] Apocalipsa 13, 8.

Introducere

Curăţia sufletului este starea firească a omului. Pentru că Dumnezeu aşa l-a zidit dintru început, precum menţionează Sfântul Ioan Damaschin: „Dumnezeu l-a făcut pe om fără răutate, sincer, virtuos, fără supărare, fără griji, împodobit cu strălucirea fiecărei virtuţi, înzestrat cu toate bunătăţile”[7].

Cu neascultarea protopărinţilor începe să se strice şi să se înnegrească treptat această dumnezeiască icoană, iar locul virtuţilor care împodobeau sufletul omenesc este luat de răutăţile de tot felul, omul pierzând din ce în ce mai mult bunătatea dintru început şi a decăzând în starea cea potrivnică firii, în păcate şi patimi. Astfel se toceşte continuu conştiinţa, legea morală sădită în om, şi se instalează treptat uitarea lui Dumnezeu şi stăpânirea cea demonică.

Însă nici în această tragică stare dragostea lui Dumnezeu nu părăseşte zidirea Sa. Se descoperă în multe moduri omului pe Sine şi voia Sa, până la „plinirea vremii”, când Se va întrupa Fiul şi Cuvântul Tatălui şi va învinge pe diavol cu Sfintele Sale Patimi şi slăvită Învierea Sa şi va îndumnezei firea omenească.

Legea lui Dumnezeu, aşa cum este exprimată în Sfânta Scriptură, în Vechiul şi Noul Testament, are rostul de a-l readuce pe om de la starea cea potrivnică firii, a păcatului, la starea cea conformă firii, a virtuţii, şi de a-l îndumnezei cu harul Duhului Sfânt.

Vindecarea de patimi şi dobândirea virtuţilor opuse acestora se realizează prin ţinerea poruncilor dumnezeieşti. După Sfântul Ioan Damaschin: „Sufletul se împarte în trei: raţiune, iuţime şi poftă. Păcatele din raţiune sunt acestea: necredinţa, erezia, nebunia, hula (blasfemia), nemulţumirea, încuviinţările păcatelor care se ivesc din partea pătimitoare. Iar tămăduirea şi leacul acestor rele este credinţa neşovăită în Dumnezeu şi în dogmele adevărate, neînşelătoare şi

[7] Sfântul Ioan Damaschin, *Expunere exactă a învăţăturii Ortodoxe,* în „Opere”, Dogmatica I, Editura Ediţii Patristice „Grigorie Palama”, Tesalonic, 1976, în *Părinţi Greci ai Bisericii* [E.P.E.], 19, vol. 1, p. 210 [trad. rom. Pr. D. Fecioru, *Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica,* Editura Scripta, Bucureşti, 1993, p. 71].

ortodoxe, cugetarea neîncetată la cuvintele Duhului, rugăciunea curată şi neîncetată şi mulţumirea către Dumnezeu. Păcatele iuţimii sunt acestea: cruzimea, ura, necompătimirea, ţinerea de minte a răului, pizma, uciderea şi cugetarea necontenită la unele ca acestea. Iar tămăduirea şi leacul lor: iubirea de oameni, dragostea, blândeţea, iubirea de fraţi, compătimirea, nerăutatea şi bunătatea. Păcatele părţii poftitoare sunt acestea: lăcomia pântecelui, nesăturarea, beţia, curvia, adulterul, necurăţia, desfrânarea, iubirea de avuţii, pofta de slavă deşartă, de bani, de bogăţie şi de plăcerile trupeşti. Iar tămăduirea şi leacul lor: postul, înfrânarea, reaua pătimire, neaverea, împărţirea averilor la săraci, dorirea bunurilor viitoare nemuritoare, dorul după Împărăţia lui Dumnezeu şi poftirea înfierii”[8] .

Cu siguranţă, de vreme ce părţile sufletului omenesc constituie o unitate indestructibilă, patimile, ca şi virtuţile, nu sunt independente, ci una este legată de cealaltă şi, dacă sufletul rămâne în vreuna din acestea, nu va putea scăpa nici de celelalte. Cel care vrea să-şi revină la cele după fire – la starea primordială – şi să ajungă la îndumnezeire trebuie să pornească război împotriva tuturor patimilor.

Sfinţenia se dobândeşte prin curăţirea de toate patimile şi prin împroprierea binelui, în conlucrare întotdeauna cu dumnezeiescul har, cel care se dă după voinţa omului.

* * *

În practica ortodoxă a spovedaniei, credinciosul stă întotdeauna înaintea duhovnicului ca înaintea lui Hristos. Astfel, oricare duhovnic îl primeşte pe cel ce se spovedeşte, îl înfiază duhovniceşte şi îl renaşte cu harul Duhului Sfânt, iar în sufletul celui ce se spovedeşte se pregăteşte smerenia. De aceea şi preotul care spovedeşte este numit părinte duhovnicesc şi, cu frica lui Dumnezeu, „având să dea seamă”[9] de el, urmăreşte lupta fiului duhovnicesc şi îl îndrumă prin pocăinţă la viaţa duhovnicească. Sfântul Nectarie scrie referitor la aceasta: „...Dumnezeu ar fi putut păstra pentru sine puterea iertării păcatelor. Dar a dat această putere Apostolilor, nu doar să ierte, ci să le şi ţină pe acestea (neiertate)...

Puterea dezlegării şi a legării s-a dat ca prin folosirea ei să se arate: a) lăsarea păcatelor, iertarea păcătoşilor şi primirea acestora în comuniunea lui Dumnezeu şi b) păstrarea sfinţeniei Bisericii, căci, spune Sfântul Apostol Pavel, Domnul nostru Iisus Hristos «a iubit Biserica, şi S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfinţească, curăţând-o cu baia apei prin cuvânt. Şi ca s-o înfăţişeze Sieşi, Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură, ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă şi

---

[8] *Filocalia sfintelor nevoinţe,* Editura Grădina Maicii Domnului, Tesalonic, 1991, p. 303-304 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. IV, trad. Pr. D. Stăniloae, p. 208].

[9] Evrei 13, 17.

fără de prihană» (Efeseni 5, 25-27)”[10].

Şi părintele, cu glas cuvântător de Dumnezeu, continuă: „Dacă Biserica ar fi lipsită de această putere nu şi-ar putea împlini misiunea ei; căci cum să slujească lucrarea de dezrobire? Cum şi-ar apropia neamurile? Cum ar rămâne sfântă şi fără prihană? Cum i-ar întoarce pe cei vinovaţi? Cum i-ar primi pe cei ce se căiesc? Ea, care are conştiinţa stării morale a mădularelor ei, cum s-ar fi cunoscut că dă sfintele sfinţilor, sau că nu le refuză pe nedrept acelora, spre dumnezeiasca împăcare a pocăinţei?”[11]

Am mai putea spune că Iisus Hristos, cu dragostea Sa părintească, a îndepărtat de la credincioșii săi care se căiesc şi se spovedesc orice îndoială în privinţa iertării păcatelor lor. De vreme ce au fost iertate de către Duhul Sfânt prin duhovnic în Taina Spovedaniei, ele sunt iertate în veci. Din acest motiv, la sfârșitul rugăciunii de dezlegare duhovnicul, ca să dea asigurare pentru lăsarea de la Dumnezeu, spune categoric: „...Dumnezeu să-ţi ierte prin mine păcătosul toate, şi în veacul de acum, şi în cel viitor, şi neosândit să te arate la înfricoșătoarea Sa Judecată, despre păcatele mărturisite neavând nicio grijă (de acum înainte), mergi în pace”[12].

Părintele duhovnicesc, ca experimentat vindecător, când îl are înainte pe credinciosul ce se mărturiseşte, nu-i aude numai păcatele, ci concomitent ia pulsul măsurii frângerii de inimă, a durerii sale, adică dacă îşi menţionează păcatele cu tristeţe, lacrimi și durere sufletească sau dacă le enumeră doar, simplu şi fără durere.

Din motivele invocate mai sus este de prea puţin ajutor şi în consecinţă trebuie evitat cunoscutul mod romano-catolic de așezare la spovedanie a credinciosului şi a preotului în cabine separate, unde nu există posibilitatea niciunui contact personal şi nici a unui mod individual de tămăduire, ci numai enumerarea păcatelor şi respectiv a sfaturilor şi canoanelor. La fel, spovedania protestantă fără preot, înaintea icoanei sau a crucifixului, şi mai ales invenţia duhovnicului-computer sunt născociri demonice, deoarece credinciosul nu numai că evită smerenia, dar nici nu primeşte din partea Bisericii, prin preot, harul Duhului Sfânt şi iertarea, ci în mod fals îşi linişteşte conştiinţa, cum că într-un fel şi-a răscumpărat greşeala şi poate a plătit păcatul cu vreo faptă bună indicată de „duhovnicul”-calculator.

Biserica Ortodoxă, ca trup al lui Hristos, este loc de vindecare sufletească şi centru de dezintoxicare de sub influenţa diavolilor, de vreme ce, după Sfântul Ioan Teologul, Dumnezeu-omul Iisus a venit pe pământ „ca să strice lucrurile

---

[10] Sfântul Nectarie (Mitr. Pentapolei), *Studii despre Taine,* Tipografia Atenei, Atena, 1915, pp. 68-69.

[11] Sfântul Nectarie, *op. cit.,* p. 69.

[12] *Marele Molitfelnic* (grec.), Editura Astir, pp. 221-223.

diavolului”[13].

Principalul rost al Bisericii nu este lucrarea de asistenţă socială – care nu este totuşi lăsată deoparte –, ci mântuirea credincioşilor, „pentru care a murit Hristos”[14], prin participarea lor la Sfintele Taine.

În diferite religii există teorii şi practici de îmbunare şi îmblânzire a divinităţii. Ontologic însă numai Hristos dăruieşte iertarea păcatelor şi îndumnezeirea firii omeneşti.

Sfântul Ioan Gură de Aur, interpretând chemarea iubitoare de oameni a Domnului „Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi”[15], explică:

„Nu cutare şi cutare, ci toţi veniţi la Mine, toţi cei împovăraţi, toţi cei întristaţi, toţi cei cu păcate! *Veniţi,* nu ca să vă pedepsesc, ci ca să vă iert păcatele! *Veniţi,* nu pentru că am nevoie să Mă slăviţi, ci pentru că doresc mântuirea voastră. Că *Eu vă voi odihni pe voi!* N-a spus numai: «Vă voi mântui», ci ceea ce-i cu mult mai mult: «Vă voi da deplină odihnă!»”[16]

Dacă noi, creştinii ortodocşi, vom pierde raiul, îl vom pierde din indolenţă şi prostie. Pentru că Biserica noastră, ca o mamă gingaşă, ne hrăneşte cu Trupul şi Sângele Domnului şi ne oferă toate mijloacele pentru sfinţirea şi pentru unirea noastră mistică cu Mântuitorul Hristos. Condiţia de bază pentru această unire este curăţia inimii, cum limpede ne spune Dumnezeu-Cuvântul în *Predica de pe Munte:*

„Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”[17].

Avem deci nevoie de curăţirea de gândurile viclene, curăţirea de duhul nesaţului, curăţirea de trufia cea vrăjmaşă lui Dumnezeu.

* * *

Astăzi însă, mai mult decât oricând, curăţia inimii este greu de găsit, este pasăre rară. Până şi educaţia copiilor este curat egocentrism şi, din cauza puţinilor copii, înşişi părinţii cultivă în ei egoismul, autosuficienţa, slava deşartă, punându-i în situaţia de a se confrunta nepregătiţi cu încercările vieţii şi cu fricţiunile legăturilor interpersonale.

Excitaţiile provenite din mediul exterior, imaginile şi sunetele televizorului şi ale celorlalte mijloace de informare în masă murdăresc în mod explicit raţiunea

---

[13] 1 Ioan 3, 8.

[14] Romani 14, 15.

[15] Matei 11,28.

[16] Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilia a XXXVIII-a (Matei 11, 25-30), în *Opere,* Editura Ediţii Patristice „Grigorie Palama”, Tesalonic, 1978, în *Părinţi Greci ai Bisericii* [E.P.E.], 38, vol. 10, pp. 610, 611 [trad. rom.: Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrieri,* Partea a treia, PSB 23, EIBMBOR, Bucureşti, 1994, p. 469].

[17] Matei 5, 8.

sufletului, stârnesc pofta şi strivesc puterea voinţei, infiltrând specificul consumismului, specificul unui mod de viaţă fără îngrădiri şi interdicţii morale.

Duhul autojustificării şi al protejării patimilor pe baze psihologice, refuzul celor mai mulţi oameni de a-şi recunoaşte greşelile şi neputinţele şi de a se smeri creează oameni egoişti şi demonizaţi, fiindcă egoismul este robie diavolilor, care îndepărtează harul Duhului Sfânt din suflet.

Raţionalismul în aplicarea la alegere a Sfintelor Canoane şi a poruncilor evanghelice (de ex. în cazul postului sau al înfrânării) în numele vremii (modei), continuul regres pe tema sobrietăţii, vestimentaţia rudimentară, goliciunea în numele atotstăpânitoarei mode, toleranţa pe teme de morală, chiar şi faţă de păcatele împotriva firii, cărora – vai de noi! – vor să le găsească acoperire juridică după noul drept al Uniunii Europene, refuzul muncii cinstite şi fuga după câştiguri uşoare prin mijloace ilegale (comerţul cu droguri, comisioanele ilegale, spălarea banilor)..., toate acestea îi conduc pe duhovnici la gândul că îndrumarea în pocăinţă trebuie să constituie nu numai ajutorul în cultivarea duhului umilinţei, ci, în acelaşi timp, evanghelizare şi instruire, mai ales a generaţiei tinere, despre ceea ce este concret păcatul, ce presupun legea şi dragostea lui Dumnezeu, de vreme ce la ieşirea sufletului din trup şi la viitoarea judecată nu vom fi judecaţi după principiile vreunui organism social, ci pe baza Sfintei Evanghelii, ale cărei adevăruri, veşnice şi neschimbate, ne este de folos să le cunoaştem.

* * *

Iubitorul de oameni şi îndelung răbdătorul nostru Domn, părinteşte, cu răbdare, stă înaintea porţii sufletului nostru şi bate. Cât mai avem încă timp, înainte de a ne afla moartea, care poate veni în orice clipă, să răspundem acestei chemări mântuitoare a Lui la întoarcere şi pocăinţă.

PARTEA ÎNTÂI

Întrebări bazate pe Decalog

Porunca I

„Eu sunt Domnul Dumnezeul tău [...],
să nu ai alţi dumnezei afară de Mine!”

▪ Nu cumva L-ai negat vreodată pe Dumnezeu sau credinţa în El?

▪ „Nu cumva ai simţit îndoială ori din necredinţă şi raţionalism ai refuzat să crezi în vreun articol al Credinţei Ortodoxe sau în Sfintele Taine sau în învăţăturile Bisericii?

▪ Nu cumva din ruşine nu ţi-ai arătat poziţia creştină şi convingerile tale creştine, cunoştinţele şi respectul tău faţă de Tradiţia Bisericii înaintea oamenilor care poate aveau idei potrivnice sau erau indiferenţi la problemele spirituale?

▪ Nu cumva ţi-ai pus în minte voit gânduri de hulă şi necredinţă în probleme ale Credinţei sau în ceea ce priveşte Sfintele Taine?

▪ Nu cumva ai fost atras de învăţăturile schismaticilor şi ereticilor: romano-catolici, uniţi, hiliaşti, protestanţi, evanghelişti, penticostali şi ceilalţi?

▪ Nu cumva te-ai însoţit cu „luminaţii”, anume cu oameni care au oarece experienţe demonice şi „descoperiri”, pe care le susţin a fi vedenii dumnezeieşti, cu rezultatul de a se rupe de Biserică şi de a se autoproclama „sfinţi”, exploatându-i în diverse feluri pe creştinii indiferenţi?

▪ Nu cumva eşti mason?

Să ştii că masoneria este o religie păgână şi sistem antihristic, care nu se poate concilia cu creştinismul![18]

▪ Nu cumva ai luat parte la ceremonii masonice sau asemănătoare cu acestea?

▪ Nu cumva faci parte din organizaţii sau organisme care au oarece legătură cu masoneria, precum Rotary, Lyons ş.a?

Să ştii că Patriarhul ecumenic, Preafericitul Bartolomeu, a declarat despre aceştia că se bazează pe principiile sincretismului religios, care-L consideră pe Iisus Hristos nu Domn al slavei, ci egal şi similar aşa-zişilor vestiţi învăţători moral-religioşi ai diferitelor popoare[19].

---

[18] Hotărârea Sinodului Bisericii Greciei din 1-4.10.1996.

[19] Cuvânt al Patriarhului ecumenic, Preafericitul Bartolomeu, făcut public în timpul vizitei reprezentanţilor Lyons din Grecia şi Cipru la Constantinopol, la 15 septembrie 1996 (vezi ziarul „Ἔρευνα”, Trikala, 1 dec. 1996).

▪ Nu cumva participi la culte satanice, jertfe sau alte ceremonii neopăgâne (idolatre)?

▪ Nu cumva ai amestec cu gruparea New Age (şcoli yoga, raţionaliste, şcoli gnostice şi teosofice, religii secrete, budism sau hinduism, scientologie ş.a.)?

▪ Nu cumva crezi în astrologie (zodii)?

▪ Nu cumva te ocupi cu magia, vrăjitoria? Poate foloseşti talismane magice-idolatre sau alte obiecte vrăjitoreşti?

Să ştii că folosirea talismanelor magice şi idolatre înseamnă puţina credinţă şi lipsa încrederii în dragostea şi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, lucru care este respins şi pedepsit, precum se arată în Vechiul Testament[20].

▪ Nu cumva cumperi sau primeşti ca daruri talismane sau obiecte vrăjitoreşti (picior de iepure mort, de exemplu), ca să-ţi aducă aşa-zisul noroc şi succes?

Să ştii că numai Sfânta Cruce trebuie purtată asupra noastră spre ajutor şi pază.

▪ Nu cumva ai mânuit fără grijă şi ai necinstit obiecte sfinţite, precum Sfântul Mir, Agheasma, Căldura, Uleiul de la Maslu, Tămâia, sau, mult mai rău, le-ai folosit spre magie?

▪ Nu cumva ai fost la vrăjitoare pentru rezolvarea problemelor familiale sau economice, pentru bunăstarea copiilor tăi, pentru îndepărtarea vreunei persoane din cercul tău, pentru a câştiga dragostea cuiva sau ca să faci rău semenului tău?

▪ Nu cumva te duci la vrăjitoare ca să desfacă „vrăjile”?

Să ştii că diavolul poate fi războit numai cu Sfintele Taine şi cu sfintele rugăciuni ale Bisericii.

▪ Nu cumva ai fost la medium, ghicitoare în cărţi, în cafea, în stele sau la „ţigănci”, ca să-ţi spună „norocul”, ca să te descânte, ca să-ţi spună viitorul, ca să-ţi găsească ceva pierdut sau ca să „cheme” persoane care au murit pentru a vorbi cu ele?

Să ştii că toate acestea şi altele asemănătoare sunt lucrările lui satana, ca să-i înşele pe oameni.

▪ Nu cumva crezi în reîncarnare?

▪ Nu cumva te ocupi cu spiritismul sau hipnoza?

▪ Nu cumva te uiţi la televizor la emisiuni sau filme cu invitaţi magi sau vrăjitoare sau hipnotizatori, sau citeşti cărţi de instruire în magie sau în ghicit, în astrologie sau alchimie?

Să ştii că şi simpla citire a acestor cărţi provoacă tulburări sufleteşti şi spaime şi conduce către credinţa în satana şi în reprezentanţii lui (magi,

---

[20] 2 Macabei, 15.

vrăjitoare, mediumuri ș.a.), cu consecințe dureroase în echilibrul sufletesc și în sănătatea trupească.

▪ Nu cumva dai oarece importanță exorcismelor prin săritul în foc la 24 iunie, ziua praznicului Sfântului Ioan sau iei parte la astfel de celebrări păgâne?

▪ Nu cumva ai fost la descântătoare să te vindece de „deochi"?

Să știi că Biserica noastră are rugăciuni speciale pentru deochi și trebuie să ne adresăm preotului. În lipsa acestuia putem să-l însemnăm pe cel deochiat cu ulei din candelă în semnul Sfintei Cruci, zicând rugăciunea: Să se zdrobească sub semnul chipului Sfintei Cruci toate puterile cele potrivnice. *Niciun alt mod (cărbuni, picături de ulei în apă, săruri ș.a.) nu este îngăduit de Biserică.*

Să știi că deasa noastră participare la Taina Spovedaniei și în special la Taina Sfintei Împărtășanii ne întărește împotriva oricărui deochi sau descântec sau vrăjitorie.

▪ Nu cumva te-ai fardat, bătându-ți joc de tine însuți și de înfățișarea pe care ți-a dat-o Dumnezeu?

▪ Nu cumva porți îmbrăcăminte ce nu se potrivește genului tău (femeiesc sau bărbătesc)?

▪ Nu cumva dai importanță superstițiilor, cum ar fi că marțea este rea sau numărul 13 este cu ghinion, că potcoava aduce noroc sau că usturoiul te păzește de deochi?

▪ Nu cumva consideri întâlnirea cu un preot semn rău sau faci gesturi obscene când îl vezi?

▪ Nu cumva încurajezi sau obligi pe alții să aibă prejudecăți sau superstiții?

▪ Nu cumva ți-ai pierdut nădejdea în Dumnezeu, deznădăjduind chiar față de bunătatea Sa și de posibilitatea mântuirii tale?

▪ Nu cumva ți-ai pierdut încrederea în Dumnezeu că vrea și poate să te ierte și să te ajute în nevoile tale?

Să știi că această deznădejde este cel mai mare păcat față de Dumnezeu și cea mai puternică armă a diavolului.

▪ Nu cumva te-ai gândit, ți-ai dorit sau ai încercat să-ți pui capăt vieții?

▪ Nu cumva te-ai lăudat vreodată cu calitățile tale personale, cu „mijloacele" tale omenești, și consideri că numai prin acestea reușești în viață, desconsiderând cuvântul Domnului: „fără Mine nu puteți face nimic"[21]?

▪ Nu cumva în oarecare ispite, întristări și încercări (ale vieții), care ne vin de cele mai multe ori din păcatele noastre, dai vina pe Dumnezeu și simți aversiune, dezgust sau mânie și critici pronia și dreptatea lui Dumnezeu?

Să știi că Dumnezeu rabdă și permite toate acestea pentru smerirea noastră,

---

[21] Ioan 15, 5.

pentru înaintarea noastră duhovnicească și pentru mântuirea noastră.

▪ Nu cumva te-ai expus pericolului fără vreun motiv serios, ca să vezi dacă te va păzi Dumnezeu, nesocotind cuvântul evanghelic: „Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău"? Nu cumva Îl ispitești gonind, de exemplu, prea repede cu mașina?

▪ Nu cumva în caz de boală gravă ai refuzat ajutorul medical, sfidându-i pe doctorii „pe care i-a rânduit Domnul"[22]?

▪ Nu cumva te-ai abătut către formele alternative de medicină (homeopatic, acupunctura, radiestezie, cromatoterapie), care nu sunt deplin recunoscute științific și abordează omul în concepția holistă a religiilor orientale, care sunt străine de credința ortodoxă?

▪ Nu cumva te apropii de Sfânta Împărtășanie fără pregătirea necesară și fără binecuvântarea duhovnicului tău?

▪ Nu cumva ai necinstit locurile sfinte (biserici, mănăstiri) ori prin îmbrăcăminte ori prin purtare?

▪ Nu cumva ai prilejuit ceartă în interiorul bisericii sau mănăstirii, insistând în mod egoist în părerile tale?

▪ Nu cumva ai săvârșit păcatul ierosiliei, adică ai încercat să profanezi vreun loc sfânt, să dobândești siluit vreun teren al bisericii sau mănăstirii sau ai profitat de ceva din ale bisericii (sfinte icoane, acoperăminte, bani)?

▪ Nu cumva ești nepăsător față de rugăciune, care este hrană sufletului și convorbire cu Dumnezeu?

▪ Nu cumva rugăciunea ta cuprinde cereri privitoare preponderent sau chiar exclusiv la cele materiale, ignorând pe cele spirituale?

▪ Nu cumva uiți să mulțumești lui Dumnezeu după împlinirea cererilor tale?

Să știi că suntem datori cu recunoștință către Dumnezeu pentru toate, și pentru darurile materiale (sănătate, hrană, familie, casă, bani ș.a.), și pentru cele duhovnicești. Dar și orice încercări îngăduie Dumnezeu să suferim trebuie primite cu recunoștință, căci prilejuiesc îndreptarea sufletului.

▪ Nu cumva uiți că, pe lângă cerere, rugăciunea are și caracter sau valoare doxologică (de slăvire)?

Să știi că Biserica noastră Îl slăvește pe Dumnezeu „pentru binefacerile cele arătate și cele nearătate, ce ni s-au făcut nouă" (Sfânta Liturghie, Rugăciunea anaforalei), și tradiția patristică susține nevoia rugăciunii de mulțumire pentru nenumăratele Sale daruri dumnezeiești: pentru că ne-a făcut oameni, și nu animale, pentru că ne asigură sănătate, hrană, locuință, pentru că ne-a dat părinți,

---

[22] Sirah 38, 1.

învățători, părinți și păstori duhovnicești, pentru că ne-a așezat în mijlocul frumuseţii creaţiei, pentru că ne-a dat vremuri cu pace, pentru că ne-a învrednicit să ne naștem ortodocși și să trăim liberi, astfel încât să fim demni de moștenirea primită, în sfârșit, pentru că ne-a dat putința de a ne ruga și de a ne împărtăși cu Trupul și Sângele Său, și pentru câte altele...

▪ Nu cumva dragostea ta pentru Dumnezeu provine din frică sau este interesată?

Să știi că această dragoste este nedeplină. Nu trebuie să ignorăm faptul că Dumnezeu este Părintele nostru, așa încât suntem datori să-L iubim și să-L cinstim din dragoste, ca niște fii adevărați, și nu din frică, ca robii, sau din interes, ca slugile.

▪ Nu cumva ai cerinţe exagerate și ceri de la Dumnezeu ceea ce nu este de folos sufletului tău?

▪ Nu cumva te îndreptăţești în orice lucrare și nu accepţi niciun sfat sau părere din partea celorlalţi, în special din partea duhovnicului, situându-te judecător al tuturor, chiar și al lucrărilor lui Dumnezeu, negând dreapta Lui judecată?

Să știi că acesta este cel mai mare păcat, culmea mândriei, păcat care singur te poate lipsi de mântuire.

▪ Nu cumva îţi venerezi raţiunea și nu primești cu credinţă și smerenie poruncile lui Dumnezeu, respingându-le sau considerând unele dintre ele ca nefiind cu putinţă de împlinit, pentru că raţiunea ta nu le poate cuprinde?

Să știi că raționalismul este urmarea trufiei și un păcat foarte grav. Raționalismul venerează logica și ignoră faptul că mintea umană este supusă greșelii, capabilă să cerceteze și să cuprindă numai cele sensibile. Pentru cele cerești și mai presus de fire funcționează alte reguli, care depășesc rațiunea. Cele duhovnicești se cuprind cu credința și prin luminarea Duhului Sfânt, Cel care Se dăruiește sufletelor curățite și smerite.

▪ Nu cumva crezi că te pot mântui doar faptele tale cele bune, și nu milostivirea și mila lui Dumnezeu?

Să știi că nu există mântuire din fapte, ci mântuire de la Hristos.

▪ Nu cumva te încrezi în mod exagerat numai în raţiunea și deșteptăciunea ta sau în abilităţile tale și în alte calităţi pe care crezi că le ai și consideri că vei găsi rezolvare la problemele tale cu acestea?

Să știi că toate acestea sunt daruri ale lui Dumnezeu, sunt talanții care trebuie cultivați și valorificați, și că vei da seamă dacă le-ai folosit în bine sau în rău.

▪ Nu cumva te îndoiești că prin sincera spovedanie îţi sunt iertate păcatele?

Să știi că încrederea exagerată în rațiune ne duce în irațional. Căci cum este

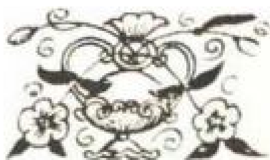
cu putinţă să credem în Dumnezeu, să primim şi să recunoaştem drept adevărat cuvântul Său, dar să ne îndoim de dragostea, de milostivirea Sa, de iertarea păcatelor noastre? Omul smerit are deplină încredere în făgăduinţele Domnului privind purtarea Lui de grijă şi ştergerea păcatelor prin sincera noastră Spovedanie.

- Nu cumva te sminteşti şi crâcneşti împotriva lui Dumnezeu şi a încercărilor şi a ispitelor pe care le îngăduie şi nu le înfrunţi în răbdare?

Să ştii că de cele mai multe ori cauza încercărilor prin care trecem sunt păcatele noastre, cârtirea, lipsa răbdării în orice împrejurare neplăcută, care sunt potrivnice duhului pocăinţei, smereniei şi încrederii în dragostea lui Dumnezeu. Omul care se căieşte în mod sincer se consideră pe sine vrednic de orice pedeapsă şi rea pătimire şi este recunoscător lui Dumnezeu pentru întristările care ne exersează în răbdare şi ne sfinţesc. Oricine cârteşte în încercări este stăpânit de iubire de sine şi nu are adevărată căinţă. Un astfel de om nu poate suferi relele de bunăvoie pentru dobândirea virtuţii. Sfinţenia nu se dobândeşte cu confort, fără întristări şi fără osteneli duhovniceşti. Diferitele încercări sunt un foarte bun mijloc pedagogic în mâinile lui Dumnezeu. Cu cârtirea şi resentimentul faţă de Dumnezeu refuzăm pedagogia Sa, refuzăm mântuirea noastră. Sfinţii preferă întristările şi rabdă cu bucurie şi slăvire orice greutate. De altfel, aflăm din textele patristice că „nimeni nu ajunge dormind în rai”.

- Nu cumva cârteşti pentru că mintea şi raţiunea ta, dar şi puterea cunoştinţei tale nu pot să cerceteze adâncul dumnezeieştei înţelepciuni şi consideri nedreptate din partea lui Dumnezeu că mulţi drepţi şi oameni evlavioşi sunt necăjiţi şi se chinuie, în timp ce păcătoşii se îmbogăţesc şi se odihnesc?

Să ştii că, din cele ce se întâmplă în viaţa oamenilor, unele se petrec prin îngăduinţa lui Dumnezeu, altele din iconomia Sa, şi altele pentru îndreptare, ca să ne pocăim şi să ne mântuim. Cunoaşte că şi multe altele se întâmplă în lumea noastră cu voia lui Dumnezeu din motive pe care noi, oamenii, nu le putem înţelege, chiar de le considerăm „nedreptăţi” ale lui Dumnezeu. Şi încă nu putem ajunge la mântuirea sufletelor noastre, dacă cuptorul ispitelor şi întristărilor nu ne curăţă de păcate.

Porunca a II-a

„Să nu-ţi faci chip cioplit,
nici vreo înfăţişare a celor ce sunt sus în cer,
sau jos pe pământ, sau în apă şi sub pământ.
Să nu te închini lor, nici să le slujeşti...”

▪ Nu cumva eşti iubitor de arginţi şi lacom?

*Să ştii că **lăcomia** este idolatrie*[23]*. Iubirea de arginţi se manifestă ca iubire de bani, lăcomie, nesaţiu, învârtoşare a inimii, nemilostivire, furt, răpire, viclenie, simonie, ierosilie, cămătărie, mituire, escrocherie, jefuire de morminte, înşelăciune.*

▪ Nu cumva din cauza iubirii tale de arginţi nu te hrăneşti cum trebuie sau eşti delăsător în a-ţi îngriji familia?

▪ Nu cumva eşti risipitor şi cheltuieşti banii pe jocuri de noroc, jocuri de cărţi, în centre de distracţie şi îţi lipseşti familia de cele trebuincioase?

▪ Nu cumva eşti zgârcit şi indiferent la nefericirea celorlalţi, evitând să dai milostenie şi să faci fapte de întrajutorare?

▪ Nu cumva eşti rob pântecelui şi te preocupi continuu de ce vei mânca şi ce vei bea, stricându-ţi astfel sănătatea?

Să ştii că păcatul robiei pântecelui se manifestă ca poftă a gâtlejului (nesaţiu), mâncare fără măsură, preasăturare, căutare a bunătăţilor, neţinere a postului, beţie, somn mult, iubire de plăceri trupeşti, lascivitate, extravaganţă, râs fără măsură, glume fără măsură.

▪ Nu cumva te prefaci a fi bun creştin, în realitate nefiind?

▪ Nu cumva crezi în vise?

Să ştii că nu trebuie să credem în vise, deoarece, după Sfântul Ioan Scărarul, „cel ce crede visurilor e cu totul necercat. Iar cel ce nu crede niciunora e filosof. Când începem să credem în vis dracilor, ei îşi bat joc de noi şi când suntem treji.

Dracii slavei deşarte sunt în visuri proroci. Ei închipuie ca nişte vicleni cele viitoare şi ni le vestesc mai dinainte. Împlinindu-se vedeniile, ne minunăm şi ne înălţăm gândul ca şi când am avea darul preştiinţei.

Celor ce ascultă de dracul acesta, el s-a făcut adeseori proroc. Iar faţă de cei

---

[23] „Lăcomia, care este închinare la idoli” (Coloseni 3, 5).

ce-l dispreţuiesc, el pururea minte. Căci fiind duh, el vede cele dinlăuntrul cerului acesta şi cunoscând pe cineva că moare, proroceşte prin visuri celor mai uşurei la minte.

Dracii nu ştiu nimic din cele viitoare, dintr-o cunoştinţă de mai dinainte. Căci şi doctorii pot să ne spună moartea de mai înainte"[24].

▪ Nu cumva venerezi şi idolatrizezi persoane sau grupuri dintre artişti, sportivi, oameni politici sau din alte domenii?

▪ Nu cumva se întâmplă aceasta şi în spaţiul bisericesc şi devii susţinătorul vreunuia, şi nu mădular credincios al Bisericii?

▪ Nu cumva te preocupi în mod exagerat cu cele lumeşti (discuţii neduhovniceşti, şuete, glume, vorbire fără rost, adică cuvinte deşarte şi nefolositoare[25], pălăvrăgeală) şi eşti indiferent şi plictisit de cele duhovniceşti (predici, cuvântări sau discuţii cu conţinut duhovnicesc, participarea la slujbe, studierea cărţilor folositoare de suflet)?

Să ştii că această indolenţă aduce treptat uitarea de Dumnezeu şi duce la depărtarea de Acesta şi de Biserica Sa şi în final eşuează în necredinţă.

▪ Nu cumva te îngrijeşti de trupul tău mai mult decât de suflet?

▪ Nu cumva te preocupi şi te legi peste măsură de cele lumeşti, care sunt trecătoare, şi uiţi că există viaţa cea veşnică de după mormânt?

▪ Nu cumva întreţii exagerat interesul faţă de tine, de viaţa ta, de averea şi bunurile tale? Nu cumva cauţi să fii opulent, posedând hrană de prisos, îmbrăcăminte, comodităţi? Nu cumva te caracterizează o sensibilitate exagerată (manie) pentru curăţenie şi ordine în casă? Nu cumva cheltuieşti mult timp şi bani pentru înfrumuseţarea trupului tău, pentru aranjarea casei tale sau a altor obiecte care devin centrul vieţii tale?

Să ştii că urmarea tuturor acestora este alipirea exagerată la formele şi lucrurile exterioare, superficiale, care-l îndepărtează pe om de Dumnezeu.

▪ Nu cumva îţi place să îţi arăţi darurile (calităţile) tale, trupeşti sau sufleteşti, prin cuvinte sau acţiuni şi să te autoadmiri pentru însuşirile tale?

▪ Nu cumva expui exagerat calităţile familiei tale (ale copiilor, soţului, fraţilor) şi îţi place să te lauzi cu însuşirile lor trupeşti sau sufleteşti, cu virtuţile şi reuşitele lor?

▪ Nu cumva îţi exprimi părerea sau judecata fără să-ţi fi fost cerută?

---

[24] Cuviosul Ioan „Scărarul" Sinaitul, *Scara,* Cuv. III, „Despre înstrăinare. Despre visurile care urmează pe începători", Editura Măn. Paraklitou, Oropos Atiki, 1989, pp. 60-61 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. IX].

[25] Domnul osândeşte orice cuvânt deşert: „Vă spun că pentru orice cuvânt deşert, pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecăţii." (Matei 13, 36).

▪ Nu cumva insişti pe părerea ta, fie că este dreaptă, fie că nu, fără să respecţi sau să discuţi şi părerile altora, cu scopul de a fi primită de ceilalţi, sau cu impertinenţă, sau cu siguranţă de sine?

▪ Nu cumva nu ai discernământ şi răbdare să asculţi întreaga părere sau gândul interlocutorului tău şi îl întrerupi cu neruşinare?

▪ Nu cumva îi desconsideri şi îi batjocoreşti pe cei fără experienţă sau pe cei inferiori ţie ca educaţie sau instruire, ca înfăţişare, sau sub aspect economic?

▪ Nu cumva nu ai duhul lepădării de sine sau duhul jertfirii de sine în folosul celorlalţi?

▪ Nu cumva eşti foarte insistent, cerând încontinuu explicaţii de la ceilalţi, în probleme pe care le poţi rezolva singur?

Mândria şi păcatele ce le naşte

Mândria este începutul şi sfârşitul tuturor relelor. Începutul şi maica sa este slava deşartă. Mândria, după Sfântul Ioan Scărarul[26], este: tăgăduirea lui Dumnezeu • născocirea diavolilor • nepoata laudelor • dispreţuirea oamenilor • maica osândirii • dovada nerodirii • izgonirea ajutorului lui Dumnezeu • înainte-mergătoarea nebuniei • pricinuitoarea căderilor • pricina luării în stăpânire (de draci) • izvorul mâniei • uşa făţărniciei • sprijinul diavolilor • păzitoarea păcatelor • cauza nemilostivirii • judecătoarea oamenilor • potrivnica lui Dumnezeu • rădăcina hulei • rătăcirea fără capăt • începutul şi sfârşitul tuturor relelor.

Mândria nu este o simplă slăbiciune. Se ascunde sub toate păcatele noastre, se întinde în fiecare faptă a noastră şi otrăveşte şi face nefolositoare până şi faptele noastre bune.

„...Şi precum ciuma cea aducătoare de stricăciune nimiceşte nu numai un mădular al trupului, ci întreg trupul, aşa mândria nu strică numai o parte a sufletului, ci tot sufletul.

Dar păcatul mândriei, când pune stăpânire pe bietul suflet, ca un tiran prea cumplit care a cucerit o cetate mare şi înaltă, îl dărâmă în întregime şi îl surpă până în temelii."[27]

Mândria este patimă cu multe feţe şi se manifestă în slavă deşartă, laudă, preţuire de sine, fastuozitate, lăudăroşenie, aroganţă, ifos, înfumurare,

---

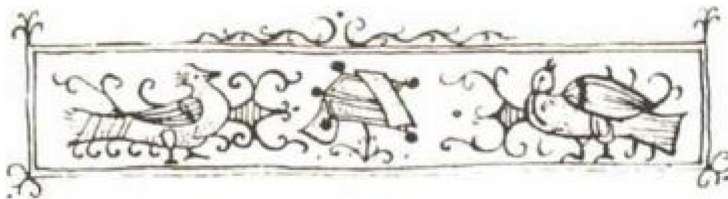
[26] Cuviosul Ioan „Scărarul" Sinaitul, *Scara,* Cuv. XXII, „Despre mândrie", Editura Măn. Paraklitou, Oropos Atiki, 1989, pp. 60-61 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. IX].

[27] Sfântul Casian Romanul, „Cuvânt către episcopul Castor despre cele opt gânduri ale răutăţii", în *Filocalia,* Editura Grădina Maicii Domnului, Tesalonic, 1989, vol. 1, pp. 109-110 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. I, Ioan Casian, p. 159.].

îndrăzneală, înălţare de sine, megalomanie, iubire de slavă, iubire de sine, egoism, cochetărie, importanţă de sine, autoritarism, iubirea de stăpânire, exhibiţionism, obrăznicie, necuviinţă, insolenţă, laşitate, impertinenţă, împotrivire în cuvânt, neascultare, violenţă, repezire, insistenţă, încăpăţânare, ironie, ipocrizie, invidie, desconsiderare, lovire, osândire, excentricitate, perfecţionism, hipersensibilitate.

Toate patimile amintite mai sus sunt urmaşe ale aceleiaşi maici: mândria. Accentuăm din nou că nu există rău mai înfricoşător decât mândria. Aceasta singură este de ajuns pentru a ne osândi veşnic. Mândria, căreia îi premerge părerea de sine, când ajunge la autojustificare, conduce spre nepocăinţă, lucru care închide poarta dumnezeieştei milostiviri. Mândria l-a dus pe Lucifer la cădere şi la nepocăinţă.

Porunca a III-a

„Să nu iei numele Domnului
Dumnezeului tău în deşert...”

▪ Nu cumva te juri pe numele lui Dumnezeu, al Maicii Domnului, pe Sfânta Cruce, pe Sfinţi, fără rost, doar ca să te faci crezut?

▪ Nu cumva pui pe alţii să jure spre a crede ceea ce spun?

▪ Nu cumva ai încălcat jurământul făcut?

▪ Nu cumva n-ai împlinit făgăduinţa făcută lui Dumnezeu sau vreunui sfânt?

▪ Nu cumva foloseşti cuvinte din Sfânta Scriptură ca să faci glume simple sau chiar murdare?

▪ Nu cumva Îl huleşti pe Dumnezeu sau pe Hristos, sau pe Maica Domnului, sau pe sfinţi, sau Sfintele Taine?

Să ştii că orice hulă adusă lui Dumnezeu, lui Hristos, Maicii Domnului sau sfinţilor este lepădare de credinţă. Hula (blasfemia) îl face pe om mai rău decât diavolul, căci „demonii cred şi se cutremură”[28] *şi nu hulesc numele lui Dumnezeu. Cel care huleşte se predă de bunăvoie diavolului, iar acesta îl stăpâneşte cu totul în rău. Hula atrage mânia dreaptă a lui Dumnezeu şi se face cauză a multor şi mari dezastre.*

▪ Nu cumva dai diavolului pe soţia ta, pe copiii tăi, animalele, uneltele pe care le foloseşti, pe alţi oameni, chiar şi în glumă uneori?

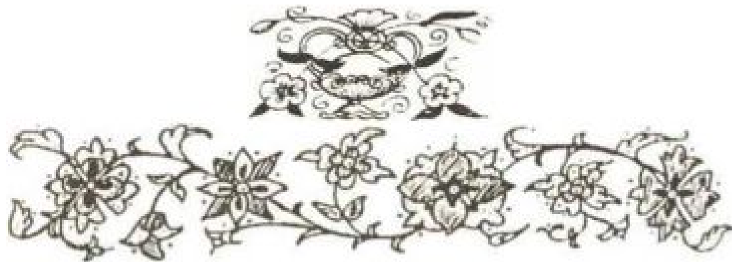
Să ştii că, atunci când îi drăcui pe copiii tăi, îi lipseşti de harul lui Dumnezeu şi îi dăruieşti satanei, care-i poate poseda.

▪ Nu cumva obişnuieşti cu motiv sau fără să-ţi blestemi copiii sau alţi oameni?

Să ştii că este mare păcat şi motiv de mari rele, şi nu ignora faptul că blestemul nedrept se întoarce asupra celui ce l-a spus!

---

[28] Iacov 2, 19.

Porunca a IV-a

„Şase zile lucrează şi-ţi fă toate treburile tale;
ziua a şaptea este ziua de odihnă a Domnului Dumnezeului tău...”

▪ Nu cumva duminicile şi sărbătorile mari lipseşti de la Biserică?

▪ Nu cumva atunci când mergi la Biserică nu urmăreşti de la început până la sfârşit Sfânta Liturghie, adică nu cumva mergi târziu sau pleci înainte de a se termina?

▪ Nu cumva atunci când mergi la Biserică nu participi cu atenţie şi evlavie la Sfânta Liturghie, ci uneori vorbeşti şi-i deranjezi pe ceilalţi, mai ales în timpul vreunei taine sau slujbe (la Botez sau la Cununie, la parastas)?

▪ Nu cumva munceşti duminica sau în sărbătorile mari, sau îi obligi pe lucrătorii tăi să muncească atunci?

Să ştii că, precum spune Sfântul Cosma Etolianul: „Câştigul care se face duminica este afurisit şi blestemat şi [cu el] băgaţi foc şi blestem în casa voastră, şi nu binecuvântare”[29]*.*

▪ Nu cumva nu te pregăteşti în aceste zile, duminici şi sărbători mari, cu înfrânare, ca să mergi la Biserică?

▪ Nu cumva zilele de odihnă din sărbători nu le închini lui Dumnezeu sau nu te odihneşti, ci iroseşti timpul în beţii, joc de cărţi, în locuri de distracţii păcătoase ş.a.?

▪ Nu cumva nu posteşti miercurea şi vinerea, în lipsa vreunui motiv serios de sănătate?

Să ştii că miercuri este ziua în care L-au legat evreii pe Hristos, iar vineri este ziua răstignirii Sale.

▪ Nu cumva nu te împărtăşeşti regulat, ci doar de 2-3 ori pe an, şi atunci fără pregătirea sufletească necesară?

Să ştii că evitând Sfânta Împărtăşanie îţi lipseşti sufletul de hrana cea

---

[29] Cosma Etolianul, *Măreţia duminicii,* în Episcop Kantiotos, *Cosma Etolianul,* Editura Stavros, Atena, 1996, p. 189.

cerească, de Trupul și Sângele lui Hristos, care mântuiește, salvează, iartă păcatele și tămăduiește sufletul și trupul. Nu ignora faptul că depărtarea de dumnezeiasca Împărtășanie și de Taina cea miluitoare a Spovedaniei te așază încet sub lucrarea și înrâurirea satanei și a oamenilor stricați și răufăcători (descântători, vindecători, vrăjitori).

▪ Nu cumva nu te spovedești, spunând, din neștiință: „n-am făcut nimic rău", sau din gând rătăcit: „e același lucru să le zic înaintea icoanei", sau din obrăznicie: „astea-s poveștile popilor, vezi să nu fie!"?

Să știi că și numai o zi de-ar trăi omul pe pământ și tot păcătuiește și că Sfânta Taină a Spovedaniei a fost instituită de Însuși Hristos.

„Să creadă cineva că nu a căzut în păcat este însăși căderea și cel mai mare păcat, căci același lucru l-au pățit și îngerii apostați din cauza răutății lor, la fel și cei de-a stânga Domnului la Judecată, care zic «când te-am văzut?» ca și cum ar fi zis «noi n-am păcătuit nimic». Că acesta este cel mai mare păcat, mărturisește și iubitul și feciorelnicul (Apostol Ioan) zicând: Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi (I Ioan 1, 8)."[30]

▪ Nu cumva din plictiseală nu te împotrivești și nu te lupți cu gândurile rele și păcătoase, pe care ți le dă diavolul, ci te dedai lor și te îndulcești de cugetarea lor și faci înțelegere cu ele în inima ta, spre a le împlini în faptă la momentul potrivit?

Să știi că păcatul plictiselii se manifestă ca indiferență, tristețe, lene, evitare a greutăților, puținătate a sufletului, micime de suflet, lașitate, necredință, deznădejde.

Să știi că tradiția Bisericii noastre ne arată cel mai bun și eficient mod de a combate lupta gândurilor necurate prin rugăciunea de-un singur gând „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul! Invocarea dumnezeiescului nume constituie armă împotriva diavolului, căci ne întărește cu harul lui Dumnezeu și ne face imuni la ispite.

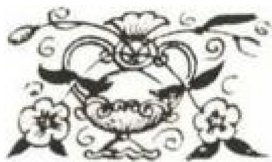
Mai mult, datorită scurtimii ei, împlinește cu putere cuvântul: „rugați-vă neîncetat"[31]*, astfel încât să putem dobândi cu harul lui Dumnezeu împlinirea*

---

[30] Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Opere complete,* Editura Rigopoulou, Tesalonic, p. 213-214 [trad. rom.: *Tratat,* II, cap. 264, „Cum că și cel ce trăiește cu evlavie trebuie să viețuiască în supunere și să primească canon de la duhovnic", Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, 2003].

[31] I Tesaloniceni 5, 17; neîncetata invocare a numelui lui Iisus în rugăciune este lucrarea prioritară a vieții, în special pentru monahi. Pentru creștinii care se nevoiesc în lumea plină de griji episcopul Kallistos (Ware) al Diokleei propune: „Putem să o spunem o dată sau de multe ori în diverse clipe ale zilei care altfel ar rămâne duhovnicește pierdute: când ne ocupăm cu o activitate obișnuită sau cu mișcări automate... când ne plimbăm sau

cuvântului: „să nu mai păcătuiești”[32] ...

conducem... Într-o clipă de liniște înaintea unei convorbiri dificile... când nu putem dormi sau întâi de toate când ne trezim din somn... Este în mod deosebit folositoare în momentele de tensiune și de criză ... Rugăciunea minții, făcută prin repetare deasă, aproape pe nesimțite ne ajută să stăm în prezența lui Dumnezeu, oriunde ne-am afla, sau în pustiu, sau în bucătărie, sau în fabrică, sau la birou” (Kallistos Ware, *Puterea numelui,* Editura Akritas, pp. 24-25 [trad. rom., Editura Christiana, 1992]).

[32] Ioan 5, 14.

Porunca a V-a

„Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta,
ca să trăiești ani mulți și să-ți fie bine în pământul acela,
pe care Domnul Dumnezeul tău ți-l dă ție”

1. Pentru copii

- Nu cumva nu arăți respectul cuvenit, datorata dragoste, cinstea și ascultarea față de părinții tăi?
- Nu cumva le răspunzi în față, sau te porți necuviincios, sau îi înjuri, sau chiar ridici mâna și îi lovești?
- Nu cumva desconsideri sfaturile lor și le răspunzi cu nerușinare la orice ți-ar spune?
- Nu cumva nu te interesează părerea lor și în general nu te interesează binecuvântarea lor spre bunul mers al oricărei lucrări ce-o faci?

Să știi că „binecuvântarea tatălui întărește casele fiilor, iar blestemul mamei le dărâmă până în temelie”[33].

- Nu cumva nu le mulțumești pentru toate cele pe care le-au făcut și le fac pentru tine?
- Nu cumva nu-i îngrijești sau nu le stai alături în greutățile și în nevoile lor?
- Nu cumva nu îi cercetezi când sunt în boală?
- Nu cumva, bătrâni fiind, nu te mai interesezi de ei? Sau nu te străduiești să-i bucuri, sau nu le îngădui slăbiciunile și ciudățeniile bătrâneților?
- Nu cumva nu faci parastasele[34] părinților sau rudelor, ori din necredința în folosul lor de odihnire sufletească, ori din zgârcenie? Nu cumva nu dai milostenie pentru sufletele lor și nici măcar pomelnic cu numele lor la Biserică?

2. Pentru părinți

---

[33] Sirah 3, 9.

[34] Pentru folosul parastaselor, vezi Ieromonah Benedict Aghioritul, *Parastasele și folosul lor,* Editura Frăției Ieromonah Spiridon, Noul Schit, Sfântul Munte, 2000; Arhimandrit Haralambos Vasilopoulos, *Folosesc parastasele?,* Atena, 1972.

▪ Nu cumva nu te îngrijeşti pentru buna creştere a copiilor tăi, sufletească, şi trupească?

▪ Nu cumva nu le dai exemplul cel bun de dragoste, de pace, de supunere, de iertare, de bună înţelegere în familie şi nu creezi atmosfera caldă în care să se dezvolte copiii tăi, spre a deveni mădulare sănătoase ale societăţii?

▪ Nu cumva din indiferenţa şi din delăsarea de a te îndrepta dai exemplul cel rău copiilor tăi?

▪ Nu cumva nu te îngrijeşti de compania copiilor tăi şi nu-i păzeşti de tovărăşiile rele?

▪ Nu cumva nu te îngrijeşti de buna lor educaţie şi învăţătură la profesori buni sau de învăţarea vreunei meserii, în caz că stau prost cu şcoala?

▪ Nu cumva nu-i înveţi pe copii din fragedă pruncie credinţa ortodoxă şi nu-i alăptezi cu principiile izvorâtoare de viaţă ale credinţei ortodoxe şi ale ţării?

Să ştii că ai datoria de a încerca să-i înveţi pe copiii tăi să meargă la Biserică, să se roage, să se jertfească pentru ceilalţi, pentru ţară, şi să slujească cu bucurie ca soldat sau ca cetăţean.

▪ Nu cumva nu-i sfătuieşti bine pe copii tăi când greşesc, ci cu exagerata ta îngăduinţă îi laşi necercetaţi în „nevinovatele" lor patimi (părute ţie nevinovate), stimulând astfel un comportament egoist şi negativist?

▪ Nu cumva nu-i înveţi pe copiii tăi să dobândească virtutea iertării (să ceară şi să dea uşor iertare pentru toate), care însoţită cu virtutea milosteniei constituie cea mai de preţ comoară pentru această viaţă şi pentru mântuirea lor cerească? Pe omul iertător şi milostiv Dumnezeu niciodată nu-l părăseşte!

▪ Nu cumva nu te îngrijeşti de calitatea priveliştilor şi distracţiilor lor şi nu-i ajuţi să valorifice creativ şi fără vătămare timpul lor liber?

▪ Nu cumva nu le stârneşti interesul asupra temelor sociale, asupra problemelor de viaţă pe care le presupune întemeierea unei familii?

Să ştii că trebuie să-i educi pe copiii tăi astfel încât să aibă însuşirile necesare întemeierii unei familii bune, pe baze trainice pentru a trăi fericiţi.

▪ Nu cumva nu-i înveţi din timp pe copiii tăi importanţa înfrânării de dinainte de căsătorie, greşeala şi păcatul legăturilor dinaintea căsătoriei şi sfinţenia legăturii cununiei (monogame)?

Să ştii că omiţând această datorie a ta, îţi laşi copiii pradă unui mediu desfrânat, meniţi distrugerii.

▪ Nu cumva în mod implicit transmiţi copiilor tăi dorinţele tale şi scopurile tale nerealizate?

Să ştii că este o tragică greşeală ca, atunci când n-ai reuşit tu să devii doctor spre exemplu sau avocat, să-i forţezi în orice fel pe copiii tăi să ajungă ceea ce tu n-

ai reușit.

▪Nu cumva te împotrivești hotărârii copilului tău de a se afierosi lui Dumnezeu (de a deveni preot, monah) și folosești diferite mijloace pentru a-l împiedica?

▪Nu cumva ai hotărât și îl forțezi pe copilul tău să devină preot sau monah, fără ca el să simtă vreo chemare spre acestea, el dorind să aibă familie și o altă preocupare?

▪Nu cumva îți presezi copiii cu diferite mijloace (autoritarism, șantaj sentimental) să facă mereu ceea ce vrei tu, chiar și când este greșit?

Să știi că astfel dragostea ta ajunge obsesie și constrângere și nu-i ajută să devină persoane mature și libere.

▪Nu cumva îi consideri pe copiii tăi ca pe proprietatea ta, și nu ca pe daruri ale lui Dumnezeu, fiind mai întâi copii ai lui Dumnezeu și mai apoi copii ai tăi?

▪Nu cumva comportamentul tău este nepotrivit pentru copiii tăi? Nu cumva îi înjuri sau îi pedepsești fără un motiv serios, ca să-ți verși nervii, neurmărind educația lor?

▪Nu cumva îi consideri pe copii chin și povară greu de dus?

Să știi că astfel îți exprimi ingratitudinea față de Dumnezeu, Care ți i-a dat.

▪Nu cumva dragostea față de copiii tăi este în funcție de cât răspund ei așteptărilor tale? Nu cumva nu ești în stare să te adaptezi și să accepți nicio scădere a lor, indiferent de domeniu (de la micile zburdălnicii până la handicapurile fizice sau mentale)?

Să știi că o astfel de dragoste este pe deplin egoistă.

▪Nu cumva nu te ocupi personal și cum trebuie de copiii tăi, ci transferi responsabilitatea încredințând creșterea lor unei „dădace” care nu are credință și viețuire ortodoxă?

Să știi că cele sădite în sufletul copiilor vor fi străine de credința ortodoxă.

▪Nu cumva consideri pe copii obstacole în realizarea carierei tale, sau în calea distracției și comodității tale, pentru că educația și creșterea lor necesită efort și jertfire de sine?

▪Nu cumva zici că-ți ajunge un copil, având pe deplin o mentalitate lumească asupra acestei teme?

Să știi că un copil singur nu crește firesc, ci din lucrurile din jur dobândește cuget egoist și devine răzgâiat și pretențios. Refuzul nașterii de copii și folosirea multor și diferitelor feluri de contracepție arată lipsa nădejdii în purtarea de grijă a lui Dumnezeu și este un mare păcat.

▪Nu cumva faci deosebire între copiii tăi și contribui la nașterea invidiei între ei?

▪Nu cumva arăți o dragoste exagerată față de copiii tăi și-i cocoloșești,

încât neglijezi dragostea datorată soţului (soţiei) tău?

Să ştii că această stare creează deseori probleme în legăturile conjugale.

3. Pentru soţi

- Nu cumva nu te îngrijeşti de soţia ta precum trebuie?
- Nu cumva nu îi arăţi cuvenita bunăvoinţă şi nu o iubeşti ca pe tine însuţi?
- Nu cumva o superi, o întristezi, o umileşti sau o subestimezi înaintea altora, considerând-o inferioară ţie?
- Nu cumva te porţi cu ea autoritar, urât, o înjuri, o loveşti, o desconsideri înaintea copiilor tăi, provocând astfel numeroase probleme şi traume sufleteşti?
- Nu cumva o maltratezi sexual?

4. Pentru soţii

- Nu cumva nu-ţi asculţi bărbatul şi desconsideri părerea lui, făcând doar ce vrei tu?
- Nu cumva nu rabzi când este nervos, ci îl contrazici, fără să aştepţi să-i treacă mânia şi să-i spui apoi ce vrei, ca o femeie înţeleaptă?
- Nu cumva cu trecerea timpului nu-i mai arăţi afecţiunea şi interesul pe care-l mărturiseai înainte?

5. Pentru ambii soţi

- Nu cumva ignori faptul că cununia este binecuvântarea lui Dumnezeu şi cinstire pentru soţi, căci pot deveni astfel conlucrători cu Dumnezeu în crearea altor oameni?
- Nu cumva prin diferite mijloace vă feriţi de naşterea de copii?
- Nu cumva ignoraţi faptul că prin cununie aţi devenit „una”, după porunca lui Dumnezeu, că dragostea voastră trebuie să fie atât de mare şi în aşa fel, încât nicio altă dragoste (faţă de părinţi, de copii, de rude) să nu o strice?
- Nu cumva vă expuneţi problemele, supărările sau divergenţele înaintea copiilor voştri (oricât de mici ar fi), provocându-le traume psihice?
- Nu cumva nu respectaţi cuvenita înfrânare în duminici, sărbători şi în posturi — de comun acord, desigur –, pentru a vă îndeletnici cu postul şi rugăciunea?[35]
- Nu cumva nu-l iubiţi şi nu-l acceptaţi pe tovarăşul vostru de viaţă aşa cum este, cu scăderile lui, ci vreţi să-l potriviţi propriilor voastre dorinţe şi nevoi

---

[35] „Să nu vă lipsiţi unul de altul decât cu bună învoială pentru un timp, ca să vă îndeletniciţi cu postul şi cu rugăciunea, şi iarăşi să fiţi împreună, ca să nu vă ispitească satana, din pricina neînfrânării voastre.” (I Corinteni 7, 5).

şi să-l faceţi unealta voastră supusă?

▪ Nu cumva simţiţi uneori regret (şi persistaţi în el) pentru că v-aţi legat prin cununie sau că aţi ales persoana respectivă şi nu alta?

▪ Nu cumva nu vă răbdaţi reciproc sau nu vă iertaţi greşelile unul altuia?

▪ Nu cumva invidia voastră strică pacea familiei şi cârtiţi unul împotriva altuia?

▪ Nu cumva nu cinstiţi sau nu iubiţi părinţii sau rudele celuilalt?

▪ Nu cumva nu cinstiţi pe duhovnicii voştri sau pe preoţi, pe episcopi, pe monahi, ci dimpotrivă, îi subestimati?

▪ Nu cumva cârtiţi împotriva lor, vă comportaţi necuviincios cu aceştia, îi judecaţi, căzând astfel în păcatul grav al judecării şi, mai grav, al judecării preoţilor?

▪ Nu cumva refuzaţi să faceţi ascultare de duhovnic, ci preferaţi să faceţi în toate voia voastră?

▪ Nu cumva nu-l cinstiţi pe sfântul vostru ocrotitor, al cărui nume îl purtaţi?

▪ Nu cumva prin viaţa păcătoasă îl întristaţi pe îngerul vostru păzitor?

▪ Nu cumva nu arătaţi cuvenitul respect faţă de învăţătorul, de profesorul vostru, de superiorul vostru, din ingratitudine, din complexul de inferioritate, din invidie sau din egoism?

▪ Nu cumva nu arătaţi recunoştinţă faţă de binefăcătorii voştri sau, mai grav, răspundeţi cu ingratitudine la binele făcut de ei, oricât de mică le-ar fi binefacerea?

▪ Nu cumva tu însuţi faci binele în mod interesat, cu un scop anume, aşteptând răsplată şi mulţumire de la cel ajutat?

Porunca a VI-a

„Să nu ucizi!”

▪ Nu cumva, cu voie sau fără de voie, te-ai făcut ucigaş?

Să ştii că uciderea se naşte din următoarele cauze:

1) Invidia, care este o boală sufletească cronică, este tristeţea pentru lucrurile străine şi pentru bunurile duhovniceşti şi pentru reuşita celorlalţi. Se manifestă ca invidie, gelozie, rivalitate, vrăjmăşie, ură, răutate, ţinere de minte a răului, bucurie pentru rău, cârtire, şuşotire, bârfire, desconsiderare, rea voinţă.

2) Mânia, care este o neplăcută iritare sufletească, se exprimă ca furie şi violenţă, spre pedepsire şi răzbunare. Se manifestă ca furie, amăreală, sarcasm, ură, răutate, ţinere de minte a răului, înjurătură, hulă, blestem, ceartă, scandal, luptă, crimă.

▪ Nu cumva, prin cuvintele tale, prin acuzaţiile (intrigile) tale, ai fost cauza pentru care s-a făcut altul ucigaş?

▪ Nu cumva ai stârnit, ai îndemnat sau ai ajutat la o astfel de faptă?

▪ Nu cumva îţi doreşti să sufere altul ori te bucuri de nenorocirea lui?

▪ Nu cumva ţii vrăjmăşie, răutate, ură, către alţii şi aştepţi clipa să te răzbuni, în loc să ierţi?

▪ Nu cumva nu-i ierţi pe cei care te-au nedreptăţit sau te-au rănit sau ţi-au făcut vreun rău? Nu cumva nu ierţi pe vrăjmaşul tău şi nu ceri cu uşurinţă iertare?

▪ Nu cumva i-ai îndepărtat pe săracii care îţi stăteau aproape, umilindu-i şi adresându-le cuvinte urâte?

Să ştii că de multe ori este mai rău să distrugi demnitatea unui om decât să-i iei viaţa.

▪ Nu cumva ai făcut avort sau ai dat altei femei plante ori medicamente ca să lepede pruncul sau ai acţionat prin alte mijloace pentru acelaşi scop?

▪ Nu cumva ai bruscat vreo gravidă sau i-ai cauzat greutăţi de orice fel ca să piardă pruncul sau ai obligat-o să avorteze vreun copil nelegitim?

▪ Nu cumva ai sfătuit pe careva să meargă la doctor pentru avort şi te-ai făcut autor moral al uciderii?

▪ Nu cumva ai dat sfaturi pentru evitarea sarcinii şi ai intervenit în lucrarea vieţii aşa cum a hotărât-o Dumnezeu?

▪ Nu cumva l-ai abandonat sau l-ai expus pericolului pe pruncul tău?

Să știi că după Marele Vasile cea care a abandonat pruncul cade sub acuzația de ucidere.

▪ Nu cumva în mod intenționat ai amputat vreun membru al tău sau al altuia?

▪ Nu cumva ești scandalagiu și-i pui pe alții să se certe, să se bată, chiar și numai pentru a te distra?

▪ Nu cumva ești agresiv și te mânii și te tulburi ușor, și-ți place să te cerți până și pentru lucruri mărunte?

▪ Nu cumva te-ai mâniat pe cineva și l-ai certat pe nedrept, și nu din dragoste?

▪ Nu cumva te-ai certat cu cineva sau ai lovit pe cineva?

▪ Nu cumva te-ai blestemat singur sau pe altul ai blestemat?

▪ Nu cumva nu te-ai îngrijit și ai transmis vreo boală contagioasă?

▪ Nu cumva din cauza îmbuibării, a beției sau plăcerilor trupești ai provocat, ție sau altuia, vreo boală?

▪ Nu cumva ești robit patimii fumatului și îți alterezi atât sănătatea ta, cât și pe a celor din jur?

▪ Nu cumva ai luat sau iei droguri (LSD, opiu, heroină, cocaină, extasy) care distrug viața, ucigând astfel sufletul pentru care S-a răstignit Hristos?

Să știi că, după Sfântul Apostol, „trupul vostru este templu al Duhului Sfânt care este în voi, pe care-L aveți de la Dumnezeu și că voi nu sunteți ai voștri. Căci ați fost cumpărați cu preț!”[36]*, adică cu sângele lui Hristos.*

▪ Nu cumva ai îndemnat pe alții la consumul de droguri?

▪ Nu cumva faci comerț cu droguri, pentru un câștig ușor, ignorând că astfel te faci ucigaș al fraților tăi?

▪ Nu cumva ai luat alte substanțe așa-zis nedăunătoare, calmante, marijuana, hașiș, întărind astfel tiranica patimă care afectează grav sănătatea trupului, pacea sufletului, dar și starea familiei?

▪ Nu cumva ești robit groaznicei patimi a beției, care calcă în picioare demnitatea ta și cinstea familiei tale, care te conduce spre moarte lentă, dar sigură?

▪ Nu cumva obișnuiești să mergi prin localuri (cârciumi, discoteci, baruri, cabarete), care constituie locuri de naștere a necuviinței, a vieții imorale și materialiste, care conduc la alcoolism, la dependență de droguri, la goana după

[36] I Corinteni 6, 19-20.

câştigurile uşoare şi ilegale şi la fapte care degradează personalitatea şi provoacă lenea?

Porunca a VII-a

„Să nu fii desfrânat!”

▪ Nu cumva ai păcătuit cu cineva căsătorit(ă) – sau tu fiind căsătorit(ă) – şi te-ai făcut adulter(ă)?

▪ Nu cumva te-ai desfrânat cu cineva necăsătorit, rudă sau nu?

▪ Nu cumva ai lăsat pe careva gravidă şi ai abandonat-o, forţând-o astfel să facă avort, adică ucidere?

▪ Nu cumva te masturbezi?

▪ Nu cumva ai avut vreo relaţie homosexuală?

▪ Nu cumva ai avut vreo legătură cu vreun animal?

▪ Nu cumva te-ai unit cu femeia ta peste fire?

▪ Nu cumva ai avut legături trupeşti înainte de cununie?

▪ Nu cumva te împodobeşti şi te parfumezi exagerat pentru a provoca?

▪ Nu cumva admiri exagerat pe careva, sau pofteşti pe careva, bărbat sau femeie, şi astfel întreţii patima desfrânării şi a iubirii de trup în sufletul tău?

▪ Nu cumva ai fost vreodată mijlocitor al unei legături nepermise, pentru a cădea alţii în desfrânare?

▪ Nu cumva ai scris scrisori anonime mincinoase, cu scopul de a strica căsnicia, logodna sau înţelegerea dintre doi oameni?

▪ Nu cumva eşti mândru şi egoist, lacom şi beţiv, patimi care conduc la desfrânare şi adulter?

▪ Nu cumva îţi face plăcere şi obişnuieşti să te uiţi la imagini pornografice, erotice (filme, spectacole, reprezentaţii în localuri de noapte, reviste, pagini de internet)?

Porunca a VIII-a

„Să nu furi!”

▪ Nu cumva ai furat sau furi lucruri străine?

▪ Nu cumva ai cumpărat lucruri furate?

▪ Nu cumva ai luat din lucrurile fratelui tău sau ale altei rude, nedreptăţindu-l?

▪ Nu cumva ești hoţ în meseria ta (furi la cântar, înșeli la cantitate, prezinţi supraevaluat, în mod mincinos, produsele tale, îţi însușești bani sau bunuri ale altora sau ale firmei unde lucrezi)?

▪ Nu cumva ai mutat hotarul pământului tău, furând de la vecini?

▪ Nu cumva ai falsificat acte, sau ai ascuns acte de proprietate, sau ai intervenit în mod vicios în aplicarea vreunui testament?

▪ Nu cumva ai falsificat vreodată semnătura cuiva (rudă, cunoștinţă) pentru a-ţi însuși bunuri sau bani ce nu-ţi aparţineau?

▪ Nu cumva deschizi scrisori străine?

▪ Nu cumva ai furat animale sau ai tăiat copaci ai altora sau ai cules roadele altora?

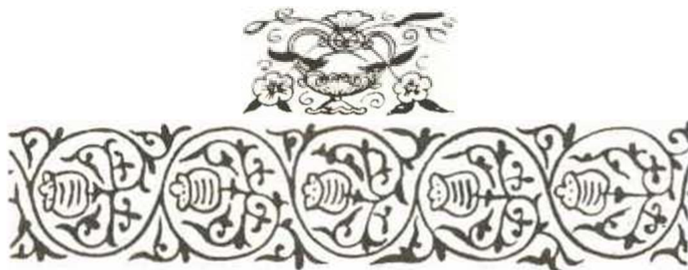
▪ Nu cumva ai găsit vreun lucru care nu-ţi aparţine și nu l-ai înapoiat proprietarului (portofel, bani ș.a.)?

▪ Nu cumva ai împrumutat bani, unelte, alte bunuri și nu le-ai înapoiat proprietarului?

▪ Nu cumva tragi cu urechea, ca să folosești cele auzite în scopuri rele (calomniere, înșelăciune, autojustificare ș.a.)?

▪ Nu cumva joci cărţi sau iei parte la jocuri de noroc (furt „legal” al celor mulţi) și îţi nedreptăţești astfel familia, furând-o și furând apoi și pe aproapele tău?

Să știi că și ultimele tipuri de joc de noroc (de întrajutorare, tip „Caritas”) care de dragul îmbogățirii rapide și fără osteneală au dus la catastrofe financiare și economice, la falimentul multora, și mari și mici, la distrugerea de familii, la boli psihice, la sinucideri, se bazează pe lăcomie sau avariţie, care este cauză a mii de rele și care constituie un păcat complex.

Porunca a IX-a

„Să nu dai mărturii mincinoase asupra aproapelui tău!”

- Nu cumva ai minţit sau ai pus pe altul să mintă pentru vreun câştig?
- Nu cumva spui minciuni pentru a te justifica, pentru a nu te mustra pe tine şi a te pocăi?
- Nu cumva spovedania ta nu este directă şi sinceră, ci îi judeci pe ceilalţi, aruncând vina păcatelor tale pe alţii (soacră, noră, soţ, şef, coleg ş.a.)?
- Nu cumva minţi pentru a nu primi vreo responsabilitate sau vreo muncă pe care eşti dator să o faci?
- Nu cumva ai calomniat pe cineva, pentru a-l păgubi, sau umili, sau defăima?
- Nu cumva flatezi pe alţii cu laude mincinoase, pentru a-ţi asigura stima lor sau pentru oarecare foloase?
- Nu cumva te arăţi cu două feţe, pentru a câştiga favoarea sau aprobarea unora?
- Nu cumva eşti suspicios şi dai crezare suspiciunilor tale faţă de ceilalţi?

Să ştii că din această patimă se nasc curiozitatea, bârfele, zvonurile, certurile, osândirile. Bârfa este a se deda cineva la cuvinte despre păcate sau slăbiciuni ale aproapelui, precum şi a discuta despre acestea cu patimă. Osândirea constă în exprimarea părerii desconsideratoare, umilitoare despre un om, în reaua caracterizare, prin care se trag concluzii dintr-o faptă despre întreaga viaţă.[37]

- Nu cumva te preocupi şi urmăreşti în amănunt viaţa altora, dincolo de ceea ce implică datoria şi dragostea faţă de ei?

Să ştii că rezultatul unei astfel de comportări este că devii obositor pentru ceilalţi şi te păgubeşti duhovniceşte.

- Nu cumva eşti stăpânit de duhul curiozităţii şi ai răul obicei să întrebi continuu, fără discernere, despre problemele personale ale altora?

---

[37] Vezi Avva Dorotei, Învăţătura IX, „Despre minciună”, în *Opere ascetice,* Editura Etimasia, Sf. M. Sfânta Cruce, Karea, 1993, p. 237.

▪ Nu cumva vorbești mult, căzând adesea în păcatul judecării celorlalți? *Să nu desconsideri cuvântul Mântuitorului „Nu judecați ca să nu fiți judecați!”*[38] și *„cu măsura cu care măsurați, vi se va măsura.”*[39]

▪ Nu cumva te dedai la a lua în glumă, a ironiza, a măscări (imita), a-i lua în râs pe ceilalți, plecând de la greșelile lor, de la slăbiciunile lor trupești sau sufletești?

▪ Nu cumva obișnuiești să retransmiți informații sau secrete ale altora încredințate numai ție, provocând astfel certuri și vrăjmășii între confrații tăi?

Să știi că păcatele limbii se exprimă ca multă-vorbire, vorbire deșartă, lipsă a discernământului, lingușire, trădare, deconspirare, judecare, judecare a clericilor, vorbă în râs, râs fără măsură, imitare, justificare, exagerare, fățărnicie, ipocrizie, înșelare, ironie.

▪ Nu cumva primești (sau dai) mită sau primești bani sau mici „atenții” la serviciu, sau iei „comisioane”, depășindu-ți atribuțiile, sau soliciți servicii în schimbul celor oferite de tine, dar care sunt de datoria ta și pentru care iei salariu?

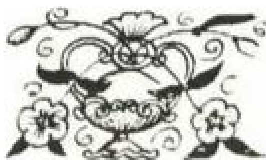
[38] Matei 7, 1.
[39] Matei 7, 2.

Porunca a X-a

„Să nu pofteşti nimic din cele ce sunt ale aproapelui tău.”

- Nu cumva ai poftit la femeie străină (sau bărbat), fiindu-ţi rudă, sau nu?
- Nu cumva ai invidiat reuşita altuia sau ai râvnit la bunurile sale?
- Nu cumva te stăpânesc tristeţea şi deprimarea din cauză că altul îţi este înainte sau că excelează în ceva şi te simţi pus în umbră?
- Nu cumva eşti muncit de supărare, de amar împotriva cuiva şi cauţi mijloace să îl micşorezi sau să îl desconsideri în fata celorlalţi? Nu cumva faţă de acela te porţi cu duritate, fără duhul păcii?
- Nu cumva iubirea de plăcere şi aplecarea către viaţa de confort te fac să-ţi compari mereu felul de viaţă cu al altora mai bogaţi decât tine?
- Nu cumva, în timp ce te plângi de sărăcia ta, arunci cele ce-ţi prisosesc (din mâncare şi altele) sau faci alte feluri de risipă, pentru a semăna cu cei mai înstăriţi ca tine?
- Să ştii că, precum ne învaţă Domnul (prin gura Înainte-Mergătorului Său), cele prisositoare aparţin celor săraci: „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are şi cel ce are bucate să facă asemenea.”[40]
- Nu cumva felul tău de viaţă este provocator şi preţios şi constituie pricină de sminteală fratelui tău care petrece în strâmtorări?
- Nu cumva din iubire de slavă soliciţi primul loc (în colectiv, în întruniri, în familie) sau demnităţi care nu ţi se potrivesc?

---

[40] Luca 3, 11.

Cele şapte păcate de moarte

Şi patimile ce izvorăsc din acestea[41]

1) MÂNDRIA: Slava deşartă, lăudăroşenia, trufia, nesupunerea, batjocura, ipocrizia, invidia ş.a.

2) IUBIREA DE ARGINŢI: Lăcomia, nemilostivirea, împietrirea inimii, furtul, răpirea, minciuna, nedreptatea, viclenia, sperjurul, simonia, ierosilia, înşelarea ş.a.

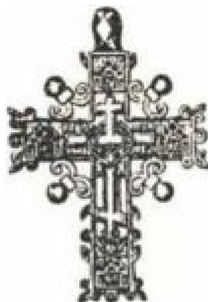
3) DESFRÂNAREA: Adulterul, sodomia, zoofilia, pedofilia, violul, malahia, incestul, neruşinarea, orbirea minţii, lipsa conştiinţei, necredinţa ş.a.

4) INVIDIA: uneltirea, vrăjmăşia, bucuria de rău, cearta, osândirea, înşelăciunea, trădarea, uciderea, ingratitudinea, tristeţea la binele altuia ş.a.

5) LĂCOMIA PÂNTECELUI: lăcomia, beţia, risipa, iubirea de plăcere, senzualitatea (concupiscenţa) ş.a.

6) MÂNIA: Blasfemia, ura, amintirea răului, cearta, sperjurul, blestemul, înjurătura, controversa, uciderea ş.a.

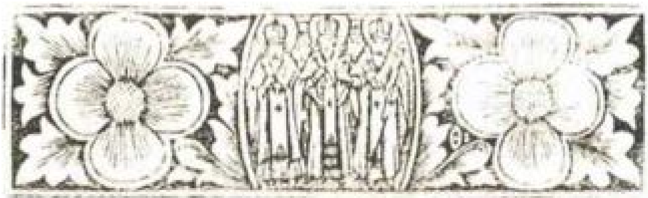
7) LENEA (Akedia): micimea de suflet, moleşeala, tristeţea şi imobilitatea faţă de binele ce-l poţi face, dezvinovăţirea păcatelor[42], deznădejdea, necredinţa, indolenţa şi lipsa faptelor bune.

---

[41] Vezi Sfântul Nicodim Aghioritul: *Carte de spovedanie,* Editura Nect. Panagopoulos, p. 15.

[42] *„[...] să-mi dezvinovăţesc păcatele mele”* – Psalm 140, 4.

Milostivirea părintească a lui Dumnezeu este nesfârşită

Domnul, Cel care a rânduit Taina Spovedaniei ca mijloc al restaurării şi mântuirii noastre, Însuşi a dat făgăduinţa cea nemincinoasă, şi în Vechiul, şi în Noul Testament, că prin mărturisirea sinceră a fărădelegilor noastre şi prin hotărârea statornică de a ne schimba din patimi primim deplina iertare. Prin prorocul Isaia porunceşte: „[...] spălaţi-vă, curăţaţi-vă! Nu mai faceţi rău înaintea ochilor Mei. Încetaţi odată! Învăţaţi să faceţi binele, căutaţi dreptatea, ajutaţi pe cel apăsat, faceţi dreptate orfanului, apăraţi pe văduvă! Veniţi să ne judecăm, zice Domnul. De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, ca zăpada le voi albi, şi de vor fi ca purpura, ca lâna albă le voi face." [43]

Sfântul Ioan Gură de Aur accentuează:

„[...] lăsarea păcatelor este izvor mântuirii şi plată a pocăinţei; căci pocăinţa este loc de vindecare din păcat, este dar ceresc, putere minunată, har care învinge consecinţele legii. De aceea nu îl izgoneşte pe curvar, nu îl alungă pe adulter, nu-şi întoarce faţa de la beţiv, nu se scârbeşte de idolatru, nu îl goneşte pe rău-vorbitor, nu îl alungă pe hulitor, nici pe lăudăros, ci pe toţi îi primeşte; pentru ca este topitoarea păcatului"[44].

Dumnezeu, ca un preaduios Părinte, Care se îngrijeşte de toţi copiii Săi, şi mai ales de cei rătăciţi, cu nemăsurată milostivire şi neţărmurită milă, a trimis pe Fiul Său, pe Domnul Iisus Hristos, în lumea noastră păcătoasă, pentru a ne aduce mântuire, izbăvire, iertarea păcatelor noastre, prin Preacuratele Sale Patimi şi Slăvită Învierea Sa.

Niciun păcat nu poate să ne închidă uşa milei dumnezeieşti.

Nu trebuie să ne îngrozească nici mulţimea, nici mărimea păcatelor noastre, nici felul lor.

Pocăinţa sinceră poate curăţa sufletul nostru de orice întinare a păcatului.

Pentru toate se dă iertare, prin Taina Spovedaniei.

Prin această Taină se dobândesc nu numai iertarea, nu numai mântuirea, ci şi sfinţenia.

Ne încredinţează de aceasta cei mai înainte prigonitori, care apoi au devenit

---

[43] Isaia 1, 15-18.

[44] Sfântul Ioan Gură de Aur, „Despre pocăinţă", Omilia a VII-a, în *Opere,* Editura E.P.E (Părinţi Greci ai Bisericii), vol. 30, p. 240.

propovăduitori ai Evangheliei; cei mai înainte rătăciţi, care au devenit moştenitori ai Împărăţiei lui Dumnezeu; cei mai înainte desfrânaţi, care apoi au tămăduit cu puterea Crucii; cei mai înainte tâlhari, care au devenit miei blânzi ai turmei lui Hristos.

Este cu putinţă iertarea, este uşoară izbăvirea, este posibilă sfinţenia.

Preţul răscumpărării noastre s-a dat pe Cruce, contractul eliberării noastre s-a semnat cu Cinstitul Sânge al Hristosului Celui fără de păcat.

Iertarea a izvorât din Mormântul Său cel dătător de viaţă şi porţile Raiului s-au deschis pentru a primi pe păcătoşii pocăiţi.

Ţinem în mâinile noastre izbăvirea noastră şi fericirea veşnică.

Dumnezeu îi iartă şi îi mântuieşte pe păcătoşii care sincer cad înaintea milostivirii Sale. Dumnezeu nu îi mântuieşte însă pe cei insolenţi, adică pe cei care se autojustifică în mod egoist şi se împotrivesc trufaş purtării Sale de grijă, milei şi dragostei Sale fără de hotar.

Cât durează viaţa noastră pe pământ avem posibilitatea să ne întoarcem la Părintele nostru, să mărturisim, precum fiul cel pierdut: „am păcătuit", căci „Dumnezeu este grabnic spre ajutor şi zăbavnic la mânie"[45]. Înainte ca moartea să stingă nădejdile mântuirii noastre, să ne pocăim sincer şi să depunem mulţimea păcatelor noastre sub epitrahilul duhovnicului nostru.

Aceasta aşteaptă Dumnezeu de la noi: hotărârea nezdruncinată de a lăsa obiceiurile noastre păcătoase şi patimile. Să facem pasul cel hotărâtor către sfânta Spovedanie, ca să spulberăm din sufletul nostru tiranica robie a păcatului şi, curăţiţi, întăriţi de dumnezeiescul har, să aplecăm grumazul sub jugul cel uşor şi mântuitor al lui Hristos.

Să devină credinţă şi vieţuire a noastră marele adevăr: păcatele noastre toate pot fi şterse prin pocăinţă, patimile noastre pot fi transformate în virtuţi, cu harul lui Dumnezeu şi cu lupta noastră personală.

Niciun gând de necredinţă, de îndoială sau de deznădejde privitor la putinţa mântuirii noastre să nu ne îndepărteze de la Taina cea mântuitoare a Spovedaniei.

---

[45] Rugăciunea a V-a la Sfântul Maslu.

ATENŢIE!!!

Deznădejdea şi indolenţa nimicesc mântuirea noastră

Examinându-se pe sine, cercetându-şi adâncurile sufletului şi aflând în sine multe şi diverse păcate, patimi, neputinţe şi lipsuri, oricine poate fi doborât de deznădejde în privinţa mântuirii sale.

Acest fel de gânduri ale deznădejdii sunt inspirate şi inoculate de vrăjmaşul mântuirii noastre, diavolul, gânduri pe care le foloseşte ca pe una din cele mai puternice arme împotriva noastră.

„Deznădejdea nu-l lasă pe cel ce a căzut să se ridice, iar lenea [indolenţa] pe cel drept îl aruncă jos. Aceea ne lipseşte des de bunurile dobândite, iar aceasta nu ne lasă să ieşim din relele ce stau să vină. Nepăsarea noastră ne poate arunca şi din cer, iar deznădejdea ne prăvăleşte chiar în prăpastia răutăţii, însă ne putem întoarce de acolo dacă nu deznădăjduim."[46]

Cu viclenia sa deformează chiar şi adevărul cel mai mângâietor nouă; că Dumnezeu este milă, mărinimie nemărginită, dragoste neîmpuţinată, în a cărui neţărmurită mare se sting şi se pierd, ca nişte mici licăriri, chiar şi cele mai mari fărădelegi şi cele mai înfricoşătoare păcate.

„Pavel era păcătos, şi prigonitor, şi necredincios, dar când şi-a arătat zelul şi nu a deznădăjduit, atunci s-a mântuit şi a devenit egal cu îngerii. Şi Iuda era apostol, dar, de vreme ce s-a lenevit de a sa mântuire, a devenit trădător. Tâlharul, după atâta răutate, pentru că nu a deznădăjduit, a intrat în rai înaintea tuturor celorlalţi, fariseul, din cauza trufiei, s-a prăvălit din înălţimea virtuţii, vameşul care n-a deznădăjduit atât de sus a urcat, încât şi pe acela l-a întrecut."[47]

Numai îngerii nu păcătuiesc, însă noi, oamenii, suntem înclinaţi spre rău şi toţi păcătuim. Şi precum bine subliniază duhovnicul plin de har al Mănăstirii Agathonos, Părintele Ghermanos: „Dumnezeu nu ne va osândi pentru că am căzut – ştie de altfel că vom cădea –, ci ne va osândi pentru că nu ne-am ridicat din cădere. Ai căzut, ai căzut. Nu-i aşa important de ce ai căzut. De ce însă nu te-ai ridicat – ne va întreba Dumnezeu!..."

---

[46] Sfântul Ioan Gură de Aur, „Despre pocăinţă", Omilia I, în *Opere,* Editura L0gos, Atena 1967, vol. 1, p. 148.

[47] *Ibidem*.

PARTEA A DOUA

Despre Taina Sfintei Spovedanii

Pocăinţa. Condiţiile bunei spovedanii

1. Introducere

„Un tânăr ofiţer, care nu demult se îndreptase pe calea lui Dumnezeu şi care încă se lupta cu conştiinţa sa, îl întrebă pe duhovnicul său dacă Dumnezeu primeşte cu adevărat, precum se spune, atât de uşor pocăinţa omului.

– Dacă s-ar întâmpla să ţi se rupă mantaua, ai scoate-o îndată şi ai arunca-o, ca fiind nefolositoare?

– Nu, desigur, răspunse acela. Aş coase-o şi aş repara-o, dacă poate fi reparată.

– Dacă tu te întristezi pentru o manta şi nu o arunci cu uşurinţă, cum nu se va întrista Dumnezeu pentru făptura Sa şi cum nu va face orice este cu putinţă pentru a o îndrepta? a spus bunul părinte şi astfel s-a liniştit tânărul."[48]

La sfârşitul Sfântului Botez, preotul se roagă Domnului pentru nou-luminatul creştin: „Cel ce ai dăruit robului Tău izbăvire de păcate prin Sfântul Botez şi i-ai dat înnoirea vieţii, Însuţi, Stăpâne Doamne, [...] păzeşte într-însul nespurcată şi neîntinată haina nestricăciunii, cu care s-a îmbrăcat... "[49]

Astfel, creştinul, curăţat de păcatul strămoşesc şi de păcatele sale personale şi îmbrăcat cu luminoasa şi preacurata haină a harului lui Dumnezeu, începe o nouă viaţă, însă, din cauza patimilor care sălăşluiesc înăuntrul nostru, a înclinaţiei noastre spre păcat şi a indolenţei noastre, această strălucitoare haină se înnegreşte, se întinează, se strică şi ajungem să ne dezbrăcăm încet-încet, de harul lui Dumnezeu.

Iubitorul de oameni Dumnezeu însă, cunoscând neputinţa noastră de a ne păstra nestricată această dumnezeiască legătură, a rânduit mijloacele şi modurile prin care, chiar şi în căderea noastră, să putem redobândi Dumnezeiescul Har, să ne îndreptăm şi să curăţăm îmbrăcămintea sufletului, pentru a deveni vrednici de Împărăţia Cerurilor. A rânduit adică Taina Pocăinţei şi Spovedaniei, dând apostolilor Săi – şi prin aceştia şi urmaşilor lor, episcopii şi preoţii – puterea de a ierta păcatele.

Dacă fără Sfântul Botez nu putem deveni mădulare ale Bisericii lui Hristos, fără Sfânta Spovedanie este imposibil să moştenim Împărăţia Cerurilor. Este o

---

[48] Teodoras Hampaki, *Pateric. Picături din înţelepciunea Părinţilor,* Editura Frăţiei Ortodoxe „Lidia", Tesalonic, 1992, p. 132.

[49] *Molitfelnic,* E.I.B.M.O., Bucureşti, 1971, p. 33.

rătăcire să credem că respectarea unor anumite îndatoriri religioase, precum mersul la biserică, milosteniile şi alte fapte bune, pot înlocui Taina Sfintei Spovedanii. Cuvântul Domnului este foarte clar. Viaţa veşnică ne este dăruită prin iertarea fărădelegilor noastre. Iar iertarea nu se dă în niciun alt mod decât numai în Spovedanie. Însă, pentru a primi iertarea în Taina Sfintei Spovedanii nu este de ajuns numai simpla_înşirare a păcatelor noastre. Este neapărat necesară pocăinţa sinceră, însoţită de o adâncă simţire a păcătoşeniei şi a bolii noastre duhovniceşti şi de zdrobirea inimii.

Domnul, încă din prima Sa predică, aşază pocăinţa ca mijloc primordial pentru mântuirea noastră. Şi pocăinţa înseamnă întoarcere a omului de la viaţa cea potrivnică firii, care este viaţa păcatului, la viaţa cea conform firii, precum porunceşte legea lui Dumnezeu. Înseamnă lepădare de lucrarea diavolului şi ascultare de dumnezeiasca voie. Pocăinţa este schimbarea dispoziţiei, schimbarea felului de a gândi şi de a trăi, este înviere interioară, adevărată preschimbare. După Sfântul Isaac Sirul: „[...] pocăinţa este a lăsa cineva păcatele sale cele de mai înainte şi să se întristeze pentru acestea"[50].

Şi Sfântul Ioan Scărarul, în capodopera sa *Scara,* ne dă deplina definire a pocăinţei: „Pocăinţa înseamnă înnoirea botezului. Pocăinţa înseamnă legământul cu Dumnezeu pentru o nouă viaţă. Cel ce se pocăieşte este cumpărător al smereniei. Pocăinţa înseamnă îndepărtarea statornică a oricărei mângâieri trupeşti. Pocăinţa înseamnă gândul osândirii de sine; negrija faţă de toate celelalte şi grija faţă de propria mântuire. Pocăinţa este fiica nădejdii şi izgonirea deznădejdii. Pocăinţa este deplina izbăvire de ruşine.

Pocăinţa înseamnă reîmprietenirea cu Domnul, prin faptele virtuţii potrivnice căderilor noastre. Pocăinţa înseamnă curăţirea conştiinţei. Pocăinţa înseamnă suferirea de bunăvoie a tuturor lucrurilor dureroase. Cel ce se pocăieşte este un cercetător al osândirii de sine. Pocăinţa înseamnă ostenirea peste măsură a pântecelui cu [postul] şi lovirea sufletului cu conştiinţa"[51].

Nu ar fi fost de trebuinţă pocăinţa dacă firea omenească nu era înclinată către rău, după căderea protopărinţilor, dacă prin întunecarea raţiunii nu am fi ajuns să-L ignorăm pe Dumnezeu şi poruncile Sale, dacă nu ar fi ajuns cel creat după chipul lui Dumnezeu, omul, rob diavolului. Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu S-a făcut om şi a venit pe pământ pentru că numai El putea să elibereze creaţia Sa din tirania diavolului şi din lanţurile păcatului. Numai El, prin Jertfa de pe Cruce şi cu cea de viaţă-dătătoare Învierea Sa, putea să ridice la o viaţă nouă în Dumnezeu pe omul cel mort duhovniceşte. Numai El putea să-l facă, din rob al

---

[50] Sfântul Isaac Sirul, „Cuvântul 81", în *Scrieri ascetice,* Editura Rigopoulos, 1976, p. 380 [trad. rom.: *Filocalia,* X, Cuvântul LXXXI, Despre deosebirea virtuţilor şi despre săvârşirea întregului drum].

[51] Sfântul Ioan „Scărarul" Sinaitul, Cuvântul V, „Despre pocăinţă", în *Scara,* pp. 115-116 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. IX].

satanei, fiu al lui Dumnezeu şi dumnezeu după har.

Lucrarea salvatoare a Domnului se continuă în Una, Sfânta, Sobornicească şi Apostolească Biserică, care este trupul lui Hristos, loc de vindecare a sufletului şi trupului, maică şi hrănitoare a credincioşilor. Biserica lui Hristos, care-L are pe Preasfântul Duh plinitor a toate, cu învăţătura Sa cea prealimpede, cu rânduiala Sa cea nezdruncinată, cu Sfintele Sale Taine, lucrează la sfinţirea mădularelor sale, vindecându-le, cu mântuitoarele Sale leacuri, rănile şi bolile.

Sfântul Botez, începutul şi condiţia tuturor Tainelor, ne introduce în Biserică, şi totodată înnoieşte „după chip", activează adică toate darurile care ne-au fost date de către Dumnezeu şi care după căderea noastră au ajuns în nelucrare. Pocăinţa şi Spovedania reîmpacă omul cu Dumnezeu, de vreme ce după Sfântul Apostol Iacov: „Prietenia lumii este duşmănie faţă de Dumnezeu. Cine deci va voi să fie prieten cu lumea se face vrăjmaş lui Dumnezeu."[52]

2. Rolul preotului mărturisitor (duhovnicului)

Pentru ştergerea datoriei păcatelor noastre şi împăcarea cu Dumnezeu este nevoie de un mijlocitor. Sfântul Ioan Damaschin scrie: ,,[...] cel care a săvârşit acestea [păcatul] şi L-a mâniat în felul acesta pe Domnul şi Dumnezeul nostru nu se poate împăca prin alt mod cu El decât prin mijlocirea unui bărbat sfânt, şi prieten şi rob al lui Hristos, şi prin depărtarea de rău [...].

Dacă vrei, caută un bun mijlocitor, şi doctor, şi sfătuitor, ca să-ţi arate feluri de pocăinţă potrivite sufletului bun, ca un bun sfătuitor, ce-ţi va da leacul potrivit rănii tale, ca un doctor şi ca un mijlocitor, cu rugăciunea şi cu înfăţişarea personală, pe care o va face faţă către faţă şi va îmblânzi pe Dumnezeu pentru tine."[53]

Acest doctor, mijlocitor şi sfătuitor este duhovnicul. Duhovnicul este preotul care are, pentru această înaltă lucrare, o binecuvântare specială de la episcopul său. Este, în această slujire, urmaş al Sfinţilor Apostoli şi are, precum aceştia, puterea de a ierta sau nu păcatele. Preotul mărturisitor este înţeles şi ca părinte duhovnicesc, şi legătura cu cel ce se mărturiseşte este o legătură de paternitate şi de veşnică rudenie duhovnicească. Lucrarea lui nu este doar aceea de a asculta păcatele celui ce se mărturiseşte şi de a citi rugăciunea de iertare. Nici nu se limitează doar la momentul spovedaniei. Duhovnicul, ca părinte, îl renaşte pe credincios la o viaţă nouă, în Hristos, urmăreşte parcursul fiului său duhovnicesc, se străduieşte sfătuindu-l, dându-i canon, rugându-se pentru el, ca să se vindece de patimi şi să ia Hristos chip în sufletul său. Osteneala şi grija lui sunt exprimate deplin în cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „O, copiii mei, pentru

---

[52] Iacov 4, 4.

[53] Sfântul Ioan Damaschin, „Scrisoare despre spovedanie", în *Opere,* E.P.E., 123, 1994, vol. 8, pp. 507-511.

care sufăr iarăşi durerile naşterii, până ce Hristos va lua chip în voi!”[54]

Această relaţie părintească a duhovnicului cu cel ce se spovedeşte creează atmosfera de deplină încredere care este necesară pentru ca cel din urmă să-şi poată descoperi şi cele mai ascunse fapte şi chiar cele mai intime gânduri şi dorinţe, chiar şi pe cele pe care nu vrea să şi le mărturisească nici sieşi. Orbirea noastră duhovnicească numai duhovnicul este în măsură să o tămăduiască. El este cel căruia îi încredinţăm sufletul nostru, căruia îi descoperim trecutul, îi împărtăşim prezentul, cel care se trudeşte împreună cu noi pentru înaintarea noastră duhovnicească în viitor. Un viitor care depăşeşte limitele morţii, care se întinde în veşnicie. Această încredere este mărită de faptul că duhovnicul este legat până la moarte de sfintele canoane cu păstrarea secretului asupra păcatelor mărturisite lui.

Duhovnicul este îndrumător în lucrarea de mântuire a sufletului nostru. El va da socoteală înaintea lui Dumnezeu în clipa Judecăţii pentru felul în care şi-a îndrumat fiii duhovniceşti, pentru cât s-a trudit cu rugăciuni, sfătuiri şi nevoinţe să-i păzească de căderi, să le lumineze necunoştinţa, să cultive înăuntrul lor dragostea lui Dumnezeu şi râvna pentru lupta cea duhovnicească, să-i încurajeze în dezamăgirile lor, în amărăciunile luptei împotriva patimilor, ca să-i arate moştenitori ai Împărăţiei lui Dumnezeu.

Îndrumarea duhovnicească a fiecărui suflet este lucrarea duhovnicului şi nu se face cu îndrumări generale sau „reţete”, ci cu moduri particulare de educare, în funcţie de constituţia sufletească, de nevoile şi puterile celui ce se mărturiseşte. Duhovnicul, cu dragostea în Hristos pe care o are şi cu luminarea Duhului Sfânt, poate discerne unde va folosi iconomia (îngăduinţa), când va aplica un canon, când va arăta blândeţe, când asprime. Astfel, pentru acelaşi păcat, putem avea multe şi diferite feluri de abordare şi de vindecare.

Din acest motiv, precum este interzis duhovnicului să facă cunoscute păcatele credinciosului, la fel – şi vă rog să luăm aminte serios la aceasta! –, şi credinciosului îi este interzis să facă cunoscut altora sfaturile primite sau canonul, care am văzut că este determinat de multe condiţii. Un exemplu simplu, despre păcatul furatului: este, poate, nevoit cineva să fure, găsindu-se într-o situaţie disperată; altul însă fură în mod obişnuit, ca să se îmbogăţească, iar altul din reaua obişnuinţă sau patimă. Duhovnicul va aborda păcatul (şi pe păcătos) în mod diferit, în fiecare din aceste situaţii.

În Taina Spovedaniei Hristos dăruieşte, în mod real, şi nu teoretic, simbolic sau afectiv, iertarea păcatelor, iar sufletul simte în mod real ieşirea din vinovăţie, de sub greutatea, din amăreala fărădelegilor sale. Cu dragostea Sa părintească ridică de la credincioşii Săi care se pocăiesc şi se spovedesc orice tulburare sau îndoială legată de iertarea păcatelor lor. De vreme ce au fost iertate de către Duhul Sfânt prin duhovnic în Taina Spovedaniei, sunt iertate pentru totdeauna.

---

[54] Galateni 4, 19.

De aceea la sfârşitul rugăciunilor de iertare de la spovedanie duhovnicul citeşte despre iertarea cea de la Dumnezeu, zicând în mod expres: „Dumnezeu... să-ţi ierte prin mine păcătosul toate, şi în veacul de acum, şi în cel ce va să vină; şi neosândit să te arate în ziua cea înfricoşată a Judecăţii; iar pentru fărădelegile iertate nemaiavând nicio grijă, mergi în pace!”[55]

* * *

În urma celor spuse despre sfânta legătură dintre credincios şi duhovnic, despre această nezdruncinată înfrăţire în lupta pentru mântuirea noastră, este evident că alegerea duhovnicului potrivită nouă nu trebuie să se facă la repezeală, ci după îndelungată şi îndelung-răbdătoare căutare şi rugăciune. Şi din clipa în care se va odihni sufletul nostru alături de acesta, trebuie să omorâm voia noastră proprie şi să primim în orice situaţie cuvântul său, căci este cuvântul lui Dumnezeu pentru noi. Dacă se înţelege de la sine că nu se pun la îndoială cele rânduite de un doctor pentru vindecarea trupului nostru, în mod analog nu ne este de folos să judecăm sau să refuzăm prescripţiile sau eventual interdicţiile duhovnicului, doctorul sufletului nostru, căci altfel rămânem în boala noastră şi îndepărtăm dumnezeiescul har.

În legătură cu importanţa ascultării de duhovnic, fericitul părinte Şofronie scrie despre Cuviosul Siluan: „Stareţul acorda o importanţă cu totul deosebită ascultării duhovniceşti faţă de egumen şi de părintele duhovnicesc, socotind-o un dar al harului, o *Sfântă Taină a Bisericii.* Când se apropia de părintele său duhovnicesc, el Îl ruga pe Domnul să se milostivească de el prin slujitorul Său, descoperindu-i voia Lui şi calea care duce la mântuire. Ştiind că întâiul gând ce se naşte în suflet prin rugăciune e o indicaţie dată de sus, el pândea *întâiul cuvânt* al părintelui său duhovnicesc, întâia sa aluzie, şi nu lungea dincolo de acesta discuţia. Aceasta e înţelepciunea şi taina adevăratei ascultări, al cărei scop e de a cunoaşte şi împlini voia lui Dumnezeu, şi nu cea a unui om. O asemenea ascultare duhovnicească fără nicio obiecţie sau împotrivire, nu numai exprimate, dar şi lăuntrice, neexprimate, e în general condiţia indispensabilă pentru primirea predaniei vii.

Predania vie a Bisericii transmisă de-a lungul veacurilor din generaţie în generaţie e unul din aspectele cele mai importante şi, în acelaşi timp, cele mai subtile ale vieţii sale. Când un povăţuitor duhovnicesc nu întâlneşte nicio

---

[55] Aceasta este formula de iertare în Ευχολόγιον, molitfelnicul grec. În cel românesc este: „Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos, cu harul şi cu îndurările iubirii Sale de oameni, să te ierte pe tine fiule (N) şi să-ţi lase ţie toate păcatele. Şi eu, nevrednicul preot şi duhovnic, cu puterea ce-mi este dată, te iert şi te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin”, *Molitfelnic,* E.I.M.B.O.R., Bucureşti, 1971, p. 59.

împotrivire din partea ucenicului său, atunci, ca răspuns la credința și smerenia acestuia, sufletul său se deschide cu ușurință și poate chiar cu totul. Dar de îndată ce în ucenic se ivește cea mai mică împotrivire față de părintele duhovnicesc, firul predaniei pure se rupe, și sufletul învățătorului se închide în el însuși.

Adeseori gândim pe nedrept că părintele duhovnicesc «nu e și el decât un om nedesăvârșit», că trebuie «să-i explicăm în amănunțime toate, altfel nu va înțelege», că și el «poate să se înșele cu ușurință» și, de aceea, trebuie să-l «corectăm». Dar a-l contrazice și corecta pe părintele duhovnicesc înseamnă a ne așeza noi înșine mai presus de el și a înceta prin aceasta de a mai fi ucenicii lui. Desigur, nimeni nu e desăvârșit, și cine ar îndrăzni să învețe ca Hristos, «ca unul care are putere»? Fiindcă obiectul învățăturii duhovnicești «nu vine de la om» și «nu este pe măsura omului» (Gal. 1, 11-12), ci comoara neprețuită a darurilor Duhului Sfânt a fost așezată în «vase de lut» (2 Cor. 4, 7); ea este nu numai neprețuită, dar și ascunsă prin însăși firea ei. Numai cine urmează calea unei ascultări sincere și totale poate pătrunde în taina acestei comori.

Un ucenic sau penitent avizat se comportă față de părintele său duhovnicesc în felul următor: în câteva cuvinte îi spune gândul sau esențialul stării lui, după care tace. La rândul său, părintele duhovnicesc care, încă de la începutul convorbirii, se pune în stare de rugăciune, Îi cere lui Dumnezeu să fie luminat de har; dacă simte în sufletul său o «înștiințare» sau «încredințare», el își dă răspunsul, după care discuția trebuie oprită. Căci dacă lăsăm să ne scape «primul cuvânt» al părintelui duhovnicesc, puterea Tainei slăbește, și mărturisirea riscă să se transforme într-o simplă discuție omenească.

Dacă ucenicul (sau penitentul) și părintele duhovnicesc observă o atitudine corectă față de taină, «încredințarea» nu întârzie să fie dată de către Dumnezeu; dar dacă, dintr-o pricină oarecare, acest lucru nu se produce, părintele duhovnicesc poate cere informații suplimentare, și atunci numai ele vor fi binevenite. Dar dacă penitentul nu dă atenția cuvenită întâiului cuvânt al părintelui duhovnicesc și îl copleșește cu explicațiile, el își trădează prin însuși acest fapt lipsa sa de încredere și de înțelegere și ascultă în realitate de o dorință secretă de a-l face pe părintele duhovnicesc să încline spre propriul său gând. Acest lucru marchează începutul unui conflict psihologic, care, potrivit cuvântului Apostolului, este «fără folos» (Evr. 13, 17)."[56]

Este din preaînalta iubire de oameni a lui Dumnezeu faptul că nu a trimis îngeri să administreze Taina Spovedaniei, spre a ierta aceștia păcatele noastre, ci a dat această misiune oamenilor – preoților –, așa încât aceștia să arate milostivire și înțelegere pentru căderile oamenilor, de vreme ce și ei au aceeași fire omenească bolnavă și cunosc apăsarea ispitelor. Fiind ei înșiși urmași ai lui Adam,

---

[56] Arhimandrit Sofronie, „Sfântul Siluan Atonitul", Editura Mănăstirii Ioan Botezătorul, Essex, 1988, pp. 89-91 [trad. rom.: *Viața și învățătura starețului Siluan Athonitul,* Ed. Deisis, Sibiu, 2004, trad. pr. prof. dr. Ioan Ică, „Despre ascultare", pp. 88-90].

trebuie să se curețe primii în baia spovedaniei, ca să ne curețe apoi și pe noi.

3. Ce este și cum trebuie făcută spovedania

Sfântul Nicodim Aghioritul, tratând despre Taina Sfintei Spovedanii, în cartea sa *Εξομολογητάριον* (Îndrumar de mărturisire), ne arată modul în care putem participa deplin și conștient la aceasta: „Spovedania este destăinuirea rostită a faptelor, și cuvintelor, și gândurilor viclene, făcută de bunăvoie, cu frângerea inimii, cu osândire de sine, limpede, fără rușine, cu hotărâre, către un duhovnic rânduit canonic."[57]

Deci, conform învățăturii de-Dumnezeu-purtătorului Părintelui nostru, spovedania trebuie să fie:

a) De bună voie

Ridicarea păcatelor noastre trebuie să fie voită, dorită de noi. Nimeni nu ne poate obliga să venim la Taina Spovedaniei și nici nu trebuie ca duhovnicul să ne smulgă mărturisirea tuturor celor greșite, atât a celor săvârșite cu fapta, cât și a celor cu gândul. Condiții ale spovedaniei sunt amănunțita cercetare de sine[58], recunoașterea vinovăției noastre și destăinuirea păcatelor noastre cu propria noastră gură.

b) Cu frângere de inimă

Una din cele mai importante condiții ale spovedaniei – poate cea mai reprezentativă – este frângerea inimii. Inima se frânge când conștientizează că prin păcat L-a întristat pe Dumnezeu și că nespusei Sale iubiri, nemăsuratelor Sale daruri a răspuns cu nerecunoștința.

Sfântul Nicodim accentuează în mod special asupra „duhului umilit, a inimii înfrânte și smerite" în spovedanie. Frângerea este o tristețe și o durere adâncă a inimii, că prin păcatele sale omul L-a întristat întâi de toate pe Dumnezeu. „Ție unuia am greșit"[59], după cum zice și Psalmistul. În același timp se manifestă și ca o puternică ură față de păcatul care a fost pricină a tulburării legăturii cu Creatorul nostru.

c) Cu osândire de sine

Spovedania curată este făcută cu osândire, cu autoînvinuire, fără încercarea de a ne ușura responsabilitatea sau de a arunca vina asupra altora. Eu și numai eu sunt răspunzător de păcatele mele. Nimeni altul, nici chiar diavolul, nu ne obligă

---

[57] Sfântul Nicodim Aghioritul, *Εξομολογητάριον*, Editura Nect. Panagopoulos, p. 213.

[58] Sfântul Nicodim sfătuiește să însemnăm păcatele pe hârtie, ca să nu le uităm. Dacă însă facem necesara autoanaliză și uităm ceva Dumnezeu ne iartă, căci aceasta se face fără voie, din cauza slăbiciunii noastre (a memoriei). În timp, ne poate lumina să ne amintim păcatul uitat, spre a nu rămâne nemărturisit.

[59] Psalm 50, 6.

să păcătuim. Bolii noastre sufletești și ignoranței noastre li se datorează toate căderile. Sfântul Ioan Scărarul sfătuiește: „Dezgolește-ți, dezgolește-ți rana în fața doctorului și nu te rușina. «A mea e buba, părinte, a mea e rana. Din nepăsarea mea s-a pricinuit, și nu din a altuia. Nimeni altul nu e pricinuitorul ei: nici om, nici duh, nici trup, nici altceva, ci negrija mea!»”[60]

Micșorarea de sine și osândirea de sine sunt cunoscute adevăratei pocăințe. Cel ce se pocăiește sincer își vede continuu neputințele și se ferește a se preocupa de viața altora și de a-i judeca. Căci judecarea este „specialitatea” celor mândri. Cel ce se pocăiește cu adevărat primește fără crâcnire orice încercare, considerând că este vrednic de orice rea-pătimire, de orice întristare, de vreme ce L-a întristat pe Dumnezeu. Se consideră pe sine mai rău decât toți ceilalți, și nu prin cuvinte sau prin semne exterioare de smerenie, ci cu o adâncă și deplină siguranță interioară; aceasta, în antiteză cu cel care nu se pocăiește, care îi consideră pe toți ceilalți inferiori lui.

Cel ce trăiește adevărata pocăință, pe cât înaintează în virtute, pe atât mai păcătos se simte pe sine. În același timp, cu atât mai mult crește în el nădejdea în mila lui Dumnezeu. Pocăința cea adevărată, în timp ce cultivă îndurerarea sufletului, aduce și o negrăită pace și bucurie adâncă, pe care nu le poate îndepărta nicio ispită, nicio întristare a lumii acesteia. Este fericita întristare, tristețea cea îmbucurătoare, despre care vorbesc adesea Părinții Bisericii noastre.

d) *Limpede*

Este nevoie să ne mărturisim păcatele cu sinceritate, limpede, riguros, fără învârteli sau jumătăți de cuvânt. Nu mergem la duhovnic spre a ne dezvinovăți sau spre a ne ascunde căderile, ci pentru a descoperi boala noastră duhovnicească.

Adevărul ne obligă să-i destăinuim duhovnicului toate păcatele noastre, fără să omitem intenționat niciunul dintre ele, căci altfel ar fi o batjocorire a Tainei și ne-am zădărnici iertarea. Este un lucru căruia ar trebui să-i dăm o atenție deosebită. Ascunderea chiar și a unui singur păcat lasă neiertate și păcatele pe care le-am mărturisit. Nu este valabil, desigur, în cazul în care nemărturisirea se datorează uitării sau necunoștinței. Dar și pentru aceasta să ne rugăm ca Dumnezeu să ne aducă aminte toate păcatele, și pe cele pe care timpul, necunoștința sau nebăgarea de seamă le fac uitate. De aceea, o bună pregătire pentru spovedanie este cercetarea atentă a sinelui, care duce și la cunoașterea de sine.

Este necesară cunoașterea de sine atât pentru spovedanie, cât și pentru curățirea sufletului nostru. Este în același timp grea acceptarea patimilor și a lipsurilor noastre. Este nevoie de luminarea lui Dumnezeu pentru a ne putea cerceta ungherele sufletului și a ne vedea clar murdăria interioară; sunt necesare

---

[60] Sfântul Ioan „Scărarul” Sinaitul, Cuvântul IV, „Despre ascultare”, în *Scara,* p. 95 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. IX].

smerenia şi bărbăţia pentru a accepta (adevărul despre) boala noastră. Domnul, în marea Sa milostivire, la începutul luptei, nu ne descoperă întreaga noastră slăbiciune, ca să nu deznădăjduim. Cu cât înaintăm în smerenie, cu cât dobândim mai mult har, cu atât mai mult ni se descoperă starea noastră pătimaşă. Cercetarea de sine este o lucrare duhovnicească istovitoare. Mai ales în vremea noastră, invadată de excitaţii exterioare, de multe ispite, este dificilă şi ostenitoare concentrarea şi este nevoie de o mare disciplină interioară pentru a se concentra cineva asupra sinelui.

*e) **Fără ruşine***

Ruşinea este un sentiment pe care îl mânuieşte diavolul spre folosul său. Când suntem în situaţia de a păcătui o micşorează, iar când trebuie să ne spovedim o măreşte. După înţeleptul Sirah: „Este ruşine care aduce păcat şi este ruşine care aduce mărire şi har"[61].

Ruşinea însoţeşte păcatul, dar ruşinea pe care o încearcă cineva înaintea duhovnicului îl eliberează de ruşinea din ziua viitoarei Judecăţi şi constituie slavă şi har.

f) Cu hotărâre

Spovedania este sinceră numai dacă este însoţită de nezdruncinata hotărâre de a nu se mai repeta păcatele; în mod contrar, omul face, după cuvântul Apostolului, precum: „Câinele (ce) se întoarce la vărsătura lui şi porcul scăldat la noroiul mocirlei lui."[62]

Aceasta nu trebuie să fie pretext celor ce zic „de vreme ce voi cădea iar în acelaşi păcat, de ce să-l mai spun duhovnicului?". Hotărârea şi străduinţa noastră de a nu mai cădea în aceleaşi păcate trebuie să fie statornice. Dar, de vreme ce patimile sunt sădite în firea noastră omenească decăzută şi uşor de întors, se poate ca din cauza slăbiciunii sau a poftei, să cădem iar în aceleaşi sau în mai multe păcate. Nu trebuie însă să deznădăjduim privitor la îndreptarea noastră, ci să ne apropiem de spovedanie cu o mai adâncă smerenie, şi mai des, astfel încât cu harul lui Dumnezeu şi cu îndrumarea şi sprijinul duhovnicului să ajungem la omorârea patimilor. Mângâietoare şi liniştitoare este această pildă din *Pateric.* „Un frate l-a întrebat pe avva Sisoe, zicând: Ce voi face, avvo, că am căzut? I-a răspuns lui bătrânul: Scoală-te iarăşi. Zis-a fratele: M-am sculat şi iarăşi am căzut. Şi a zis bătrânul: Scoală-te iarăşi şi iarăşi. Deci a zis fratele: Până când? Zis-a bătrânul: Până ce vei fi găsit sau în bine, sau în cădere, căci cu ce se află omul, cu aceea se şi duce din lumea aceasta"[63] .

De aceea şi experienţa patristică ne învaţă cu înţelepciune că „sfânt este cel

---

[61] Sirah 4, 23.
[62] II Petru 2, 22.
[63] *Pateric,* Arhiepiscopia Ortodoxă Română Alba Iulia, 1999, Avva Sisoe, 38, p. 230.

ce se ridică neîncetat”.

În paralel cu lupta cea bună, să luăm întotdeauna ca aliat în lucrarea pocăinţei rugăciunea de-un gând: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul.*

g) Continuu

Pentru a avea roade în viaţa duhovnicească, este necesară deasa apropiere de Taina Spovedaniei, nu doar în cazul săvârşirii unui păcat grav. Din spovedania regulată izvorăsc, după Sfântul Nicodim Aghioritul, multe lucruri bune.

Prin spovedania regulată:

– Patimile, slăbiciunile şi relele obişnuinţe nu mai cresc şi nu se mai întăresc; dimpotrivă, cu tratament se micşorează şi slăbesc.

– Cel care se spovedeşte des, cu cercetare de sine constantă, îşi localizează cu mai mare exactitate păcatele, pe care şi le aminteşte mai uşor.

– Chiar şi de săvârşeşte cineva păcat de moarte (mândrie, iubire de arginţi, desfrânare, invidie, lăcomie, mânie, lene), prin spovedanie vine uşor înapoi, în sufletul său, harul lui Dumnezeu, restaurând iarăşi pacea. Dimpotrivă, dacă păcatul rămâne nespovedit pentru mult timp, întunecă sufletul cu remuşcările şi, ceea ce este mai important – şi să luăm bine aminte la aceasta pe perioada cât omul rămâne nespovedit, este lipsit de Dumnezeiescul Har, iar eventualele lui fapte bune (post, rugăciune, milostenii ş.a.) rămân fără plată.

– Spovedania regulată, cu pocăinţă şi sinceritate, se face zid împotriva atacurilor demonice, şi cei ce se spovedesc nu sunt atinşi de magie, de vrăji şi de celelalte lucruri satanice, în detrimentul lucrării oamenilor răi. Spre exemplu, magii, vrăjitorii, în timp ce-i sfătuiesc pe oameni – spre înşelare, desigur – să meargă la biserică, la Sfânta Liturghie, la Maslu, să spună rugăciuni, să aprindă lumânări, le interzic în mod categoric să se spovedească, pentru a nu strica lucrarea vrăjitorească, satanică. Spunea un demonizat unuia dintre cei de faţă: „ce ţi-a trebuit să te duci la nemernicul de ţap şi să le vomiţi pe toate?”, înţelegând prin „vomiţi” spovedania şi prin „ţap” duhovnicul. Iertarea este deci reală, iar diavolul nu poate nici măcar să amintească de vreun păcat spovedit. Şi am putea spune că epitrahilul duhovnicului face să dispară orice influenţă demonică. „Îi vine de hac”, cum se spune în popor.

– Pe cei care se spovedesc regulat nu îi îngrozeşte frica morţii. Sunt mereu pregătiţi, de vreme ce prin continua pocăinţă şi-au curăţat sufletul şi aşteaptă în pace mutarea lor din lumea stricăciunii în fericirea raiului.

Spovedania deasă este piedică a păcatului. Căci la gândul că iarăşi se va umili înaintea duhovnicului (spunând din nou aceleaşi păcate) şi că va primi canon, omul se luptă pentru a nu mai păcătui.

4. Piedici ale bunei spovedanii

Starea noastră în legătură cu Taina Spovedaniei exprimă gradul în care trăim adevărata pocăinţă. Dacă socotim spovedania doar o simplă anticameră, o procedură obligatorie în pregătirea pentru Sfânta Împărtăşanie, o corvoadă ce trebuie împlinită de două-trei ori pe an pentru a primi permisiunea formală de a ne împărtăşi, atunci, din nefericire, subapreciem Taina şi îl descalificăm pe preot din lucrător în simplu mijloc, în „comerciant" al Dumnezeiescului Har, într-unul care împarte rugăciuni şi formule de iertare. Astfel, o legătură personală – duhovnic-ucenic – eşuează într-o relaţie de „liber schimb", şi durerea pentru păcatele noastre este înlocuită de un sentiment de autocontrol şi autojustificare.

Dacă îi exceptăm pe puţinii „aleşi" – care din fericire însă n-au lipsit niciodată din lume şi care prin faptele adevăratei pocăinţe bine-plac lui Dumnezeu –, cei mai mulţi dintre noi ne limităm la o pălăvrăgeală pe teme duhovniceşti, la o viaţă plină de compromisuri şi de regrese, la o spovedanie făcută la o anumită perioadă de timp din obişnuinţă, la repezeală şi inconştient, fără acea legătură tainică de ascultare faţă de duhovnic. De aceea nu e de mirare că dumnezeiescul har este împiedicat să lucreze înăuntrul nostru, spre a ne preschimba din „vasele mâniei Sale, gătite spre pierire"[64] în ,,vas[e] de cinste, sfinţit[e], de bună trebuinţă stăpânului, potrivit[e] pentru tot lucrul bun"[65]. Şi, dacă vreodată vom fi ridicaţi spre a ne vedea sărăcia sufletească, poate, dacă vom avea voinţă, ne vom îndrepta viaţa. Astăzi, pentru noi, credincioşii contemporani, răul este că suntem satisfăcuţi de acest mod de viaţă, că ne socotim „buni creştini", cu conştiinţa liniştită, deoarece împlinim oarecare îndatoriri formale, exterioare, şi ne ferim de la faptele imorale şi necinstite văzute. Ne apropiem însă de Taina Spovedaniei fără să avem conştiinţa deplină a stării noastre împătimite, uitând că numai în cunoaşterea bolii putem avea nădejdea izbăvirii.

Mărturisirea păcatelor noastre se limitează la o cercetare de sine cu totul plată şi se baricadează într-un fel în încercarea de a ne îndreptăţi, trecând sub tăcere multe aşa-zise (după judecata noastră) păcate neînsemnate, „mici abateri", şi ajungând de multe ori să ascundem căderi grave. Aşa încât putem să venim ani întregi la Taina Spovedaniei şi să nu plecăm cu adevărat odihniţi, ci să rămânem înăuntrul nostru tulburaţi. Lăsând însă nemărturisite patimile noastre, tumorile păcatului îşi fac neîmpiedicate lucrarea lor omorâtoare de suflet. Patimile, în loc de a fi îmblânzite de noi, ne stăpânesc şi ne îndepărtează sufletul de harul lui Dumnezeu. Şi cât timp rămânem în lenevire, fără o conştientă luptă duhovnicească, diavolul nu ne deranjează, căci nu există pericolul de a ne pierde, însă, atunci când ne conştientizăm starea şi punem început pocăinţei, începe şi el turbat războiul împotriva noastră, folosindu-şi toată viclenia pentru a ne

---

[64] Romani 9, 22.
[65] II Timotei 2, 21.

împiedica deșteptarea din moleșeala lenei (akediei).

O mare piedică în calea pocăinței și a bunei spovedanii, în special pentru oamenii ce merg la biserică, este rătăcirea, suficiența și părerea de sine pentru viața lor „virtuoasă”. Justificarea de sine este un dușman foarte periculos și exprimă trufia, mândria interioară. Dacă adevărata pocăință constă în micșorarea de sine sau osândirea de sine, în recunoașterea păcatelor și a patimilor noastre, este evident cât de departe este justificarea de sine, ca rod și semn al trufiei, de adevărata pocăință.

Fariseul din parabolă este tipul reprezentativ al omului care se justifică pe sine. Se laudă cu virtuțile sale, se consideră pe sine drept și în același timp îl desconsideră pe vameș, văzându-l păcătos, inferior lui.

Cel ce se justifică pe sine își devine propriul judecător și-și oferă titlul de „drept”, considerând că Dumnezeu este obligat să-l răsplătească. Devine și judecător aspru al celorlalți, judecând chiar și cele mai nesemnificative scăderi ale lor. Nu recunoaște slăbiciuni, nu acceptă greșeli.

Cu întunecarea duhovnicească pe care i-o provoacă trufia îi este cu neputință să-și distingă întinarea lăuntrică. Și de aceea nu are duhul umilit, nu poate să se căiască sincer și în consecință să primească harul lui Dumnezeu. Dacă cumva are bună intenție, poate cândva Dumnezeu să-l trezească. Dacă însă s-a împietrit din cauza trufiei, numai Dumnezeu știe de mai are nădejde de mântuire.

Amânarea este, de asemenea, o vicleană uneltire a diavolului, cu care ne poate înșela ușor. Amânăm cel mai important și mai urgent lucru al vieții noastre, pocăința, pentru mai târziu, considerând că avem timp. Ignorăm faptul că doar prezentul ne aparține. De viitor nu putem fi siguri. Clipa morții este neștiută. De aceea acum trebuie să luăm hotărârea mântuitoare. Acum să punem început mântuirii.

Unul din multele mijloace pe care le folosește diavolul pentru a ne împiedica spovedania este și neîncrederea în discreția (păstrarea secretului) duhovnicului. El le insuflă multora teama că duhovnicul le va face cunoscute păcatele. Aceasta este o înșelare, pentru că duhovnicul este legat cu făgăduințe înspăimântătoare înaintea lui Dumnezeu. Nici sub amenințarea morții duhovnicii nu au voie să divulge nimic din cele mărturisite înaintea lor de credincioși. Femeile, de regulă, obișnuiesc să-și povestească singure prietenelor sau cunoscutelor păcatele — „dar rămâne între noi!” –, iar atunci când una dintre ele le face publice, dau vina pe duhovnic.

Ultima și cea mai puternică armă a diavolului, mai ales împotriva celor ce au săvârșit păcate mari, este deznădejdea. Acesta ascunde cu viclenie milostivirea lui Dumnezeu, nemăsurata Sa milă și dragostea Sa de nespus față de noi și ni-L arată ca fiind doar drept și osânditor. Mai mult, ne șterge din memorie adevărul că patimile noastre se pot transforma în virtuți, cu harul lui Dumnezeu, pe care Dumnezeu îl dăruiește oricui se smerește și se pocăiește sincer. Deznădejdea constituie hulă împotriva lui Dumnezeu, căci este negarea dragostei

Lui, a iubirii Sale de oameni şi a milei Sale. Este încă şi negarea făgăduinţelor Sale. Dacă ar fi fost cu putinţă curăţirea sufletelor noastre de patimi numai cu puterile sufletului nostru, atunci cu îndreptăţire toţi ar trebui să fim stăpâniţi de deznădejde. Acum însă, când Dumnezeu cere de la noi numai hotărârea şi strădiunţa să trăim conform voii Sale, indiferent de trecut, nu trebuie să ne tulbure niciun gând de deznădejde.

Trebuie să spunem că un păcat deosebit de grav îl constituie faptul de a nu-l chema pe preot la cei muribunzi, sub pretextul de a nu-i speria. Îi lăsăm astfel să trăiască groaza apariţiei diavolilor la ieşirea sufletului lor, de vreme ce pleacă nepregătiţi.

Canonul (epitimia)

S-ar putea întreba cineva: Dacă Spovedania este taina care îi dăruieşte iertarea omului care în mod liber şi de bunăvoie îşi dezvăluie duhovnicului păcatele, căindu-se sincer de acestea, la ce foloseşte atunci canonul? Adică posturi, metanii, milostenii sau oprirea pentru o vreme de la Sfânta Împărtăşanie, după judecata duhovnicului.

Trebuie să precizăm aici că epitimia (canonul) nu este pedeapsă, ci mijloc pedagogic care ne ajută să conştientizăm cât de departe suntem de Dumnezeu şi să ne întărim în lupta duhovnicească împotriva anumitor patimi.

Sfântul Ioan Scărarul, în cuvântul „Către Păstor", îl sfătuieşte pe duhovnic: „Întristează pe cel bolnav pentru o vreme, ca să nu se lungească mult timp boala sau să moară din pricina tăcerii vrednice de osândă. Mulţi au socotit, din pricina tăcerii cârmaciului, că plutesc bine, până ce s-au izbit de stâncă"[66].

Notăm aici că epitimia este lăsată la discernământul duhovnicului, în funcţie de gradul de căinţă, de frângert şi umilinţă, de dorul după Sfânta Împărtăşanie.

După Sfântul Nicodim Aghioritul, împlinirea canonului de către ucenic constituie un criteriu şi garanţie a adevăratei pocăinţe. Păcatele se iartă prin spovedanie, însă cum să se întărească în bine credinciosul dacă nu există o perioadă de încercare? Nu ajunge doar să-şi arate cineva rănile sufletului către duhovnic, ci are nevoie să facă şi tratamentul potrivit spre a reuşi pe deplin vindecarea. Această vindecare este în cele mai multe din cazuri concomitentă cu împlinirea canonului. Numai duhovnicul este în măsură să ştie când ucenicul său este pregătit să se apropie de dumnezeiasca Împărtăşanie „nu spre judecată sau spre osândă".[67]

Cugetul egoist neschimbat şi duhul neascultării sunt incompatibile cu viaţa duhovnicească.

„Răbdaţi spre înţelepţire, Dumnezeu se poartă cu voi ca faţă de fii. Căci care este fiul pe care tatăl său nu-l pedepseşte? Iar dacă sunteţi fără de certare, de care

---

[66] Sfântul Ioan „Scărarul" Sinaitul, „Către păstor" în *Scara, ed. cit.,* p. 386 [trad. rom.: *Filocalia,* IX, Cuvântul XXXI, cap. VI].

[67] Canonul Sfintei Împărtăşanii, Rugăciunea a II-a, a Sfântului Vasile.

toţi au parte, atunci sunteţi fii nelegitimi, şi nu fii adevăraţi."[68]

Grija duhovnicului este să dezrădăcineze egoismul – acest cancer duhovnicesc – din sufletul credinciosului şi să-l exerseze pe acesta în smerenie. Smerenia nu doar atrage harul lui Dumnezeu, dar asigură şi sănătatea sufletească. Dimpotrivă, înălţarea de sine umple sufletul de complexe, îl împinge către stări bolnăvicioase, îl conduce direct la demonizare.

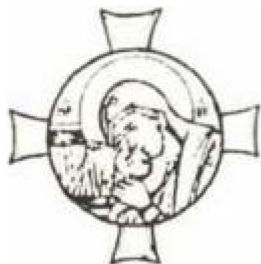
„De va vrea omul, de dimineaţă până seara poate ajunge la desăvârşire"[69], spune Sfântul Antonie cel Mare, învăţându-i pe ucenicii săi puterea pocăinţei. După cum, de asemenea, într-o singură zi poate cădea ca un fulger, precum Lucifer.

[68] Evrei 12, 7-8.
[69] Vezi *Patericul, ed. cit.,* Avva Antonie.

Cele ce urmează spovedaniei

Cel ce se pocăiește sincer și vine la Taina Spovedaniei așa cum se cuvine nu se limitează numai la a se feri de păcate, ci își asumă lupta neîncetată împotriva patimilor sale. Sufletul, ca să devină sălaș al harului Duhului Sfânt, trebuie să se curețe de întinăciunea patimilor.

Această „extirpare” presupune zilnic o înfruntare a lor, cu conștiinciozitate și hotărâre. Prin studierea cuvântului dumnezeiesc și al Sfinților Părinți, se luminează mințea și ne vedem nu numai slăbiciunile evidente și patimile, ci și dispozițiile cele mai ascunse și resorturile greu de deosebit ale acțiunilor noastre. În războiul împotriva păcatului și a patimilor, un rol precumpănitor îl are „ținerea” gândurilor. Toate păcatele încep de la gânduri. Întâi le gândim, apoi le dorim și în final le făptuim.

Demonii hrănesc și mânuiesc patimile noastre cu incitări potrivite. Este însă răspunderea noastră dacă nu respingem de îndată gândul viclean și începem să „vorbim” cu el; dacă începem adică să lucrăm păcatul în mintea noastră și să ne îndulcim la gândul lui, încât în final să consimțim și să hotărâm să-l făptuim, chiar și în cazul în care condițiile – din dumnezeiasca purtare de grijă – ne împiedică.

Și exact în acest punct se găsește împlinirea cuvântului Domnului: „Căci din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, furtișaguri, mărturii mincinoase, hule.”[70]

În consecință, inima este pepiniera patimilor și incubator al gândurilor celor viclene, dacă nu ne luptăm să dobândim curăția inimii, dezrădăcinând patimile sau mai bine zis prefăcându-le în virtuți. În ce fel însă vom ajunge la mult dorita nepătimire?

Biserica este „calea” care ne oferă moduri practice de mântuire. Nu se limitează la iertare, ci ne dă și vindecarea. Ne primește păcătoși, întinați, bolnavi și ne restituie sănătoși, curați, sfinți, cu Taina Spovedaniei, care este leacul ignorat – pentru cei mai mulți – și curățirea duhovnicească a sufletului.

În „Îndreptarul de mărturisire” (Εξομολογητάριον), care reprezintă compendiul înțelepciunii patristice, sunt propuse de către Sfântul Nicodim

---

[70] Matei 15, 19.

Aghioritul reguli practice despre cum să se păzească credinciosul după spovedanie şi să evite păcatul.

Un mod eficace de a evita cineva păcatul şi de a dobândi cugetul smerit este de a nu uita, ci de a avea neîncetat amintirea păcatelor sale[71] : „căci fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu este înaintea mea pururea”[72], după cum spune psalmistul.

Nu ajunge însă ca cineva doar să hotărască să nu repete păcatul. Hotărârea trebuie însoţită de ferirea de prilejurile lui, căci: „...cel ce nu fuge departe de păcate, ci păşeşte alături de ele va trăi cu frică şi de multe ori va cădea în ele”.[73]

Un gând potrivnic păcatului este gândul la moarte. Cugetarea că odată viaţa noastră aici pe pământ se va termina și că ne aşteaptă judecata, care, în funcţie de faptele noastre, ne va trimite în iadul cel veşnic sau în fericirea cea nesfârşită lângă Dumnezeu, poate depărta sufletul de atașamentul faţă de bucuriile şi grijile pământești şi să-l îndrepte pe calea cea cerească. „În tot ce faci adu-ţi aminte de sfârșitul tău şi nu vei păcătui niciodată.”[74]

O armă foarte puternică împotriva păcatului şi conlucrătoare la dobândirea virtuţii este rugăciunea. „Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită.”[75] Porunca mântuitoare a Domnului ne păzeşte de păcat, întărind împotrivirea noastră faţă de ispită. Rugăciunea creşte dragostea noastră pentru Dumnezeu, împacă sufletul nostru, desprinde cugetul nostru de cele pământeşti, instituie virtutea, sfinţeşte toate faptele noastre. Invocarea Numelui Domnului prin scurta rugăciune: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!” poate constitui pentru noi toţi o dulce desfătare şi poate deveni un aliat al nostru în lupta împotriva diavolului.

---

[71] Excepţia de la regulă o constituie păcatele trupeşti, pe care nu trebuie să ni le amintim, spre a nu deveni această amintire prilej de noi căderi.

[72] Psalm 50, 5.

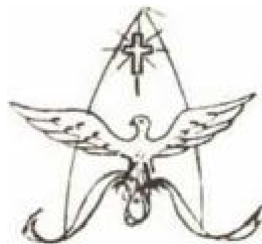
[73] Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilia a XV-a, în *Opere, ed. cit., vol.* 32, p. 460.

[74] Sirah 7, 38.

[75] Matei 26, 41.

Spovedanie şi psihiatrie

Uneori se întreţine o confuzie legată de Taina Spovedaniei şi de psihiatrie[76]. Este o greşeală să se confunde spovedania la preot cu vizita la psiholog sau psihiatru deoarece sunt lucruri fundamental diferite.

Spovedania este Taină a Bisericii şi, ca toate Tainele, varsă în suflet harul lui Dumnezeu, în timp ce psihiatria şi celelalte discipline înrudite cu ea sunt ştiinţe omeneşti.

Scopul esenţial al Tainei Spovedaniei este izbăvirea omului de greutatea păcatelor prin iertarea lui sau împăcarea cu Dumnezeu, resfinţirea şi pregătirea lui pentru Împărăţia lui Dumnezeu. Pacea interioară, echilibrul sufletesc şi bucuria nu sunt rosturile ultime ale spovedaniei, ci, ca daruri ale Duhului Sfânt, ele sunt consecinţe fireşti ale restabilirii legăturilor omului cu Dumnezeu. Spovedania e necesară tuturor celor care doresc să câştige viaţa veşnică, indiferent dacă suferă sau nu psihic. Ştiinţa psihiatrică vine să ajute în situaţiile de tulburări şi suferinţe psihice.

În Taina Spovedaniei credinciosul, cu harul lui Dumnezeu, dobândeşte cunoaştere de sine, identificându-şi patimile şi slăbiciunile care îl despart de Dumnezeu. Duhovnicul, cu luminarea Duhului Sfânt, care cercetează adâncurile inimii, discerne patimile, şi cel ce se spovedeşte este pus faţă în faţă cu sinele său real şi recunoaşte boala acestuia, fără să fie traumatizat, fără să deznădăjduiască şi fără încercarea de a se autojustifica.

Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre, ca vase ale Duhului Sfânt, sunt cei mai buni psihoanatomişti. Acest har îl au şi duhovnicii, ca administratori şi iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu.[77]

---

[76] Confuzie care creşte din ce în ce mai mult şi în ştiinţele care se ocupă cu starea psihică şi sufletească a omului, cu comportamentul şi cu adaptabilitatea lui în mediul familial şi social, deşi există serioase îndoieli despre cât de „ştiinţifice" sunt psihologia şi psihanaliza şi în special metodele practicate.

[77] Duhovnicul nu este psiholog şi nici nu-l înlocuieşte pe acesta. Este psihoanatomist, anatomist al patimilor, slujitor smerit al Tainelor lui Dumnezeu... Este chemat să discearnă ceea ce ţine de suflet de ceea ce ţine de psihologic, duhovnicescul de raţional, experienţa (duhovnicească) autentică de cea sentimentalistă sau bolnăvicioasă, ... simpla remuşcare de adevărata pocăinţă, prezenţa în spovedanie de o efemeră nevoie sau satisfacere a vreunei temeri... Duhovnicul este chemat să discearnă dacă tânărul care a venit să se spovedească este imatur, angoasat, suferă de lipsa afecţiunii, are dorinţe

* * *

Psihanaliza, ca metodă psihoterapeutică, deşi caută cauzele traumatismelor interioare, nu poate da iertarea păcatelor, nici nu poate vărsa harul lui Dumnezeu în sufletul celui bolnav. Pe lângă aceasta, nu este de competenţa sa să discearnă dacă o anume stare interioară, sau o exprimare, sau o acţiune este păcătoasă sau nu. Şi, peste toate, nu este în stare să găsească moduri de eliberare de patimi. Vindecarea de patimi se face prin nematerialnica „intervenţie chirurgicală" a Duhului Sfânt, care foloseşte bisturiul curatei şi smeritei spovedanii şi medicamentul Sfintelor Taine şi al rugăciunii, având întotdeauna ca bază şi condiţie totodată bunăvoinţa liberă a omului şi lupta sa conştientă şi intensă de desăvârşire.

Sfântul Grigorie Palama accentuează că în Taina Spovedaniei credinciosul primeşte iertarea, dar şi tămăduirea sufletului de la duhovnicul său: „Să te îngrijeşti în toată viaţa ta să ai părinte duhovnicesc şi să-i arăţi fiecare păcat şi fiecare gând şi să iei de la el vindecarea şi iertarea; căci acestora s-a dat puterea de a dezlega şi de a lega sufletele... De aceea să te şi sfătuieşti şi să asculţi până la sfârşit pe părintele tău duhovnicesc."[78]

Cunoaşterea de sine, în măsura în care reuşeşte prin psihanaliză, poate să-l descurajeze pe bolnav şi să creeze şi mai mari probleme psihologice. Dimpotrivă, spovedania, cu smerenia pe care o cultivă în suflet şi cu dumnezeiescul har care îl înarmează, întăreşte cugetul său astfel încât să-şi poată înfrunta cu bărbăţie starea lui împătimită. Îl reîmprieteneşte pe credincios cu sinele său real şi îi dă puterea de a se transforma, nu pentru a accentua sentimentul de încredere în sine şi de satisfacţie de sine, ci pentru a bineplăcea lui Dumnezeu.

Ştiinţa psihiatrică, desigur, poate ajuta cu mijloacele ei de vindecare, intervenind cu discernământ şi cunoscându-şi exact limitele ştiinţifice, la soluţionarea tulburărilor de funcţionare a gândirii, a voinţei, a sentimentelor etc Biserica, în această situaţie, nu numai că nu refuză, ci chiar reclamă lucrarea ştiinţei, atunci când desigur nu contravine poruncilor evanghelice. Dumnezeu „a dat oamenilor ştiinţă, ca să Se mărească întru leacurile Sale cele minunate".[79]

---

neîmplinite, cunoaşte dragostea lui Dumnezeu, pericolele păcatului sau dacă există vreo mai mică sau mai mare problemă de sănătate psihică, ereditară, sau dacă e vorba de demonizare şi altele." (Moise Monahul, *Mesajul Sfântului Munte,* Editura Tinos, 1988, p. 104-105).

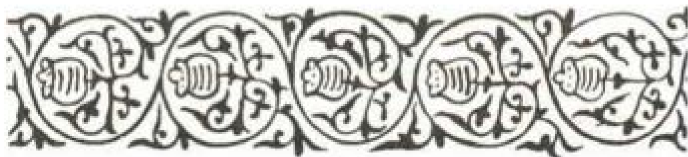
[78] Sfântul Grigorie Palama, *Decalog al legiuirii în Hristos,* E.P.E., vol. 8, pp. 496-497.

[79] Sirah 38, 6.

PARTEA A TREIA

Starea duhovnicească şi morală a lumii contemporane

Epoca contemporană

aici

Astăzi, mai mult decât în oricare altă epocă, predicarea pocăinţei este actuală şi societatea creştină are nevoie de o reevanghelizare şi de o înnoire a legăturii cu Biserica lui Hristos. Considerăm important să insistăm asupra anumitor scăderi şi concepţii greşite ale oamenilor vremii noastre, pe care nu le recunosc ca încălcări ale Legii Evanghelice.

1. Tinderea către viaţa lipsită de osteneli şi de dureri

O suferinţă gravă a oamenilor contemporani, chiar şi a credincioşilor, este lipsa dispoziţiei de a ridica şi de a-şi duce propria cruce şi de a-L urma pe Mântuitorul nostru Cel Răstignit.

Vrem binecuvântarea lui Dumnezeu, vrem pacea lui Dumnezeu, vrem cununile mântuirii, vrem raiul, îi cinstim pe sfinţi şi pe mucenici, dar nu vrem pătimirea celor rele, nu vrem postul şi strâmtorarea înfrânării, nu răbdăm încercările şi bolile, nu suferim plecarea din viaţa aceasta a celor dragi nouă, nu suportăm nedreptăţile şi izgonirile. Confortul şi consumismul influenţează cadrul vieţii noastre duhovniceşti.

Însă, precum scrie Sfântul Isaac Sirul, „Nimeni nu a urcat la ceruri cu răsfăţul”[80]. Şi înţeleptul Sirah susţine: „Fiule! Când vrei să te apropii să slujeşti Domnului Dumnezeu, găteşte-ţi sufletul tău spre ispită.”[81]

Ne găsim des în faţa realităţii triste în care atunci când Dumnezeu permite vreo boală gravă sau vreo altă greutate într-o familie creştină, spre înţelepţire şi întărire duhovnicească, părinţii nu întârzie să fugă în durerea şi disperarea lor la vrăjitori şi magi, la bioterapeuţi, la iluminaţi şi bioenergeticieni şi predau sufletele lor şi ale copiilor lor satanei, în loc să arate o mai adâncă căinţă şi supunere sub voia lui Dumnezeu şi să se sfinţească în mijlocul încercărilor primite. Este mai bine, scrie Sfântul Nicodim Aghioritul, să moară copilul şi să meargă în rai decât să-l legăm în plasele satanei şi să ajungem în iad. Acelaşi lucru este valabil pentru

---

[80] Sfântul Isaac Sirul, *Scrieri ascetice,* Cuvântul IV, în „Filocalia Greacă”, vol. 8, p. 140, E.P.E., Tesalonic, 1991 [trad. rom.: *Filocalia,* X, Cuvântul IV, „Despre poftirea lumii”].

[81] Sirah 2, 1.

toate celelalte greutăţi, cum sunt de exemplu dobândirea copiilor şi tulburările vieţii conjugale.

De asemenea, cu totul rătăcită şi neortodoxă este părerea celor mai mulţi creştini de a-şi dori o viaţă cât mai uşoară, „fericită”, şi de a cere de la Dumnezeu – pentru că ţin unele dintre poruncile Sale: merg la slujbe, ţin post, se împărtăşesc ş.a. – să le dea succes şi reuşită în toate problemele lumeşti.

Din *Pateric* aflăm că vechii asceţi când pentru o perioadă nu aveau nicio greutate sau nicio ispită ziceau, cu nelinişte, că i-a uitat Dumnezeu şi se simţeau în siguranţă numai atunci când dragostea lui Dumnezeu le trimitea încercări. Recapitulăm: este o rătăcire să căutăm o viaţă comodă, fără întristări, care nu duce niciodată la ceruri.

2. Organizarea raţionalistă a vieţii

O altă caracteristică a societăţii contemporane este raţionalismul, adică o exagerată încredere în gândirea logică şi în judecata noastră. Raţionalismul nu este o concepţie filosofică, ci o mentalitate şi o practică păcătoasă. Este în esenţă ateism cu aparenţă de creştinism. Este un păcat care contravine primei porunci a credinţei, a dragostei şi a nădejdii în Dumnezeu. Este acea atitudine din viaţă care ne face să judecăm toate numai cu mica şi limitata noastră minte şi prin preferinţele sinelui nostru negociind încrederea noastră în dumnezeiasca purtare de grijă şi în intervenţia lui Dumnezeu în viaţa noastră.

Raţionalistul, deoarece crede că acţionează mereu corect şi fără greşeală, nu-I lasă lui Dumnezeu dreptul de a judeca şi declară că nu are niciun păcat şi prin urmare nu are nevoie de spovedanie şi de mila Lui. Trebuie să subliniem cu tărie aici încă o dată cuvintele Sfântului Simeon al Tesalonicului: „A crede cineva că nu a căzut în păcat este însăşi căderea şi cel mai mare dintre păcate, precum au păţit şi îngerii apostaţi din pricina răutăţii lor, la fel şi cei care stăteau de-a stânga Domnului (în parabola Judecăţii) zicând «când Te-am văzut?», ca şi când ar fi zis că n-au greşit. Că acesta este cel mai mare păcat o mărturiseşte şi cel preaiubit şi feciorelnic (Evanghelist Ioan) zicând «Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înşine şi adevărul nu este întru noi» (I Ioan 1, 8)”[82]. Această rătăcire a minţii o aprinde diavolul cu mult mai mult astăzi, exploatând reuşitele ştiinţifice şi tehnice care se bazează pe lucrarea cerebrală, aşa încât omul să se simtă foarte puternic, posedând puterea în sine.

Însă, atunci când problemele depăşesc soluţiile lor ultime, bazate pe raţiune şi pe puterile proprii (ex: boli incurabile sau pierderea unei persoane apropiate),

---

[82] Sfântul Simeon al Tesalonicului, „Despre pocăinţă şi spovedanie”, în *Opere complete, ed. cit.,* pp. 213-214 [trad. rom.: *Tratat,* II, cap. 264, „Cum că şi cel ce trăieşte cu evlavie trebuie să vieţuiască în supunere şi să primească canon de la duhovnic”, Editura Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor, 2003].

oamenii se pierd, se destramă sufletește și trupește, cad în deprimare, se vrăjmășesc cu Dumnezeu, caută ieșire în droguri, în beție și uneori chiar în sinucidere.

3. Elemente neortodoxe în viața familiei

Consecință firească a raționalismului este și fenomenul programării familiale, care constituie o încălcare a Legii lui Dumnezeu, lipsa încrederii în dragostea Sa și în același timp și o amenințare la adresa viitorului poporului, deci a copiilor noștri.

De altfel, concepția părinților despre copiii lor ca despre proprietatea lor personală conduce către trei devieri:

Prima deviere este idolatrizarea copilului, legată și de nașterea a puțini copii. Adică o vizibilă și exagerată slăbiciune față de copil din partea tuturor și mai ales din partea mamei. Rezultatul este egocentrismul copilului, iubirea sa de sine, neputința unei legături și colaborări sociale armonioase, nefericirea sa, cauză a nefericirii întregii case, transformarea lui într-un adevărat tiran.

A doua deviere constă în faptul că părinții își privesc copilul ca pe un bun personal al lor, nu ca pe un neprețuit dar al lui Dumnezeu și, ca niște proprietari iraționali, hotărăsc uneori avortul criminal. Din nefericire, așa cum citim în presă, Grecia Ortodoxă este la această crimă prima din Europa[83] .

A treia deviere constă în transformarea copilului într-un mijloc al creșterii și satisfacției slavei deșarte a părinților și în rezolvarea tuturor ambițiilor lor neîmplinite. Dragostea lor se transformă într-un fel de despotism care tiranizează psihic copilul și care conduce fără excepție la vătămări, din momentul în care se va dezvolta eu-ul său personal. Și din acea clipă ori va suferi interior (dacă are bun-simț) pentru că părinții îi desconsideră preferințele, sau va găsi soluția în a fugi de acasă.

Din nefericire, dispoziția părinților de a interveni nu se limitează la orientarea profesională sau la alegerea soțului, ci foarte des continuă antievanghelic și în interiorul familiei copiilor, creând răceală sufletească, presiuni psihice și înclinație către divorț.

Iisus Hristos, care a dat porunca „cinstește pe tatăl tău și pe mama ta”[84], a rezolvat complet problema acestor traume sufletești, când a zis: „De aceea (pentru Taina Nunții) va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa.”[85]

Educația copiilor este, cu mici excepții, egocentrică, axată pe ambiție și

---

[83] Credem că se face referire doar la Uniunea Europeană, și nu la Europa în întregul ei, unde România conduce detașat în macabrul top al pruncuciderilor (n. trad.).

[84] Ieșire 20, 12.

[85] Matei 10, 5; Marcu 10, 7.

foarte puţin legată de valorile creştine. Întreaga săptămână, de obicei din ambiţia părinţilor, viaţa copiilor este umplută cu lecţii, meditaţii, limbi străine, muzică, înot, karate, dansuri, atletism, în timp ce seara cofetăriile gem de elevi, într-o nefondată explozie de divertisment, periculoasă nu numai pentru sănătatea sufletească, ci şi pentru cea trupească. Astfel că nu mai rămâne timp nici pentru odihna necesară copilului sau pentru joacă şi cu atât mai puţin pentru educaţia creştină. Părinţii şi învăţătorii creştini vor da răspuns înaintea lui Dumnezeu pentru că nu s-au îngrijit prioritar de îmbisericirea copiilor, de o participare activă a lor la viaţa Bisericii, a parohiei şi de hrănirea lor din duhul tradiţiei noastre ortodoxe.

* * *

Am dori în acest punct să enunţăm anumite consideraţii asupra vieţii familiei contemporane. Temeliile familiei de azi se clatină. Se clatină din pricina conflictelor personale. Şi aceasta, deoarece două egoisme nu pot convieţui într-o conjugare de-o viaţă. Cei mai mulţi dintre soţi se înalţă pe sine fără să cedeze în nimic şi astfel strică pacea familiei, refuzând ca după altercaţiile şi divergenţele de opinii sau voinţă să cadă la pace şi să-şi ceară simplu şi smerit iertare. Fraza „iartă-mă, am greşit!" a dispărut din lexicul familiei şi se păstrează expresii formale de tipul „scuze, pardon, sorry...", uzuale în manifestări şi în locuri publice.

Diavolul nu poate destrăma familia creştină dacă soţii obişnuiesc să se ierte reciproc.

Măsura bunei purtări a soţilor nu este dată de uşurătatea legăturilor de societate sau de maniere şi preţiozitate la recepţii sau în vizite, ci în special de comportamentul inimos şi fără viclenie în preocupările zilnice din interiorul casei lor, acolo unde copiii primesc zi de zi lecţii de viaţă.

Participarea copiilor de la vârstă mică la izbăvitoarea Taină a Spovedaniei, întru cunoştinţă, îi va întări cu harul lui Dumnezeu, astfel încât să-şi clădească viitorul pe temelia durabilă a vieţii de comuniune cu Hristos.

Este fundamental ca părinţii să-şi înveţe copiii de foarte mici să ceară şi să dea iertare după fiecare mică neînţelegere. Am propune ca fiind corect, chiar de va părea desuet, ca să-i înveţe pe copii să le sărute mâna părinţilor şi bunicilor în fiecare seară, înainte de culcare, şi neapărat după spovedanie şi înaintea împărtăşirii cu Sfintele Taine. Pentru că astfel îşi exersează smerenia, respectul şi recunoaşterea celor care au întâietate în familie.

În mănăstirea noastră, după slujba pavecerniţei, mai întâi Stareţul şi în continuare toţi fraţii facem unii altora metanie (plecăciune) şi ne cerem iertare. Smerenia îl arde pe diavol şi iertarea îl izgoneşte.

Credem că din casa în care iertarea convieţuieşte cu inima milostivă – virtuţi care-l aseamănă pe om cu Părintele ceresc – niciodată nu va lipsi binecuvântarea lui Dumnezeu, iar porţile raiului vor fi mereu deschise pentru cer

ce locuiesc acolo.

De altfel, credinţa că nu banii sau averea, ci dragostea lui Dumnezeu va împlini dorinţele şi nevoile vieţii noastre este de cel mai mare folos pentru copii.

4. Egoism – iubire de sine – mândrie

O altă boală gravă a vremii o constituie egoismul şi iubirea de sine. Egoismul şi mândria sunt cauzele căderii lui Lucifer şi a cetei sale, precum şi ale celor mai multe dintre căderile noastre şi ale lipsei harului lui Dumnezeu. Conform Sfintei Scripturi „Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har” (Iacov 4, 6), iar „Toată inima semeaţă este urâciune înaintea Domnului” (Pilde 16, 5).

Cel mândru se socoteşte pe sine mai bun ca ceilalţi în toate şi consideră părerea sa întotdeauna înţeleaptă. Vrea să se impună mereu în jur. Nu ia în seamă părerea nimănui, îi desconsideră şi-i judecă pe ceilalţi, vânându-le şi exagerându-le lipsurile, făcându-se că nu le vede darurile şi virtuţile.

Iubirea bolnăvicioasă de sine se manifestă ca slavă deşartă, dorinţa de a plăcea, lăudăroşenie şi fală, ca impertinenţă şi îndrăzneală, ca împotrivire la orice autoritate sau putere superioară şi ca autojustificare.

5. Autojustificare

La polul opus smeritei recunoaşteri a păcătoşeniei noastre se găseşte cel mai mare şi mai periculos vrăjmaş al pocăinţei: autojustificarea, născută din mândrie.

Rătăcirea în zilele noastre este aşa de mare, încât până şi oamenii înglodaţi literalmente în păcat rămân neruşinaţi şi nepocăiţi, justificându-se pe sine pe deplin. Într-o lucrare a unui scriitor contemporan eroul săvârşeşte cu bună-ştiinţă o crimă, căutând astfel ieşire din fundătura vieţii în care ajunsese, dar este prins şi trimis în închisoare. Este condamnat la moarte şi cu puţin timp înainte de execuţie repetă insistent: „am avut dreptate, am dreptate, voi avea dreptate”[86].

Omul care se justifică pe sine suferă mai mult de probleme psihice, deoarece nu-şi recunoaşte vinovăţia. Devine astfel nervos, tulburat, nemulţumit, pretenţios, revoltat. Urmând exemplul lui Lucifer, nu vrea să-şi ceară iertare şi să-şi mărturisească păcatele. Repetă ca pe un refren: „am avut dreptate, am oricum dreptate, voi avea întotdeauna dreptate”, şi pune singur stavilă veşnică milei dumnezeieşti.

6. Judecarea (critica) celorlalţi

O formă foarte dăunătoare a egoismului şi a iubirii de sine este grija de ceilalţi, adică preocuparea indiscretă pentru viaţa celorlalţi şi judecarea lor.

Omul de astăzi, din cauza multelor activităţi (uneori două servicii, şedinţe,

[86] Albert Camus, *Străinul*.

conferinţe, întruniri, sport şi multe altele), dispune de foarte puţin timp pentru cercetarea Legii lui Dumnezeu, pentru participarea la viaţa de taină (sacramentală) a Bisericii, pentru cercetarea sinelui, pentru amintirea de moarte – care e adevărata filosofie despre viaţa veşnică –, şi pentru mântuirea sufletului său.

În paralel, toate mijloacele mass-media, cu modul lor provocator, bazat pe impresii, vin şi umplu mintea şi sufletul cu ştiri, comentarii şi informaţii despre tot felul de teme şi în special despre delicte, greşeli, eşecuri, scandaluri şi păcate ale altora. Şi, dacă ia cineva în consideraţie că omul contemporan urmăreşte până noaptea târziu cu o atracţie ferventă programele acestea, pierzând astfel şi puţinul timp ce l-ar fi putut destina îndeletnicirii cu sine şi cercetării sinelui, atunci înţelege de ce am ajuns judecători şi cenzori ai tuturor şi ne ignorăm propria boală, justificându-ne pe noi în toate.

De aceea, grija de cele străine nouă, cu cele trei forme ale sale (bârfa, judecarea şi denigrarea aproapelui), a luat forma unei epidemii globale, creând între oameni răceală, vrăjmăşie, ură, amintirea de rău şi părăsirea de către harul lui Dumnezeu.

Judecarea sau bârfa, precum conchid toţi Părinţii Bisericii noastre, este dintre cele mai mari păcate, deşi ne par de mică importanţă. Aceasta, pentru că arată lipsa dragostei pentru ceilalţi şi egoism.

Sfântul Ioan Scărarul o caracterizează cu precizie: lipitoare grasă, tăinuită, care suge şi zădărniceşte sângele iubirii."[87]

Judecarea este rezultatul multor patimi. După Sfântul Dorotei: „[...] nimic nu-l dezgoleşte într-atât pe om şi nu-l conduce către părăsirea de Dumnezeu ca judecarea, vorbirea de rău şi cleveteala aproapelui"[88]

Şi Sfântul Maxim Mărturisitorul se pronunţă categoric zicând: „Cel care se preocupă cu păcatele celorlalţi sau îl judecă pe fratele său chiar şi numai ca bănuială nu a pus încă început pocăinţei, nici nu a început cercetarea păcatelor sale."[89]

Sfântul Nicodim Aghioritul subliniază că judecarea şi discreditarea celuilalt, şi mai ales când constituie o calomnie şi o necinstire a sa, echivalează cu uciderea. Cu o crimă comodă şi lipsită de primejdii, de vreme ce se săvârşeşte din fotoliul sufrageriei, în contrast cu uciderea propriu-zisă a trupului, care de obicei implică şi tulburare, anxietate, pedeapsă penală şi închisoare.

Judecarea ne arată drept creştini fără minte. Hristos spune: „Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi. Căci cu judecata cu care judecaţi veţi fi judecaţi, şi cu măsura

---

[87] Sfântul Ioan Scărarul, Cuvântul 10, „Despre judecare", în *Scara, ed. cit.,* p. 170 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. IX].

[88] Avva Dorotei, Învăţături VI, „Despre a nu-l judeca pe aproapele", op. *cit.,* pp. 188-189.

[89] Sfântul Maxim Mărturisitorul, „Capete despre dragoste", în *Filocalia,* Editura Grigorie Palama, Tesalonic, 1985, vol. 14, p. 289 [trad. rom.: *Filocalia,* vol. II].

cu care măsuraţi vi se va măsura."[90]

Adică singuri ne condamnăm pe noi înşine să cădem în aceleaşi păcate şi dăm măsura judecăţii neîndurătoare lui Dumnezeu, dreptul Judecător.

Un păcat şi mai mare este osândirea preoţilor. „Nu vă atingeţi de unşii Mei şi nu vicleniţi împotriva profeţilor Mei"[91] este porunca Domnului, prin gura profetului David. Accentuăm gravitatea acestui păcat pentru a nu fi omis sau tratat superficial la spovedanie.

7. Erezii vechi şi noi – New Age

Trebuie accentuat cu insistenţă asupra pericolului constant (cotidian) pe care-l comportă orice fel de erezie[92], de credinţă sau religie străină, care, prin mii de deghizări şi seducţii atrăgătoare, bat la poarta sufletului nostru, spre a-l cuceri şi a-l îndepărta de Dumnezeu Cel în Treime, pentru a-l deconecta de harul sfinţitor al Bisericii noastre şi pentru a-l conduce astfel spre pierderea mântuirii.

Există ereziile vechi, cunoscute, precum monofizitismul, protestantismul (evanghelismul, penticostalismul, adventismul, metodismul ş. a.), romano-catolicismul, uniatismul, spiritismul, masoneria ş.a.

În ultima vreme însă, cu deosebită intensitate şi cu o răspândire generală, se evidenţiază şi acţionează marea erezie a ecumenismului sincretist şi concepţiile sataniste şi respingătoare ale Noii Ere – New Age.

Despre ecumenism, fericitul părinte Justin Popovici spune că: „...este un nume comun al falşilor creştini din falsele biserici ale Europei apusene. Toţi aceşti falşi creştini, toate aceste false biserici nu sunt decât faţetele uneia şi aceleiaşi erezii. Numele nou-testamentar al acesteia este panerezia. De ce? Deoarece de-a lungul istoriei diferitele erezii negau sau deformau o anume însuşire a Domnului Iisus Dumnezeu-omul, în vreme ce aceste erezii europene Îl îndepărtează cu totul pe Dumnezeu-omul Iisus şi în locul cui său îl aşază pe omul european [...]".[93]

Iar Andreas Theodorou, profesor al Facultăţii de Teologie din Atena, scrie despre perfidul şi periculosul caracter al ecumenismului: „Este ceva mult mai rău decât erezia. Ereziile erau duşmani declaraţi ai Bisericii [...] Ecumenismul însă [...] este un duşman viclean, de aici şi primejdia de moarte ce vine din partea lui.. "[94]

* * *

Termenul de Noua Eră (New Age), care se evidenţiază în ultimii ani şi în

---

[90] Matei 7, 1-2.

[91] Psalm 104, 15.

[92] Erezie (rătăcire) – „devierea de la dogma ortodoxă sau credinţa diferită de credinţa Bisericii Ortodoxe, sau, după Sfântul Vasile cel Mare, «diferenţa faţă de credinţa cea în Dumnezeu...»" (P.E. Hristinakis, *op. cit.,* p. 125).

[93] Arhim. Justin Popovici, *Biserica Ortodoxă şi ecumenismul,* Tesalonic, 1974, p. 224.

[94] Andreas Theodorou, *Ortodoxia ieri şi azi,* Editura Presa Ortodoxă, Atena, 1973, p. 21.

ţara noastră prin toate mijloacele şi în toate mediile, provine din astrologie. Se susţine că se încheie „era Peştilor", epoca lui Hristos şi a creştinismului, care a fost o epocă a limitării, a constrângerii şi cenzurări oamenilor liber-cugetători. Această eră se termină – ni se spune – şi începe Noua Eră, Era Vărsătorului. Ce presupune Noua Eră ni se descoperă cu claritate chiar de către susţinătorii ei: „... mişcarea Noii Ere constituie o filosofie şi un mod de viaţă. Este mai mult o mişcare sincretică (complexă) şi cuprinde şi abordează tradiţii din diferite ţări, precum Zen (Japonia), acupunctura, taoismul, tai-chi (China), gnosticismul, mitologia antică greacă (Grecia), yoga (India) lamaismul (Tibet), şamanismul (amerindieni) şi până la tehnologia modernă"[95].

Însă felul nostru de viaţă este creştinismul: trăirea şi armonizarea vieţii noastre zilnice cu poruncile Mântuitorului Hristos. În consecinţă, Noua Eră ne propune un alt fel de viaţă, ignorând creştinismul, ca fiind nedemn, ca „cea mai de jos formă de spiritualitate"!

Scopul de bază al Noii Ere este denaturarea până la schimbare a cugetelor creştinilor. Adepţii ei scriu: „Noua Spiritualitate nu nesocoteşte modelele precedente ale religiilor mondiale. Preotul şi biserica nu vor dispărea, dar vor fi absorbite (integrate) în existenţa Noii Ere"[96].

Astfel, suntem conduşi către un sincretism religios deplin, care eşuează într-o totală confuzie, într-o relativizare a credinţei şi o schizofrenie religioasă, punând în primejdie însăşi existenţa şi mântuirea noastră.

Noua Eră este, deci, o imensă reţea care a înconjurat lumea şi se mişcă în toate nivelurile societăţii şi vieţii noastre: politic, religios, social, economic, ştiinţific ş.a. Noi ne referim în această prezentare doar la aspectul religios.

Este vorba despre o mişcare în care sunt implicate mii de grupări şi indivizi. În această tendinţă putem să încadrăm toate grupările teosofice, yoghine, budiste, grupări oculte care merg până la magie şi satanism. Vorbesc despre „dragoste înflăcărată", despre „Noua Spiritualitate", şi „Libertatea Universală", înăuntrul unei „societăţi mondiale", mai presus de diferenţe naţionale, religioase, politice sau ideologice.[97] Ne îndreptăm astfel către „...o nouă Religie Universală a Noii Ere, ca prin îmbinarea cunoaşterii ştiinţifice cu învăţăturile spirituale să se unifice umanitatea."[98]

Este vorba de o panreligie, cu acceptarea finală a adorării lui... Lucifer, cel care se va arăta a fi „dumnezeul nedreptăţit", „desăvârşitul şi primul Dumnezeu adevărat"! Teoreticienii Noii Ere ajung, iată, la blasfemie, hulă, scriind: „Lumina

---

[95] „Florile New Age", în revista în limba greacă „Inexplicabil", nr. 61, iunie, 1990, p. 213.

[96] William Thompson, *Introducere* la David Spranger, *Revelation. The Birth of a New Age* („Revelaţie. Naşterea unei Noi Ere"), Middleton, Lorian Press, 1976.

[97] Reclama librăriei *Lumea explozivă,* în diverse reviste.

[98] Lola Davis, *Toward a World Religion for the New Age* („Către o Religie Universală în Noua Eră"), Farmingdale, N.Y., Coleman Publishing, 1983.

care ne descoperă pe Hristos vine de la Lucifer. Lucifer vine ca să ne dea desăvârşita [...] iniţiere luciferică [...], pe care mulţi oameni, în zilele care vor veni, o vor vedea ca pe o chemare a Noii Ere."[99]

Este vechea provocare a şarpelui: *veţi fi ca Dumnezeu!,* într-o altă prezentare.

„Nu ar trebui să i se spună Noua Eră, ci Vechea Eră, pentru că este vorba despre o renaştere, resuscitare, a vechilor tehnici şi metode medicale, precum masajul, yoga, aromoterapia, shiatsu"[100].

Elementele de bază care leagă toate aceste mii de grupări şi care ne arată, totodată, caracterul lor anticreştin sunt următoarele:

A. Noua Eră nu-L acceptă pe Iisus Hristos ca Dumnezeu-om

Adepţii ei spun clar că „Hristos nu e Dumnezeu"[101], că „Mesia nu este Iisus. [...] De-a lungul istoriei, Mesia s-a întrupat în Buddha, Moise, Ilie şi în mulţi alţi lideri spirituali."[102] L-au prezentat pe Hristos şi ca pe o anume stare (stare hristică) la care trebuie să ajungem, dar pe care trebuie să o şi depăşim! În locul lui Hristos-Dumnezeu-om ei aşteaptă să vină „Hristos-Vărsătorul", un alt învăţător „avatar", mai „ales" decât Iisus Hristos, după cum susţin ei!

B. Noua Eră promovează concepţia holistă despre lume

Conform acestui holism toate sunt Dumnezeu. Nu există deosebirea între Creator şi creaturile Sale, între Dumnezeu şi lume, între Dumnezeu şi om. Astfel, negăm existenţa unui Dumnezeu personal şi credem într-o „putere superioară", în „energia universală" ş.a., ajungând la panteism: „Peste tot în jurul tău există duhuri (spirite). Trăiesc în râuri, în mări, în pământ, în cer. Ascultă-le cu atenţie, acestea te vor îndruma."[103] [ce fel de duhuri sunt acestea, oare?]

Mai mult, în Noua Eră este respins Dumnezeul-om, Domnul nostru şi se dezvoltă un alt tip de om, omul-(dumne)zeu. Apoteoza egoismului omenesc şi luciferic. De aceea, precum predică Noua Eră, „ateu nu este cel care nu crede în Dumnezeu, ateu este cel care nu crede în Sine însuşi"!

C. Crearea unei Noi Morale şi absolutizarea conştiinţei umane

„Cine sunt? Şi pentru această întrebare există numai un singur răspuns: sunt (dumne)zeu!"[104]

---

[99] David Spranger, *Reflections of the Christ* („Reflecţii ale lui Hristos"), Scotland Findhome, 1977, p. 40.

[100] *Călătorie în ţara New Age,* în „Elle", toamna 1990, pp. 92-96.

[101] Benjamin Creme, *The Reappearance of the Christ and the Masters of Wisdom* („Reapariţia lui Hristos şi Stăpânii înţelepciunii"), The Tara Press, Londra, 1980, p. 95.

[102] Emmet Fox, *Diagrams for Living. The Bible Unveiled* („Planuri pentru viaţă, Biblia destăinuită"), Harper & Row, New York, 1968, pp. 168-169.

[103] Revista *SuperBigMiky,* ianuarie 1996, *Pocahondas,* p. 14.

[104] *Meher Baba and the Quest of Consciousness* („Meher Baba şi căutarea conştiinţei"), J. Tarcher Inc., Los Angeles, 1984, p. 87.

De vreme ce omul este Dumnezeu, voinţa lui este Lege. Deci omul poate şi trebuie să facă orice vrea. El însuşi desemnează legea pentru sine. „Voinţa mea este suprema Lege”. Aceasta este noua etică a Noii Ere (care a fost exprimată şi de satanişti). Este abrogată deci Legea lui Dumnezeu şi locul ei este luat de noua lege a răzvrătitului şi ego-obsedatului om-Dumnezeu al Noii Ere.

D. Firesc deci, urmează credinţa în autoemancipare şi în automântuire

„Nu există Mântuitor”, zic ei, omul se va mântui singur. Mijlocul principal al „emancipării” este credinţa în reîncarnare. Că fiecare fiinţă, după moartea biologică, revine în viaţă într-un alt trup. Astfel, sufletul este înlănţuit într-un continuu ciclu de naşteri şi morţi, pe care îl stabileşte *karma,* adică faptele vieţii omului.

Credinţa în reîncarnare este pe deplin incompatibilă cu credinţa ortodoxă. Ea anulează Învierea lui Hristos şi credinţa în Evanghelie – credinţa noastră în învierea morţilor. Credinţa în reîncarnare este şi din punct de vedere social periculoasă, de vreme ce poate justifica multe fapte antisociale, între care şi păcatele.

Pericolul grupărilor Noii Ere este că, de cele mai multe ori, acestea se prezintă sub o altă faţă, ca grupări sau uniuni filosofice, istorice, teatrale, ecologice, naturaliste şi în consecinţă sădesc concepţiile lor prin diverse tehnici în toţi cei care participă cu inconştienţă la aceste grupuri: aceştia încep să creadă în reîncarnare sau să combine rugăciunea cu meditaţia, sau să facă diverse incantaţii pentru fiinţele luminoase (care or fi acestea?), sau să înţeleagă cu o altă semnificaţie cele scrise în Sfânta Scripturi sau de către Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre, iar în paralel, ei cred şi predică că au devenit creştini mai buni, dovedind astfel confuzia în care se găsesc.

Din nefericire, în ultimul timp, sub lozinca neclară „întoarcerea la rădăcini”, se propune reînvierea idolatriei şi chiar avem de-a face cu o Nouă Idolatrie şi un Nou Păgânism, care se manifestă în mişcările pentru promovarea civilizaţiei vechi greceşti, în preocupările naturiste şi ecologiste, în reanimarea prin teatru a misterelor şi celebrărilor vechi greceşti.

Criza ecologică mondială de azi este pretextul prezentării concepţiilor neopăgâne şi oculte prin activitatea grupurilor de reacţie şi a mişcărilor de atitudine precum ecopăgânismul, ecologismul „adânc”, ecofilosofia etc., care din păcate influenţează în profunzime multe din organizaţiile şi concepţiile ecologiste contemporane (teoria Gaia, armonia cu natura, noua morală a mediului).

Este de la sine înţeleasă incompatibilitatea Ortodoxiei cu această mişcare, care din păcate îi rătăceşte pe mulţi oameni cu bună-intenţie, cu simţăminte naţionale şi ecologice sincere.

Există o diferenţă fundamentală între Ortodoxie şi ereziile cunoscute până astăzi. Noile grupări constituie o ameninţare nu numai pentru viaţa religioasă a ortodocşilor, ci şi pentru viaţa socială şi pentru libertate, de aceea au şi fost

caracterizate ca distrugătoare ale libertăţii.

Să fim foarte precauţi, căci prin amestecul nostru în astfel de grupări, chiar şi prin citirea anumitor cărţi, putem să pierdem treptat darul dăruit de Dumnezeu – al autodeterminării, al libertăţii noastre personale. Dar, şi mai important, putem să ne lipsim de Dumnezeiescul Har, de vreme ce ne depărtăm continuu de credinţa cea dreaptă şi treptat ne deconectăm de la harul simţitor ai Sfintelor Taine ale Bisericii noastre.

***

Fraţii mei, cea mai importantă lucrare a noastră în această viaţă este lucrarea mântuirii noastre, şi mântuirea nu se izbândeşte prin niciun alt mod decât prin pocăinţă adevărată, prin spovedanie, prin lupta continuă împotriva patimilor, prin toate mijloacele ce ni le oferă Sfânta noastră Biserică. Pocăinţa are o importanţă hotărâtoare nu numai pentru viaţa noastră viitoare, ci şi pentru cea pământească, căci îi dăruieşte sufletului blândeţea firească şi bucuria.

Atât de mari sunt pacea şi desfătarea în Hristos ale sunetului renăscut, încât acesta va considera anii petrecuţi departe de Taina Spovedaniei ca pe nişte ani pierduţi. Foarte des auzim în scaunul spovedaniei: *Ah, părinte, de ce nu ne-a spus nimeni atâţia ani aceste lucruri, cât de mult timp am putut pierde!*

Este inexprimabilă deplinătatea sufletească pe care o dăruieşte Dumnezeu celor ce se pocăiesc în mod sincer. Ei înşişi devin apoi mărturisitori şi propovăduitori ai pocăinţei, făcători de pace în universul lor personal sau într-un cadru mai larg, adevăraţi prieteni şi fraţi ai aproapelui lor.

Cuviosul Antonie al Kievului scrie: „Nicicând nu este omul atât de frumos, atât de plăcut lui Dumnezeu ca atunci când îşi ucide înaintea lui Dumnezeu şi înaintea preotului duhovnic mândria. De îndată ce este distrus vrăjmaşul de căpătâi al mântuirii noastre, vrăjmaşul lui Dumnezeu, zidul care ne desparte de Dumnezeu, adică mândria, imediat sufletul celui ce se spovedeşte se deschide spre a primi gândurile, dorinţele, intenţiile şi hotărârile cele sfinte."[105]

Vrăjmaşul nostru, diavolul, care urăşte şi se împotriveşte cu război acestei lucrări, seamănă adesea gânduri dc îndoială în privinţa iertării păcatelor noastre.

[105] Cuviosul Antonie al Kievului, *Despre spovedanie,* 1936, I; Arhim. Ilie Mastroianopoulos, *Cum văd Părinţii spovedania,* Editura Zoi, Atena, 1994, pp. 63-67.

în loc de încheiere

De cele mai multe ori păcatul ne încântă, deoarece nu-i cunoaştem consecinţele dezastruoase. Este nevoie deci să conştientizăm faptul că păcatul este rupere, despărţire de Dumnezeu şi moarte duhovnicească, constituind cea mai josnică formă de nerecunoştinţă faţă de dragostea generoasă a Creatorului nostru. Aceasta până-ntr-atât, încât ajungem să-i stăm împotrivă cu mai mare hotărâre. Nefericirea noastră nu sunt nici bolile, nici foametea, nici sărăcia, nici nedreptăţile sociale, nici toate cele ce determină marginalizarea în această lume. Adevărata noastră tragedie este păcatul. Acesta singur ne desparte de harul lui Dumnezeu, acesta chinuie întregul neam omenesc, acesta ne lipseşte de înfierea dumnezeiască şi de moştenirea cea veşnică a raiului. Dacă spulberăm legăturile păcatului prin pocăinţă ne eliberăm de întristare şi de angoasă şi pregustăm chiar din această viaţă din desfătarea de nedescris a dumnezeieşti arătări.

Atât timp cât durează viaţa noastră pe pământ, chiar de am şi urî păcatul şi am dori cu harul lui Dumnezeu faptele cele virtuoase, din slăbiciune şi din neputinţă, eşuăm în greşeli şi de aceea cu toţii, fără excepţie, avem nevoie de spovedanie mereu. Pocăinţa este hrană a vieţii duhovniceşti. Ridicarea continuă şi regulată şi spovedania sinceră ne înarmează cu putere în războiul împotriva răului şi ne garantează sfârşit creştinesc, în pace, de vreme ce ne vom afla pregătiţi şi curăţiţi duhovniceşte. Cel ce se apropie regulat de această taină a împăcării şi a dragostei cu adevărată pocăinţă şi frângere a inimii nu se teme de ieşirea din viaţă şi de ceasul răspunsului său înaintea Dreptului Judecător. Prin ştergerea datoriei păcatelor sale şi prin curăţirea inimii sale este îmbrăcat în Dumnezeiescul Har şi rămâne în desfătarea prezenţei lui Dumnezeu în veşnicie. Nu pot păcatele noastre, oricare ar fi ele, să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, deoarece, precum scrie Sfântul Ioan Gură de Aur: „ce este o scânteie înaintea întinsului mării aceea este şi păcătoşenia omenească înaintea nesfârşitei iubiri de oameni a lui Dumnezeu, şi mai degrabă zic nici atât, ci cu mult mai mică, fiindcă pe de o parte cuprinsul mării, deşi pare nesfârşit, poate fi măsurat,

în timp ce iubirea de oameni a lui Dumnezeu este fără de margini”[106].

Numai reaua voință, indiferența și amânarea ne pot sta piedică în calea legăturilor noastre cu Dumnezeu. Persistența în păcate ne depărtează de Acela și ne osândește în iadul absenței Sale.

Dacă moartea ne ajunge înainte de a face hotărâtorul pas de a ne spovedi sub epitrahilul preotului toate cele ce ne împovărează sufletul și dacă refuzăm cu bună știință mila lui Dumnezeu, ne asemănăm diavolului cel nepocăit și ne osândim singuri în iadul cel veșnic. În iad, unde focul Dumnezeirii, în loc să ne dea viață, ne va arde, iar dragostea Sa, în loc să fie izvor de bucurie, ne va fi chin continuu, căci niciodată nu o vom putea înțelege, nu o vom putea primi, nu o vom putea trăi, spre a ne îndumnezei. Atât cât avem vreme să ne întoarcem precum fiul cel rătăcitor, să ne împăcăm cu Dumnezeul și Părintele nostru; El nu ne va cere socoteală aici, nu ne va cerceta și nici nu ne va pedepsi, ci ne așteaptă să ne dea iertarea, să ne dăruiască alinarea și bucuria, atât în viața de aici, cât și în veșnicie, și să ne dăruiască bunurile acelea de nerostit pe care le-a pregătit pentru noi „de la întemeierea lumii”[107].

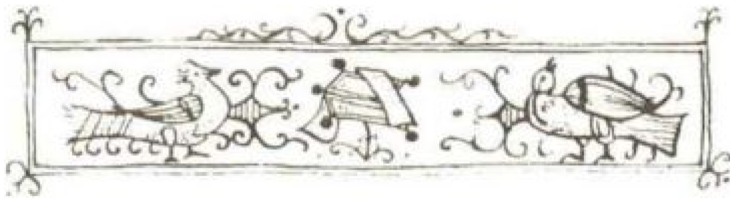
„... Iată acum vreme potrivită, iată acum ziua mântuirii.”[108]

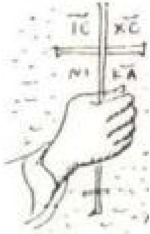
[106] Sfântul Ioan Gură de Aur, „Despre pocăință”, Omilia a VIII-a în *P.G.* 49, 337.
[107] Matei 25, 34.
[108] II Corinteni 6, 2.

ANEXĂ

Părinţii Bisericii vorbesc despre pocăinţă

Sfântul Ioan Gură de Aur

„Dacă pedeapsa ar ajunge din urmă îndreptarea, lumea s-ar fi pierdut și s-ar fi distrus pe deplin. Dacă Dumnezeu ar fi fost grabnic spre pedepsire, Biserica nu l-ar fi dobândit pe Pavel. Îndelunga răbdare a lui Dumnezeu l-a făcut pe prigonitor apostol și propovăduitor; bunătatea lui Dumnezeu l-a preschimbat pe lup în păstor; îndelunga răbdare a lui Dumnezeu l-a făcut pe vameș evanghelist; îndelunga răbdare al lui Dumnezeu ne-a miluit pe toți, ne-a prefăcut pe toți, ne-a schimbat pe toți.

Dacă vezi că vreunul, mai înainte hulitor, s-a preschimbat în teolog, dacă-l vezi pe cel ce altădată își întina gura cu cântece deocheate că își curăță acum sufletul cu imnuri dumnezeiești, minunează-te de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, laudă pocăința și zi: «aceasta este schimbarea dreptei Celui Preaînalt».”[109]

* * *

„Dumnezeu nu așteaptă să treacă timpul pentru pocăință. Ai spus păcatul tău, te-ai îndreptat, ai fost milostivit. Nu timpul depărtează păcatul, ci așezarea sufletească a celui care se pocăiește stinge păcatul. Este cu putință să treacă mult timp și să nu câștige omul mântuirea, în timp ce altul, după o scurtă vreme, mărturisindu-se nefățarnic, să se elibereze de păcat.

[...] Iertarea păcatelor este izvorul mântuirii și răsplată a pocăinței, căci pocăința este botniță vindecătoare de păcate, este dar ceresc, putere făcătoare de minuni, har care învinge urmările legii. De aceea, nu-l izgonește pe desfrânat, nu-l îndepărtează pe adulter, nu-și întoarce fața de la bețiv, nu se scârbește de idolatru, nu-l îndepărtează pe grăitorul de rele, nu-l izgonește pe hulitor, pe cel îngâmfat, ci pe toți îi preface, căci pocăința este înghițitoarea păcatelor.

[...] Timpul de față este timp de mântuire, pentru că este mare frica pentru păcatele ce le-am făptuit dacă nu premerge pocăința pedepsei [...] să stingem vâlvătaia păcatelor, nu cu multă apă, ci cu multe lacrimi, căci, deși este mare flacăra păcatului, ea se stinge cu puține lacrimi, pentru că lacrima stinge vâlvătaia păcatelor și curăță murdăria lăsată de ele.” [110]

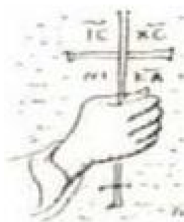
[109] Psalm 76, 11.

[110] Sfântul Ioan Gură de Aur, „Despre pocăință”, Omilia a VII-a, E.P.E., vol. 30, pp. 243-267.

* * *

„Pocăinţa este leac al greşelilor, este cea care face să dispară fărădelegile, ştergerea lacrimilor, îndrăzneală către Dumnezeu, armă împotriva diavolului, cuţit care-i taie acestuia capul, nădejdea mântuirii, ştergerea neştiinţei. Aceasta deschide cerul, aceasta ne conduce către rai. Aceasta îl învinge pe diavol (de aceea şi vorbesc mereu despre ea). Iar mărginirea la încrederea în noi înşine ne duce la cădere. Ești păcătos. Nu-ţi pierde nădejdea. Nu încetez să înfăţişez aceste leacuri, căci cunosc ce armă puternică este împotriva diavolului. Să nu fim stăpâniţi de deznădejde. Dacă ai păcate nu-ţi pierde nădejdea. Nu încetez să spun aceasta. Şi chiar de în fiecare zi ai păcătui, în fiecare zi pocăieşte-te. Precum facem cu casele vechi, ce stau să cadă, curăţăm partea căzută şi până nu o vedem refăcută nu ne oprim din grijă, aceasta să o facem şi cu noi înşine. Dacă te-ai învechit în păcat, înnoieşte-te pe tine însuţi cu pocăinţa."[111]

Cuviosul Efrem Sirul

„Apropie-te, păcătosule, şi tămăduieşte-te uşor, aruncă de pe tine greutatea păcatelor! Ia rugăciunea şi pune lacrimi în locul cel putrezit. Doctorul acesta este ceresc, şi, pentru că este bun, cu lacrimi şi suspine tămăduieşte rănile. Apropie-te, păcătosule, la Doctorul cel bun, aducând prinos lacrimile ca pe leacul cel mai bun, căci Doctorul ceresc aşa doreşte, ca fiecare să se vindece cu propriile lacrimi, şi să se mântuiască. Căci acest leac nu lucrează mai mult decât trebuie şi nici nu zgândără rana, ci te vindecă de îndată. Doctorul aşteaptă să vadă lacrimile tale, apropie-te. Nu te teme să arăţi rana ta, aducând şi leacul, lacrimi şi suspine. Iată, aşadar, s-au deschis uşile pocăinţei. Intră, păcătosule, înainte de a se închide. Vremea nu aşteaptă după nepăsarea ta. Nici această poartă a pocăinţei, de vreme ce te vede lipsit de putere nu poate să aştepte mult până te vei îngriji. Fugi să te vindeci! Vei face să se bucure cetele cereşti pentru pocăinţa ta."[112]

Cuviosul Isaac Sirul

„Pocăinţa s-a dat oamenilor după botez, ca un har peste har. Căci pocăinţa este a doua naştere din Dumnezeu şi darul a cărui arvună am primit-o prin credinţă îl primim prin pocăinţă. Pocăinţa este uşa milei, deschisă celor ce o caută pe ea. Prin uşa aceasta intrăm la milă; şi dacă nu intrăm prin ea, nu aflăm mila. Pentru că toţi au păcătuit, după Dumnezeiasca Scriptură,

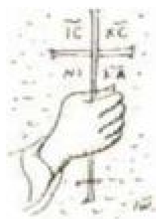
---

[111] Sfântul Ioan Gură de Aur, „Despre pocăinţă", Omilia a VIII-a, E.P.E., vol. 30.

[112] Cuviosul Efrem Sirul, „Despre pocăinţă", în *Opere,* vol. 1, p. 368.

«îndreptându-ne în dar prin harul Lui» (Rom. 3, 24). Pocăinţa este al doilea har ce se naşte în inimă din credinţă şi frică. Iar frica este toiagul părintesc ce ne călăuzeşte până ce vom ajunge în raiul duhovnicesc al bunătăţilor. Şi când vom ajunge acolo, ne lasă şi se întoarce."[113]

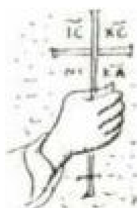
Sfântul Ioan Damaschin

„Pocăinţa nu este nimic altceva decât mărturisirea datoriilor, adică recunoaşterea greşelilor şi a necugetărilor noastre, cercetarea sărăciei noastre.

[...] De aceea, întâi să fugim de păcat, deoarece, dacă suntem răniţi cu săgeata lui, dar nu rămânem mult timp cu otrava lui, ci alergăm grabnic la doctorul duhovnicesc şi scoatem prin spovedanie otrava păcatului, de vreme ce scuipăm otrava lui, primim de bunăvoie ca pe un antidot epitimia (canonul) pocăinţei care ni se dă de către acesta; să ne luptăm s-o săvârşim neîncetat cu credinţă caldă şi cu frica lui Dumnezeu"[114]

Sfântul Chiril al Ierusalimului

„Dumnezeu este iubitor de oameni, şi nu puţin iubitor. Să nu zici deci am curvit, am făcut adulter, şi nu o singură dată, ci de multe ori, *cum mă va ierta oare? Cum să-mi şteargă datoria?* Auzi ce zice psalmistul: *O, cât de mare este bunătatea Ta, Doamne!*

Toate păcatele tale nu întrec mărimea milostivirii lui Dumnezeu. Rănile tale nu biruiesc marea experienţă a Întâiului Vindecător. Predă-te Lui doar pe tine, în credinţă, spune-I Doctorului boala ta, spune-I şi tu precum David: *Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului!* Şi atunci se va împlini şi cu tine ceva asemănător cu ceea ce spune David în continuare: *şi Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu...* Şi, chiar dacă întreg poporul va păcătui, nu va birui iubirea de oameni a lui Dumnezeu."[115]

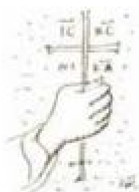
---

[113] Cuviosul Isaac Sirul, *Scrieri ascetice,* 72, p. 348 [trad. rom.: *Filocalia,* X, Cuvântul LXXII, Care cuprinde învăţături folositoare].

[114] Cuviosul Ioan Damaschin, „Epistolă despre spovedanie", în *Opere,* vol. 8, pp. 498-527.

[115] Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze,* 2, pp. 58-65 [trad. rom. pr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti, 2003, II, 6, p. 27].

Cuviosul Marcu Ascetul

„Lucrarea pocăinţei se înfăptuieşte cu aceste trei porunci:

- îndepărtarea gândurilor,
- rugăciune neîncetată,
- răbdarea în necazurile ce ne vin, care sunt nu doar văzute, ci şi nevăzute,

astfel încât să supună aceste gânduri care stăruie mult şi să le facă nelucrătoare, deci, deoarece prin cele trei virtuţi amintite se poate întregi lucrarea pocăinţei. Cred că pocăinţa se potriveşte tuturor, şi păcătoşilor, şi drepţilor, care vor să se mântuiască, căci nu există normă a urcuşului desăvârşirii care să nu se prelungească în timp întru săvârşirea virtuţilor amintite. Cu adevărat, pocăinţa le este celor ce sunt începători – început în credinţă, celor ce sunt la mijlocul urcuşului – înaintare, iar celor desăvârşiţi – statornicie în aceasta...

Neîndoielnic mă vei întreba: dar aceia care au bineplăcut lui Dumnezeu şi au ajuns la desăvârşire de ce mai au nevoie de pocăinţă? Căci, desigur, unii oameni ajung desăvârşiţi; unii ca aceştia există şi astăzi. Da, dar ascultă cu înţelegere şi vei afla de ce au şi aceştia nevoie de pocăinţă. Minciuna vine de la diavol, a spus Dumnezeu; iar vederea şi poftirea unei femei a numit-o adulter, şi mânia împotriva aproapelui a numit-o ucidere, şi de orice cuvânt necugetat a spus că vom da socoteală. Cine, atunci, nu a căzut vreodată măcar în ispita minciunii, cine a rămas străin de orice dorinţă provocată de vedere, sau nu a fost biruit cumva de mânia către aproapele, sau nu a grăit niciun cuvânt nefolositor, ca să nu aibă nevoie de pocăinţă. Căci chiar de acum nu mai este la fel cum altă dată a fost, şi îi este de folos să se pocăiască până la moarte[...]

De ne vom nevoi în pocăinţă până la moarte, şi nici aşa nu vom putea împlini cele de trebuinţă, căci nimic nu este vrednic de Împărăţia cerurilor. Precum mâncăm şi bem şi vorbim şi ascultăm, astfel suntem datori din fire să ne pocăim.”[116]

Avva Isaia

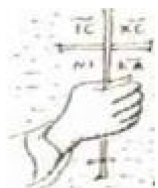
„Să ne îngrijim, iubiţilor, să umplem candelele noastre cu untdelemn cât suntem în trup, ca ele să strălucească şi să intrăm în Împărăţia Sa, căci candela este pocăinţa, iar uleiul dinăuntru este făptuirea tuturor virtuţilor, a sufletului sfânt. [...] Toţi cei ce-şi fac voia lor în păcat şi nu se pocăiesc, şi sunt în ispita plăcerilor, şi prin căderea lor făptuiesc răutatea lor, şi din uşurătatea cuvintelor lor,

[116] *Filocalia greacă,* vol. 13, pp. 108-177.

și din strigătele, din certurile și luptele lor, și din lipsa fricii Judecății lui Dumnezeu, și din nemilostivirea față de săraci, și celelalte păcate, au fața plină de rușine în veacul acesta, iar oamenii îi desconsideră, iar când vor ieși din această lume durerea și urâciunea îi vor călăuzi în gheenă.

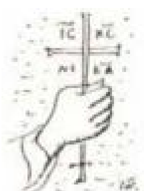
Dacă vrei să afli dacă ți s-a dat iertarea păcatelor tale, acesta este semnul: de nu te va mai mișca niciun păcat în sufletul tău sau dacă nu vei mai înțelege când îți vorbește altul despre ele, atunci ai reușit să dobândești milostivirea. Dacă însă trăiesc încă în tine, păzește-te și plângi pentru ele, căci este frică și groază și tulburare să fii nepăsător față de acestea, până când te vei înfățișa înaintea lui Dumnezeu."[117]

Sfântul Maxim Mărturisitorul

„Să nu plecăm urechea la gândurile care micșorează păcatele noastre și care ne spun că acestea vor fi iertate ușor, căci Domnul ca să ne ferească de acestea, a spus: păziți-vă de profeții cei mincinoși care vor veni la voi îmbrăcați în haine de oi, dar pe dinăuntru sunt fiare sălbatice. Căci, de vreme ce mintea noastră este necăjită de păcat, nu am izbândit încă dobândirea iertării, căci nu am făcut încă roade vrednice de pocăință. Rodul pocăinței este nepătimirea sufletului, în timp ce nepătimirea este ștergerea păcatelor. Nu avem deci nepătimire desăvârșită. Uneori suntem supărați de patimi, alteori nu, prin urmare n-am dobândit încă lăsarea păcatelor. Din păcatul strămoșesc am fost sloboziți prin Sfântul Botez, iar de păcatele făcute ne slobozim prin pocăință."[118]

Sfântul Ioan Carpatiul

„Luna, care se mărește și apoi iar se micșorează, este închipuirea omului, care uneori săvârșește binele, alteori păcătuiește, și mai apoi se întoarce prin pocăință la viața îmbunătățită. Deci nu se pierde mintea celui ce a păcătuit precum credeau unii, precum nici corpul lunii nu se micșorează, ci numai lumina ei. Dobândește omul iarăși strălucirea sa prin pocăință, precum și luna care după micșorarea ei se îmbracă iar cu lumină."[119]

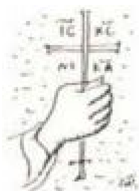
---

[117] *Ibidem,* vol. 12, p. 74-101 *[Filocalia,* XII, Cuvântul XVI, 12].

[118] *Ibidem,* vol. 14, pp. 438-441.

[119] *Ibidem,* vol. I, pp. 329 [trad. rom.: *Filocalia,* IV, Ioan Carpatiul, „Una sută capete de mângâiere"].

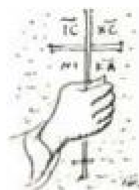
Cuviosul Siluan Atonitul

„Slăvit să fie Domnul care ne-a dat pocăinţa, căci prin pocăinţă se mântuiesc toţi câţi se mântuiesc. Vor rămâne nemântuiţi doar cei care nu se pocăiesc. Şi aici văd necunoştinţa lor şi plâng din compătimire pentru ei. Dacă fiecare suflet l-ar cunoaşte pe Domnul ar şti cât de mult ne iubeşte Acesta şi nimeni altul nu ar mai deznădăjdui de mântuirea sa şi nici măcar nu ar mai suspina. Sufletul care a pierdut pacea trebuie să se pocăiască şi Domnul va ierta păcatele lui şi atunci va avea bucurie şi pace. Şi nu este nevoie de alţi martori, căci Duhul Însuşi mărturiseşte înăuntrul nostru că ne-au fost iertate păcatele, iar semnul că acestea au fost iertate este că urâm păcatul.

[...] Tot cel ce se pocăieşte cu adevărat este gata să sufere orice tristeţe, foamete şi goliciune, frig şi arşiţă, durere şi sărăcie, umilinţă şi prigoană, nedreptate şi calomnie, căci sufletul său se ridică către Dumnezeu şi nu se mai interesează de cele pământeşti, ci se roagă cu minte curată lui Dumnezeu."[120]

Din Pateric

Un tânăr, ne povesteşte Avva Ioan, atras de lumea plăcerilor, s-a afundat în noroiul fărădelegilor. Odată însă şi-a venit în fire, ca şi fiul cel pierdut, şi a căutat drumul de întoarcere către casa Părintelui. A lăsat lumea, ca să găsească deşertul cel izbăvitor, departe de pricinile păcatului. Refugiu i-a fost un mormânt vechi. Închis de bunăvoie în această temniţă, îşi plângea cu amar sufletul rănit. Îngerii se bucurau, dar duhurile curviei, care l-au văzut fugind atât de neaşteptat ca să le scape din mână, nu au întârziat să se arate. Se învârteau noaptea, şi încercuiau mormântul, şi strigau mânioase:

– Unde eşti, nefericitule, de ce te-ai lepădat de noi după îndelunga noastră prietenie? De vreme ce ai gustat toate cele ale plăcerilor, acum te-ai hotărât să te faci sfânt? Prea târziu acum să faci pe înţeleptul, cerând milă.

– Vino afară, prostule, îl strigau alţii, te aşteaptă prietenii tăi!

– Nefericitule, îi şopteau viclenii, pentru tine nu este mântuire. Aici, unde ai săpat, repede îţi vei găsi moartea şi osânda veşnică.

Cu câtă răutate încercau să-l aducă în deznădejde, dar luptătorul curajos era hotărât mai bine să moară decât să se întoarcă la aceleaşi. A cerut cu căldură dumnezeiescul ajutor, împotrivindu-se nălucirilor diavoleşti.

În următoarea seară diavolul a devenit ameninţător:

– Dacă nu ieşi neîntârziat afară, nu vei scăpa de mâna mea!

---

[120] Arhim. Sofronie, *Stareţul Siluan. Despre pocăinţă,* pp. 383-390.

Şi, deoarece acela nu l-a ascultat, s-a repezit asupra lui şi l-a lăsat aproape mort de multele lovituri.

Aşa s-a răzbunat.

Iar rudele lui, neliniştite de brusca lui dispariţie, îl căutau peste tot. Până la urmă, l-au descoperit într-o stare rea, în mormânt. Dar, oricât au insistat, el a rămas cu neputinţă de convins să-i urmeze.

Încă o noapte l-au atacat diavolii, cu o nestăvilită furie, şi l-ar fi omorât cu loviturile sălbatice, dar nu aveau această putere. Luptătorul nu s-a lăsat învins. A dorit să-şi piardă viaţa cea vremelnică decât să-şi mai murdărească după pocăinţă trupul şi sufletul cu întinarea păcatului.

Atunci diavolii şi-au recunoscut înfrângerea:

– Am fost înfrânţi, am fost înfrânţi! strigau jelindu-se şi s-au făcut nevăzuţi.

Eliberat astfel de orice încercare, a rămas în mormânt până la sfârşitul vieţii, el, cel mai înainte pierdut, şi s-a învrednicit să facă minuni, ca să se arate puterea pocăinţei”[121]

* * *

„Un monah tânăr a mers întristat la Cuviosul Pimen:

– Am căzut într-un mare păcat, avva, i-a mărturisit, şi vreau ca trei ani să mă pocăiesc.

– Este mult, i-a răspuns cuviosul.

– Atunci trei luni? a întrebat iarăşi.

– Şi asta e mult. Eu spun că dacă te pocăieşti sincer şi te hotărăşti să nu mai repeţi niciodată această greşeală, în trei zile te primeşte bunătatea lui Dumnezeu.”[122]

* * *

„Un alt frate l-a întrebat pe acelaşi părinte dacă Dumnezeu iartă cu uşurinţă păcatele oamenilor.

– Cum este cu putinţă să nu ierte, copile, Acela Care i-a învăţat îndelunga-răbdare pe oameni? Nu-i porunceşte lui Petru să-i ierte pe cei care îi vor greşi de şaptezeci de ori câte şapte (Matei 28, 22), adică de nenumărate ori?”[123]

* * *

„Un altul i-a cerut să-i explice ce este pocăinţa.

---

[121] Theodora Habaki, *Pateric,* p. 133.
[122] *Ibidem,* pp. 132-133.
[123] *Ibidem,* p. 133.

– Nerepetarea aceluiaşi păcat, i-a răspuns Cuviosul Pimen."[124]

* * *

„Un monah foarte evlavios şi virtuos avea în oraş o soră care trăia o viaţă în fărădelege şi care îi atrăgea pe mulţi tineri în păcat. Fraţii din pustiu îi cereau des să meargă până în oraş ca să-i bage minţile în cap destrăbălatei lui surori. La început acela a şovăit, se temea de primejdiile pe care le ascunde oraşul pentru monahi. Apoi, pentru ascultare, s-a hotărât să meargă.

De cum s-a apropiat de casa părintească, vecinii au şi apucat de au înştiinţat-o pe sora lui. Inima acestei destrăbălate s-a tulburat la auzul veştii. De ani de zile îşi dorea să-l vadă pe fratele ei. Şi-a lăsat tovărăşia în care era şi, precum se găsea în acea clipă, cu picioarele goale şi capul neacoperit, a alergat pe drum să-l întâmpine. Văzând cu ochii lui starea ei căzută, s-a tulburat şi a plâns pentru sufletul său.

– Nu-ţi pare rău de tine şi de aceia care din pricina ta au căzut, sora mea? Gândeşte-te la ce te aşteaptă după moarte!

Faţa luminoasă a fratelui, starea lui cuvioasă, lacrimile împreună-pătimirii care curgeau din ochii lui, împreună cu certarea cea dreaptă, au mişcat-o pe păcătoasă.

– Există şi pentru mine mântuire? a şoptit ea.

– Da, desigur, ajunge doar să o doreşti sincer.

– Ia-mă cu tine, l-a rugat. Nu mă lăsa singură să mă lupt cu valurile cele sălbatice ale păcatelor!

– Încalţă-ţi sandalele, acoperă-ţi capul şi urmează-mă, a zis monahul.

– Lasă-mă să vin cum sunt, frate, căci cine ştie dacă intrând iarăşi în atelierul satanei, voi avea puterea să mai ies.

Monahul, bucuros de hotărârea ei, fără ezitare, a condus-o afară din oraş şi au luat amândoi calea pustiei. Avea de gând să o ducă la o mănăstire cunoscută de maici. Dar, în vreme ce călătoreau, au văzut venind de departe o caravană.

– Aşteaptă-mă puţin, soră, ascunde-te după aceste tufişuri, căci oamenii, neştiind că eşti sora mea, văzându-ne împreună, pot să se smintească.

Aceea a ascultat pe dată.

După ce a trecut caravana fratele a strigat-o, spre a-şi continua drumul, dar ea n-a răspuns. S-a apropiat şi a văzut-o întinsă fără simţire. Murise. I-a văzut picioarele goale sfâşiate de pietre şi spini. Monahul, nemângâiat de moartea cea năprasnică a surorii lui, s-a întors la chilia lui. Îndoiala îl măcina.

– Cu neputinţă să se mântuiască, de vreme ce n-a apucat să facă faptele pocăinţei.

A povestit părinţilor din pustiu cele întâmplate. Aceia au hotărât post şi

---

[124] *Ibidem*.

rugăciune pentru sufletul ei și s-a descoperit atunci unui pustnic sfânt că Dumnezeu a primit pocăința păcătoasei și a așezat-o cu drepții, pentru hotărârea pe care o arătase."[125]

* * *

„Un tânăr atras de puterea înfricoșătoare a relei obișnuințe cădea des în păcate grele. Dar nu lăsa lupta. După fiecare cădere a sa vărsa lacrimi fierbinți și se ruga lui Dumnezeu cu cuvinte îndurerate:

– Doamne, mântuiește-mă și de vreau, și de nu vreau. Eu, din pământ fiind, sunt ușor de tras în mlaștina păcatului. Tu ai însă puterea să mă împiedici. Nu e nicio minune dacă vei milui pe cel drept, nici de vei mântui pe cel îmbunătățit, căci aceștia sunt vrednici, ci mie, păcătosului, arată-mi, Doamne, mila și iubirea Ta de oameni, și mântuiește-mă prin minune. Căci cu toată necurăția mea, numai către Tine găsesc scăpare eu, nefericitul.

Acestea le zicea cu frângere de inimă tânărul, și când era stăpânit de patimă, și când era liniștit. Odată, când iarăși fusese biruit de patimă, după împotrivirea nefolositoare, a îngenuncheat întristat și a repetat aceleași vorbe, vărsând râu de lacrimi. Neîncetata lui nădejde în dumnezeiasca milostivire l-a întărâtat pe diavol. S-a arătat înaintea lui în întreaga sa mânie și i-a strigat:

– Prostule, nu te rușinezi când cu astfel de buze îndrăznești să te rogi și să iei în gura ta numele lui Dumnezeu? Află odată pentru totdeauna că pentru tine nu este mântuire!

Curajosul luptător nu s-a înfricoșat și nici nădejdea nu și-a pierdut-o, precum aștepta diavolul.

– Află și tu, i-a răspuns cu curaj, că această chilie este ca la fierărie. Un fier îl dai și altul îl iei înapoi. Nu voi înceta să lupt prin pocăință și prin rugăciune până te vei plictisi să mă ispitești cu păcatele.

– Așa deci, a strigat diavolul, de acum înainte voi înceta să te mai războiesc, ca să nu-ți crească cununile răbdării.

Și s-a făcut nevăzut. Din acea clipă a încetat războiul, acela însă nicio clipă nu a încetat să se îngrijească de sine și să-și plângă greșelile."[126]

* * *

„Odată, într-un pustiu, trăia un ieromonah împreună cu ucenicul său. Faima de duhovnic a aceluia se răspândise peste tot. Mulți veneau de departe, să-și mărturisească înaintea lui păcatele. De aceștia s-a apropiat într-o zi și un mare păcătos.

---

[125] *Ibidem,* pp. 134-135.
[126] *Ibidem,* pp. 142-143.

Acest om era îngreuiat de un mare păcat, care-l îngrozea și pe el însuși. De aceea şovăia mereu să se mărturisească duhovnicului, dar de vreme ce pe timp ce trecea vocea conştiinţei îl apăsa din ce în ce mai mult, se hotărî să-l cerceteze pe duhovnicul din pustiu. Atunci când a venit vremea să-și arate căderea i-a fost foarte greu. Şi-a făcut cunoscute toate păcatele, pe rând, dar păcatul cel mare, pentru care venise la duhovnic nu găsea curaj să-l mărturisească. Deschidea gura, dar nu-i ieșea vorba din gură. Înăuntrul său se luptau două puteri, una o izgonea pe cealaltă, dar aceasta se întorcea mereu, astfel că până la sfârșit s-a supus puterii răului și a lăsat nemărturisit păcatul cel greu, în vreme ce pe celelalte toate le spusese Astfel acest om a plecat cu o conștiință mai grea decât cea cu care venise la duhovnic.

Duhovnicul se pregătea după spovedanie să se întoarcă la chilia sa când s-a apropiat un ucenic de-al său și i-a zis:

– Părinte, trebuie să vă spun o vedenie ce-am avut-o de curând.

– S-auzim, copile, a zis bătrânul.

– Citeam din Scriptură, când de departe v-am văzut stând cu un necunoscut sub copacul acela. Părea că voia să se mărturisească. Eram gata să-mi continui citirea, când, deodată, văd ceva înfricoșător. Ceva foarte mare care ieșea din gura celui care se spovedea, mai mare ca un șarpe. Dar nu asta este ceea ce m-a îngrozit, ci un cap uriaș pe care l-am văzut ieșind din gura lui și apoi întorcându-se înăuntru. De trei ori s-a repetat această vedenie, iar la sfârșit a rămas șarpele înăuntrul omului și nu și-a mai scos capul.

Cu uimire priveam cum ceilalţi şerpi, ieşiţi din gura lui intrau din nou în om, înnebuniţi de bucurie."

* * *

„Un alt tânăr a fost înșelat, dar atât s-a pocăit, încât dumnezeiescul har l-a cercetat la auzul unei singure predici. A lăsat lumea și s-a tăcut monah. Și-a făcut o colibă în deșert și își plângea în fiecare zi cu durere păcatele. Cu nimic nu putea fi mângâiat.

Într-o noapte i s-a arătat în vis Domnul, în lumină. S-a apropiat de el și l-a întrebat cu blândeţe:

– Ce ai de plângi cu atâta durere?

– Plâng, Doamne, că am căzut, spuse deznădăjduit păcătosul.

– Ridică-te!

– Nu pot singur, Doamne.

A întins atunci dumnezeiasca mână Împăratul dragostei și l-a ajutat să se ridice. Acela însă nu se oprea din plâns.

– Acum de ce plângi?

– Mă doare, Hristoase al meu, că Te-am întristat. Am cheltuit atâta bogăţie a darurilor Tale pe fărădelegi.

Atunci Iubitorul de oameni a pus mâna Sa pe capul îndureratului păcătos şi i-a zis cu blândeţe:

– Dacă tu pentru Mine te întristezi atât de mult, atunci Eu nu Mă mai întristez de cele trecute ale tale.

Tânărul a ridicat privirea să-I mulţumească Mântuitorului său, dar Acela se făcuse nevăzut. Cu recunoştinţă în suflet s-a închinat apoi.

Apoi, după acea vedenie, a coborât iarăşi în lume, ca să fie fierbinte propovăduitor al pocăinţei şi să-i îndrume către Hristos pe mulţi alţi rătăciţi."[127]

* * *

„Un frate s-a mărturisit avvei Sisoe:

– Am căzut, părinte, ce să fac?

– Ridică-te, i-a spus sfântul.

– M-am ridicat, dar iar am căzut.

– Să te ridici din nou!

– Până când? a întrebat ucenicul.

– Până când moartea te va găsi, ori în cele căzute, ori în ridicare, căci scris este: *în cele ce te voi găsi întru acelea te voi şi judeca.* Roagă-te lui Dumnezeu să te găsească însă ridicat prin pocăinţă."[128]

[127] *Ibidem,* pp. 149-150.
[128] *Ibidem,* p. 133.

Cuprins

Prolog ... 7
Cuvânt înainte ... 8
Introducere ... 12
PARTEA ÎNTÂI Întrebări bazate pe Decalog ... 17
Porunca I ... 18
Porunca a II-a ... 24
Porunca a III-a ... 28
Porunca a IV-a ... 29
Porunca a V-a ... 32
Porunca a VI-a ... 37
Porunca a VII-a ... 39
Porunca a VIII-a ... 40
Porunca a IX-a ... 41
Porunca a X-a ... 43
Cele şapte păcate de moarte ... 44
Milostivirea părintească a lui Dumnezeu este nesfârşită ... 45
ATENŢIE!!! Deznădejdea şi indolenţa nimicesc mântuirea noastră ... 47
PARTEA A DOUA Despre Taina Sfintei Spovedanii ... 48
Pocăinţa. Condiţiile bunei spovedanii ... 49
1. Introducere ... 49
2. Rolul preotului mărturisitor (duhovnicului) ... 51
3. Ce este şi cum trebuie făcută spovedania ... 55
4. Piedici ale bunei spovedanii ... 59
Canonul (epitimia) ... 62
Cele ce urmează spovedaniei ... 64
Spovedanie şi psihiatrie ... 66
PARTEA A TREIA Starea duhovnicească şi morală a lumii contemporane ... 68
Epoca contemporană ... 69
1. Tinderea către viaţa lipsită de osteneli şi de dureri ... 69
2. Organizarea raţionalistă a vieţii ... 70
3. Elemente neortodoxe în viaţa familiei ... 71
4. Egoism – iubire de sine – mândrie ... 73
5. Autojustificare ... 73
6. Judecarea (critica) celorlalţi ... 73

7. Erezii vechi şi noi – New Age....75
În loc de încheiere....80
ANEXĂ Părinţii Bisericii vorbesc despre pocăinţă....82

Această luptă eroică, de micşorare de sine, de osândire de sine a omului, această dezvelire salvatoare a celor ascunse ale inimii în faţa duhovnicului care are darul deosebirii este o faptă de smerenie şi de eliberare pentru primul şi o înaltă încredere faţă de al doilea. Şi această întâlnire a sufletelor în Duhul Sfânt le uneşte cu legături puternice, duhovniceşti, într-o relaţie de părinte şi fiu, cu o nevicleană şi adâncă dragoste în Domnul. Este vorba de o naştere duhovnicească, de o adevărată rezidire de către Dumnezeu.

***

„Chestionarul”, care constituie prima parte a cărţii şi care se doreşte în acelaşi timp un elementar catehism ortodox, se bazează pe cele Zece Porunci, date lui Moise pe Muntele Sinai de către Însuşi Dumnezeu, porunci care, într-un fel, sintetizează Dumnezeiasca Lege.

Scopul întrebărilor este de a-l ajuta pe cititor să localizeze şi să înveţe să deosebească nu numai abaterile grave, care se observă uşor, ci şi pe cele „mai puţin grave” după părerea multora, şi din această cauză considerate neimportante, dar care, nemărturisite şi adunate, nu numai că rămân neiertate, dar conduc treptat la păcate mai adânci şi mai grave.

Trebuie accentuat faptul că niciun păcat, oricât de grav ar fi, nu ne poate lipsi de Împărăţia Cerurilor, dacă-l mărturisim cu sinceră căinţă. Nici mulţimea, nici felul păcatelor noastre nu pot schimba mila lui Dumnezeu, de vreme ce le descoperim cu căinţă, sub epitrahilul duhovnicului, cu hotărârea tare de a începe o nouă viaţă, conformă voii dumnezeieşti.